

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI

LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAŞADIKLARI SINAV
KAYGISI İLE ALGILADIKLARI ANNE BABA TUTUMU
ARASINDAKİ İLİŞKİ

Tezi Hazırlayan
Furkan NURTAN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Nalan GÖRDELES BEŞER

NEVŞEHİR
2021

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleőmesinde yol göstericiliği, ilgisi ve sonsuz sabrıyla hep yanımda olan, değerli katkıları ile beni her zaman destekleyen danıőmanım, saygıdeğer hocam, Doç. Dr. Nalan GÖRDELES BEŞER'e ve ikinci danıőmanım değerli hocam, Dr. Öğr. Üyesi Zehra ÇALIŞKAN'a,

Bilgi ve deneyimleri ile yüksek lisans eğitimim boyunca yol gösteren saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Nimet KARATAŐ ve Doç. Dr. Figen ARI İNCİ'ye baőta olmak üzere tüm değerli hocalarıma,

Yüksek lisansa baőlamamda en çok desteği veren, süreç boyunca her zorlukta yanımda olan, desteğini ve sevgisini hep yanımda hissettiğim sevgili eőim Kısmet AKKURT NURTAN'a, merhametiyle ve sonsuz desteğiyle beni hiç yalnız bırakmayan canım annem Samiye TATLI'ya,

Çalışmama katılan sevgili öğrencilere, ailelerine ve öğretmenlerine, çalışmam boyunca bana destek veren herkese sonsuz teşekkürler.

LİSE SON SINIF ÖĞRENCİLERİNİN YAŞADIKLARI SINAV KAYGISI İLE ALGILADIKLARI ANNE BABA TUTUMU ARASINDAKİ İLİŞKİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Furkan NURTAN

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AĞUSTOS, 2021

ÖZET

Çalışma, lise son sınıfta eğitim gören öğrencilerde Sınav Kaygısı ve Anne Baba Tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır. Çalışma Aksaray ili merkezinde bulunan liselerin; son sınıflarında öğrenim gören, çalışmaya katılmaya gönüllü olan ve velilerinden onam alınan 239 ile yapılmıştır. Araştırmanın örnekleminde küme örnekleme yöntemi kullanılmış olup, Aksaray il merkezinde bulunan liselerden fen lisesi, anadolu lisesi ve meslek liselerinden oluşan üç farklı küme belirlenmiş ve her bir kümeden rastgele yöntemle Hazım Kulak Anadolu Lisesi, Aksaray Anadolu Lisesi, Hüseyin Cahit Korkmaz Sağlık Meslek Lisesi ve Şehit Pilot Hamza Gümüşsoy Fen Lisesi çalışma kapsamına alınmıştır. Çalışmanın yapılması için etik kurul onayı, kurum izni ve ebeveynlerden yazılı onam alınmıştır. Veriler Öğrenci Veri Toplama Formu, Sınav Kaygısı Ölçeği ve Algılanan Anne Baba Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerden, bağımsız değişkenlerle ölçek puanları karşılaştırılırken gruplar normal dağılım göstermediği için Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testinden ve iki ölçek puanı arasında ilişki incelenirken Pearson Korelasyon testinden yararlanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerin %64'ünün kız olduğu, %51,9'unun yaşadıkları sorunları paylaştığı kişilerin arkadaşları olduğu, %42,3'ünün aileleriyle olan ilişkisinin iyi olduğu, %61,1'inin sınav ile ilgili kaygı yaşadığı bulunmuştur. Anne- baba tutum ölçeği alt ölçeklerinden kabul ilgi alt ölçeği ile sınav katgısı alt ölçeklerinden kendi görüşü alt ölçeği arasında pozitif yönde, özerklik alt ölçeği ile sınav kaygı ölçeği alt ölçeklerinden başkalarının görüşü, kendi görüşü, gelecek kaygısı, genel kaygı, zihinsel tepkiler alt ölçeği ile negatif yönde zayıf ilişki bulunmuştur ($p<0,05$). Bu sonuçlar doğrultusunda,

okul sağlığı açısından kaygı konusuyla ilgili öğrencilere ve ebeveynlere eğitim verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınav Kaygısı, Ergen, Anne Baba Tutumları

Tez Danışmanı: Nalan GÖRDELES BEŞER

Sayfa Adedi: 120

**THE RELATIONSHIP BETWEEN THE EXAM ANXIETY AND PERCEIVED
PARENTAL ATTITUDE OF SENIOR HIGH SCHOOL STUDENTS**

(M. Sc. Thesis)

Furkan NURTAN

NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ UNIVERSITY INSTITUTE OF SCIENCE

AUGUST 2021

ABSTRACT

This descriptive study was conducted to determine the relationship between the Exam Anxiety and Parental Attitudes of senior high school students. It included 239 students, who studied at high schools in the city center of Aksaray, who volunteered to participate in the study, and whose parents gave consents. Cluster sampling method was used in the sampling of the research, and three different clusters consisting of science high school, anatolian high school and vocational high school in Aksaray city center were determined and from each cluster randomly, Hazım Kulak Anatolian High School, Aksaray Anatolian High School, Hüseyin Cahit Korkmaz Health Vocational High School and Şehit Polis Hamza Gümüşsoy Science High School was included in the study. Ethics committee approval, institutional permission and parental written consents were received for the study. Data were collected using Student Data Collection Form, Test Anxiety Scale and Perceived Parental Attitude Scale. In the analysis of the data, descriptive statistics, Kruskal Wallis and Mann Whitney U test were used as the groups did not show normal distribution when comparing the independent variables with the scale scores, and Pearson Correlation test was used when examining the relationship between the two scale scores. According to result of study, 64% of the students were female, 51.9% shared their problems with their friends, 42.3% had a good relationship with their families, and 61.1% felt exam anxiety. There was a positive correlation between the acceptance interest subscale, which is one of the subscales of the parent attitude scale, and the self-view subscale, which is one of the exam contribution subscales. In line with these results, it is recommended to provide education to students and parents about anxiety for school health.

Keywords: Exam Anxiety, Adolescent, Parental Attitudes

Thesis Advisor: Nalan GÖRDELES BEŞER

Number of Pages: 120

İÇİNDEKİLER

ONAY:	i
TEZ BİLDİRİM SAYFASI	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLOLAR LİSTESİ	xi
KISALTMALAR VE SİMGELER	xiii
BÖLÜM 1	
GİRİŞ	1
BÖLÜM 2	
GENEL BİLGİLER	4
2.1. LİSE DÖNEMİ VE ÖZELLİKLERİ	4
2.1.1. Ergenlik Dönemi	4
2.1.1.1. Ergenlik döneminde bedensel gelişim	4
2.1.1.2. Ergenlik döneminde bilişsel gelişim	5
2.1.1.3. Ergenlik döneminde duygusal gelişim	5
2.1.1.4. Ergenlik döneminde psiko-sosyal gelişim	6
2.1.1.5. Ergenlik Döneminde Riskli Davranışlar	7
2.2. Bir Ergenin Lise Öğrencisi Olarak Yaşadığı Sorunlar ve Lise Öğrencilerin Kaygıları	7
2.2.1. Kaygı	8
2.2. 1.1. Sınav Kaygısı	9
2.2. 1.1.2. Sınav Kaygısının Nedenleri	9
2.2.1.1.3. Sınav Kaygısının Belirtileri	10

2.2.1.1.4.	Sınav Kaygısını Açıklayan Kuramlar	11	
2.2.1.1.4.1.	Psikoanalitik Yaklaşım.....	11	
2.2.1.1.4.2.	Varoluşçu Yaklaşım	11	
2.2.1.1.4.3.	İnsancıl Yaklaşım.....	12	
2.2.1.1.4.4.	Davranışçı Yaklaşım	12	
2.2.1.1.4.5.	Bilişsel Yaklaşım	12	
2.2.1.1.4.6.	Bütüncül Yaklaşım.....	13	
2.2.1.2.	Sınav Kaygısı İle Başa Çıkma.....	13	
2.2.3.	Anne Baba Tutumları	14	
2.2.3.1.	Demokratik anne baba tutumu	15	
2.2.3.2.	Aşırı koruyucu ve müdahaleci tutum	16	
2.2.3.3.	Baskıcı ve otoriter tutum.....	16	
2.2.3.4.	Reddedici anne-baba tutumu	16	
2.2.3.5.	Tutarsız anne-baba tutumu	16	
2.2.4.	Sınav Kaygısı, Anne Baba Tutumu.....	17	
2.2.5.	Sınav Kaygısı, Anne Baba Tutumu ve Psikiyatri Hemşireliği.....	17	
BÖLÜM 3			
YÖNTEM			19
3.1.	Araştırmanın Türü	19	
3.2.	Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri.....	19	
3.3.	Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	19	
3.4.	Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri.....	20	
3.5.	Araştırmanın Sınırlılıkları	20	
3.6.	Verilerin Toplama Araçları	20	
3.6.1.	Öğrenci Bilgi Formu	20	

3.6.2.	Algılanan Anne Baba Tutum Ölçeği (AABTÖ):	21	
3.6.3.	Sınav Kaygısı Ölçeği (SKÖ):.....	22	
3.7.	Veri Toplama Araçlarının Uygulanması	22	
3.8.	Verilerin Değerlendirilmesi	23	
3.9.	Etik İlkeler.....	23	
BÖLÜM 4			
BULGULAR			24
BÖLÜM 5			
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....			75
5.1	Tartışma	75	
5.2.	Sonuç ve Öneriler.....	94	
KAYNAKÇA.....			99
EKLER			110
EK 1: ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU.....			110
EK 2: SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ.....			112
EK- 3 ALGILANAN ANNE BABA TUTUM ÖLÇEĞİ (AABTÖ).....			114
EK- 4 KURUM İZİN FORMU			117
EK- 5 ETİK KURUL İZİN FORMU			118
EK- 6 SINAV KAYGISI ÖLÇEK KULLANIM İZİNİ.....			119
ÖZGEÇMİŞ			120

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1.	Öğrencilerin Sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı (n=239)	24
Tablo 2.	Ebeveynlerin Sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı (n=239)	26
Tablo 3.	Ergenlerin Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Dağılımı	28
Tablo 4.1.	Öğrencilerin Okullara Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	29
Tablo 4.2.	Öğrencilerin Yaşlarına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	31
Tablo 4.3.	Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	32
Tablo 4.4.	Öğrencilerin Annelerinin Yaşlarına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	34
Tablo 4.5.	Öğrencilerin Babalarının Yaşlarına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	36
Tablo 4.6.	Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	38
Tablo 4.7.	Öğrencilerin Anne Eğitim Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	40
Tablo 4.8.	Öğrencilerin Baba Eğitim Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	42
Tablo 4.9.	Öğrencilerin Anne Mesleğine Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	44
Tablo 4.10.	Öğrencilerin Baba Mesleğine Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	46
Tablo 4.11.	Öğrencilerin Evde Kimlerle Yaşadığına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	48
Tablo 4.12.	Öğrencilerin Yerleşim Yerine Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	50
Tablo 4.13.	Öğrencilerin Düzenli İlaç Kullanımına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	52

Tablo 4.14. Öğrencilerin Sorunlarını Kiminle Paylaştığına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı.....	54
Tablo 4.15. Öğrencilerin Aile Gelir Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	56
Tablo 4.16. Öğrencilerin Aile Sosyal Güvence Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı.....	58
Tablo 4.17. Öğrencilerin Hobi Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	59
Tablo 4.18. Öğrencilerin Okul Başarı Değerlendirme Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	60
Tablo 4.19. Öğrencilerin Öğretmen ile Olan İlişki Değerlendirme Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	62
Tablo 4.20. Öğrencilerin Arkadaşlarla Olan İlişki Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı.....	64
Tablo 4.21. Öğrencilerin Aile ile Olan İlişki Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı.....	66
Tablo 4.22. Öğrencilerin Aileyle Etkinlik Yapma Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı.....	68
Tablo 4.23. Öğrencilerin Sınavla İlgili Düşünce Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı.....	69
Tablo 4.24. Öğrencilerin Yaşanılan sorunlara Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	71
Tablo 4.25. Öğrencilerin Gelecek Planına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı	72
Tablo 4.26. Öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne Baba Tutum Ölçeği Alt Ölçek Puanları Arasındaki İlişki.....	74

KISALTMALAR VE SİMGELER

DSM	Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders
ASHA	American School Health Association
SKÖ	Sınav Kaygısı Ölçeği
AABTÖ	Algılanan Anne Baba Tutum Ölçeğ

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Doğmak, büyüme, gelişmek ve bir birey olmak; insanın doğumundan ölümüne kadar olan yaşam sürecidir. İnsan yaşam süreci boyunca farklı gelişim dönemlerinden geçer ve her bir gelişim döneminde farklı görevleri başarır, farklı sorunlarla karşı karşıya kalır, olumlu ve olumsuz etkileşimler yaşar. İnsan yaşamında gelişim ve eğitim süreci birlikte düşünüldüğünde, çocukluktan ergenliğe, ergenlikten yetişkinliğe geçtiği ve yaşamının geri kalan yıllarını şekillendirecek etkileşimleri sorunları, başarı, başarısızlıkları yaşadığı dönem lise dönemidir ve en önemli dönemlerden biridir. Lise dönemi ergenliğin başlangıç dönemi olan yaklaşık 13-14 yaş ve sonu olan 18 yaş kapsar. Ergenlik dönemi fiziksel duygu ve bilişsel alanda hızlı değişimlerin olduğu dönemdir. Ergen bir taraftan bu değişimlere uyum sağlamaya çalışırken, diğer taraftan ailenin ve toplumun ondan beklentilerini yerine getirmek, akademik olarak bir başarı yakalamak ve kariyer yolculuğuna emin adımlarla ilerlemek zorundadır. Bütün bu sorumluluklarla baş etmek zorunda kalan ve yeterince sosyal destek alamayan, olumlu rol modelleri ile karşılaşamayan, iyi bir rehberlik hizmeti alamayan ergen, birçok sorunla karşılaşabilir. Literatüre göre ergenlik döneminde olan lise öğrencileri; psikolojik ve fiziksel sağlık ile ilgili sorunlar yaşamakta, ekonomik alanda, aile ile iletişim, meslek seçimi, gelecek kaygısı gibi problemlerle karşı karşıya kalmaktadır (1). Ergenlik döneminde ruh sağlığı sorunları %16,5 oranındadır, en sık rastlanan ruh sağlığı sorunları ise; depresyon, duygudurum bozuklukları, kaygı bozuklukları ve intihar problemleridir (1). Bu problemlere de ergenlerin yaşadığı aile içi sorunları, olumsuz yaşam deneyimleri, düşük benlik saygısı ve okul başarısızlıkları neden olmaktadır. Bütün bu sonuçlar değerlendirildiğinde; bu dönemde aile ilişkilerinin ve akademik başarının önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu dönemde lise öğrencileri akademik başarıyı elde etmek ve mutlu olacağı, severek yapacağı mesleği seçmek için bazı sınavları başarmak zorundadır. Bu sınavlardan en önemlisi de üniversite sınavıdır. Üniversite sınavı lise öğrencisinin yaşamında bir dönem noktası olduğu için kaygıya neden olmaktadır. Yaşanılan bu kaygıya sınav kaygısı denmektedir. Sınav kaygısı; öncesinde öğrenilen bilginin sınav sırasında etkili bir biçimde kullanılmasına engel olan

ve başarının düşmesine yol açan yoğun kaygı olarak tanımlanır (2). Sınav kaygısı fizyolojik olarak çarpıntı, ağızda kuruluk, ağrı, nefes alıp vermede güçlük, mide ve bağırsak problemleri gibi sorunlara yol açmaktadır. Yapılan bir çalışmada yaşanan fiziksel problemlerin düşünsel boyuttaki tepkilerin bir sonucu olarak ortaya çıktığı belirtilmiştir (3). Sınav kaygısının psikolojik etkilerine bakıldığında ise gerek bellek süreçlerine gerekse konsantrasyona olumsuz etkileri olduğu görülmektedir. Huzursuzluk, endişe, tedirginlik, sıkıntı, başarısızlık korkusu, çalışmaya isteksizlik, iç sıkıntısı, terleme, uyku düzeninde bozukluklar, dikkat ve konsantrasyonda bozulma, kendine güvende azalma, kendini yetersiz ve değersiz görme sık görülen psikolojik belirtilerdir. Bu problemlerle baş etmede lise öğrencisinin profesyonel yardım almaya ve ailesinin desteğine ihtiyacı vardır. Bu dönemde aile bireylerinin özellikle de ebeveynlerin öğrenciyi anlaması, ona rehberlik etmesi önemlidir. Bu süreçte öğrenciye olan tutumları da önem kazanmaktadır. Ebeveynin öğrenciye göstereceği olumlu tutum onun sınav kaygısını ve ergen olarak yaşadığı birçok problemde ona yardımcı olacaktır. Diğer taraftan ebeveynin olumsuz tutumları ise sınav kaygısını ve birçok problemi artıracaktır. Yapılan araştırmalar anne babanın çocukla olan iletişiminin ve yakın ilgisinin çocuğun akademik başarısı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir (4). Yine bu alanda yapılan bir diğer çalışma ise öğrencilerin ailelerinden algıladıkları psikolojik desteğin akademik başarıyı pozitif yönde etkilediği, yalnız kalan ve aileleri ile uygun ilişkiler geliştirememiş olanlarda ise bu durumun sınav kaygısına yol açtığı belirlenmiştir (5). Sınav kaygısı üzerine yapılan çalışmalara bakıldığında Yıldız (2007) sınav kaygısı üzerinde anne baba tutumunun etkili olduğu sonucuna, Alyaprak (2006) alt sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarındaki sınav kaygı düzeyinin üst sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarındaki sınav kaygı düzeyine göre daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır (6,7). Culler ve Holahan ise yüksek kaygıya sahip öğrencilerin sınavlarda düşük kaygı düzeyindeki öğrencilere göre daha başarısız olduğu sonucuna ulaşmıştır (8).

Ergenlerin sağlığını korumaya ve geliştirmeye yönelik girişimlerin faydalarının sadece ergenlerin sağlığı ile sınırlı olmadığını gösteren kanıtlar giderek artmaktadır. Bu faydalar hem kısa hem de uzun vadede kendini göstermektedir. Sağlıklı genç erişkinlerin işgücüne ve çalışma hayatına, ailelerine ve dahil oldukları topluluklara,

sonuç olarak toplumun bütününe daha büyük katkılarda bulunabilmeleri önemli toplumsal ve ekonomik faydalar sağlamaktadır (9).

Toplum ve aile sağlığının korunmasında ve geliştirilmesinde hemşirelik hizmetlerinin önemi, hemşirelik yönetmeliğindeki 6. Maddenin a bendinde belirtildiği üzere “Her ortamda bireyin, ailenin ve toplumun hemşirelik girişimleri ile karşılanabilecek sağlıkla ilgili ihtiyaçlarını belirler ve hemşirelik tanılama süreci kapsamında belirlenen ihtiyaçlar çerçevesinde hemşirelik bakımını kanıta dayalı olarak planlar, uygular, değerlendirir ve denetler” şeklinde belirtilmiştir. Okul çağı çocuklarına yönelik olarak koruyucu sağlık uygulamalarında ve sağlıklı davranışları kazandırmada okul sağlığı hemşiresinin önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Hemşirelerin özellikle okul sağlığı konusunda iyi bir hizmet verebilmesi için okul çağındaki çocuklarda ve ergenlerde görülebilecek ruh sağlığı sorunlarına ilişkin belirtilerin farkında olması ve bu konularda yeterli bilgiye sahip olması oldukça önemlidir.

Bu bilgiler ışığında bu araştırma, Aksaray ili belediye sınırları içerisinde bulunan liselerde öğrenimine devam eden son sınıf öğrencilerinin yaşadığı sınav kaygısı ve algıladıkları anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

BÖLÜM 2

GENEL BİLGİLER

2.1. LİSE DÖNEMİ VE ÖZELLİKLERİ

2.1.1. Ergenlik Dönemi

Latince “adolescere” kelimesinden gelen adölesan yani ergenlik dönemi kavramı, insan yaşamında en hızlı değişim görülen gelişim dönemlerinden birini ifade etmek için kullanılmaktadır (10,11). Birey ergenlik döneminde fizyolojik, psikolojik, bilişsel ve psiko-sosyal açıdan birçok değişim yaşamaktadır ve bu değişimlerin etkileşimi ergenliği oluşturmaktadır (12). Özellikle fizyolojik gelişim sonrasında sosyal ve psikolojik gelişim gözlenmekte olup hafızanın güçlenmesi ile soyut düşünme becerisi gelişmektedir. Bu gelişim süreçleri bireyin sorumluluklarının da artmasına yol açmaktadır (13). Ergenlik dönemi psikolojik olarak yetişkinliğin bağımsızlık ve özerkliğine başarı ile geçiş yapmayı düşündüğü; risk alma, yenilik arama ve akran örgütlerinin artması ile görülen ve davranış değişiklikleri ile belirlenen çocukluktan yetişkinliğe geçiş dönemidir (14). Ergenlik dönemi 3 seviye ile sınıflandırılmıştır; 11-15 yaşları arasındaki geçiş dönemi “erken ergenlik”, 14-15 yaşları arasında başlayıp 16-17 yaşlara kadar süren dönem “orta ergenlik” ve 16-17 yaşlarında başlayan, 20’li yaşların ilk yarısına kadar devam eden süreç ise “geç ergenlik” olarak adlandırılmıştır (15).

2.1.1.1. Ergenlik döneminde bedensel gelişim

Ergenlik çocukluk ve yetişkinlik arasındaki dönem olarak belirtilirken, hormonların etkisiyle ilk klinik belirtiler kızlarda 10, erkeklerde 12 yaşlarında görülmektedir. Cinsiyete bağlı olarak vücudun genel yapılanmasında da farklılıklar oluşmaktadır (16). Ergenlik döneminde iç organlar büyüme gerçekleşmektedir. Orta ergenliğin sonlarında kızlarda boy uzaması tamamlanırken geç olgunlaşanlarda son ergenlik döneminde de devam edebilmektedir. Bu dönemde erkekler boy ve ağırlık bakımından kızlara yetişir ve onları geride bırakır. Vücuttaki orantısız büyümenin yetişkin düzeyine ulaştığı ve normale döndüğü belirtilmektedir (10). Ergenlik süreci içerisinde 12-16 yaş aralığı ergenliğin en yoğun geçirildiği dönemdir. Ergenin bu dönemde artık bir beden imgesi

kazanmaya başladığı ifade edilmektedir. Toplum, aile, arkadaş gibi çevresel etkiler ergen için referans alınan ideal vücut görüntüsünün belirleyicisi olabilmektedir (17).

Fiziksel gelişim ve seksüel olgunlaşma majör fizyolojik değişimleri ifade etmektedir. Fiziksel gelişim genel olarak beş sınıfta incelenmiştir. Bu evreler kız çocuklarında meme gelişimi, pubik kıllanma, büyüme hızı ve menarşe göre, erkek çocuklarda genital organ gelişimi, pubik kıllanma ve büyüme hızına göre belirlenmektedir. Preadolesan döneme kız çocukları bir yıl kadar erken girmelerine rağmen erkek ve kız çocuklarında ergenliğin tamamlanması hemen hemen aynı yaşlarda gerçekleşmektedir. Kız çocuklarda 10,8 yaşında, erkek çocuklarda 11,8 yaşında başlayan ve ortalama 4 yıl süren bu dönem, kızlarda büyüme ataklarının erken dönemde gerçekleştiği ve cinsiyetler arası farkın en görünür olduğu dönemdir (15).

2.1.1.2.Ergenlik döneminde bilişsel gelişim

Piaget, bilişsel gelişim kuramında bireyin örgütlenme özelliğinden bahsetmektedir. Bilgilerin yığılmadığını, yeni bilgiyle etkileşim kurularak yeni örüntüler kurabileceğini ve bunun doğuştan gelen yatkınlıkla gerçekleştiğini ifade etmiştir. Olgunlaşma ve bilişsel gelişimin dört evrede tamamlandığı belirtilmiştir. Evrelerin uzun ya da kısa sürede tamamlanması bireysel farklılıklardan kaynaklanmaktadır. Bu nedenle Piaget evrelerin başlama ve bitiş yaşlarından bahsetmemektedir. Duyu devinim, işlem öncesi, somut işlemler ve soyut işlemler adı verilen bu dönemler, ergenlik öncesi ve ergenlik dönemine denk gelmektedir. Çocukluk döneminin sonları yani ergenlik öncesi dönemde somut işlemler döneminin özellikleri görülmektedir. Bu evrede birey işlem yapma becerisini kazanmış ve nicelik farkındalığı oluşturmuştur. Birey gruplama ve serileme yapabilir, nesnelere arasındaki sabit ilişkilerin farkında olur, dikkat etme, ilişki kurma ve bütün parça ilişkilerine karşı farkındalık kazanır. Ergenlik dönemi tamamlandığında birey soyut işlemler evresinin özelliklerine sahip olmaktadır (12).

2.1.1.3.Ergenlik döneminde duygusal gelişim

Ergenlik döneminde duygusal gelişim duyguların yoğunluğundaki artış ve duygu düzensizlikleri ile geçirilen bir dönemdir. Aşık olma, mahcup olma, huzursuzluk, tedirginlik, heyecanlanma gibi duygusal dalgalanmalar bu dönem için oldukça doğaldır.

Duygusal problemlerin bireylerin çevresel etkenlerine (aile, akran, okul, vb.), bireysel zekalarına ve kabul edilme düzeylerine göre farklılık gösterdiği ifade edilmektedir (17).

2.1.1.4.Ergenlik döneminde psiko-sosyal gelişim

Aslan ve Arı (2008) aktarımına göre; Erikson, psiko-sosyal gelişimin 8 evresi olduğunu belirtmektedir. Her gelişim döneminde birbirine zıt iki farklı özellikten hangisinin kazanıldığı belirlenir. Bu evreler ilk dönemden itibaren son döneme kadar birbirini etkiler ve gelişim bunun üzerine kurulur. Erikson'un psiko-sosyal gelişim dönemleri şu şekildedir (18);

1. Temel Güvene Karşı Güvensizlik (0-18 ay),
2. Özerkliğe Karşı Kuşku ve Utanç (1,5-3 yaş),
3. Girişimciliğe Karşı Suçluluk (3-6 yaş),
4. Başarıya Karşı Aşağılık (6-11 yaş),
5. Kimlik Kazanmaya Karşı Kimlik Karmaşası (Ergenlik)
6. Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık (İlk Yetişkinlik)
7. Üretkenliğe Karşı Durgunluk (Yetişkinlik)
8. Benlik Bütünlüğüne Karşı Umutsuzluk (Olgunluk)

Bu kurama göre her bir birey bu yaş dönemlerinde bu çatışmaları yaşar ve sonuç bir sonraki döneme geçişte etkili olur. Erickson'a göre ergenlik; çocukluk dönemlerinde özdeşleşilen tasarımların, rollerin ve değerlerin bileşiminin yeni ve daha kapsamlı bir hale gelerek kimlik yapılandırma sürecini oluşturması evresidir (19).

Ergenlik döneminin son evrelerinde kişi bireyselleşmesini tamamlar ve ebeveyninden ya da diğer yetişkinlerden duygusal olarak bağımsızlaşır. Her iki cinsiyetteki kişilerle yeni ve olgun ilişkiler içerisine girmeye hazırdır. Gelişim ve olgunlaşma süreci yalnızca fiziksel odaklı değildir. Ergen birey karşılaştığı problemleri kendisine verilmiş toplumsal cinsiyet rolleri ve kimliklerine ait sorumlulukları eşleştirmeye çalışır. Bu dönemde benlik kimliği ve kimlik duygusu gelişmektedir. Kimlik; kişinin cinsel, toplumsal ve mesleki varoluşlarının bileşimiyle şekillenmektedir.

Ergenlik döneminde kimlik oluşum sürecine hızlı bilişsel gelişiminde eşlik etmesiyle ergen bireyler dürtüsel gereksinimler, artan duygu yoğunluğu, preödipal ve ödipal çatışmaların alevlenmesi, ilgi duyulan cinsiyet ile ilişki geliştirme, mesleki yönelimi belirleme, ebeveynlerden ayrışma- bireyselleşme sürecini yaşama gibi nedenlerle döneme özgü zorluklar ve çatışmalar yaşamaktadır. Normal gelişimsel bir süreç olan kimlik krizinin uygun çözümlenmeyişi kimlik karmaşasına neden olabilmektedir (15).

2.1.1.5. Ergenlik Döneminde Riskli Davranışlar

Ergenlik, dönem özellikleri bakımından adölesan bireyler için bazı riskli davranışları bünyesinde bulunduran bir dönemdir. Ergen bireylerdeki olumsuz davranışlar tüm dünyada önlenebilir ve tedavi edilebilir bir sağlık sorunu olarak kabul edilmelidir (20). Riskli davranışlar bireyin kültürel değerleri, biyolojik yapısı, içinde yaşadığı toplumun yapısı ve genetiğiyle ilişkili olmakla birlikte bireyin gelişimsel süreçlerinin de etkilediği davranışlardır (21). Bu dönemde ergenler sağlık açısından riskli davranışlarda bulunabilmekte veya risk teşkil edecek faktörlerle karşılaşabilmektedir. Riskli davranışların edimi genellikle ergenlik döneminde olmakta, sonuçları erişkinlik dönemini de etkileyerek mortalite ve morbidite oranlarını arttırabilmektedir (22). Riskli davranışlar arasında alkol ve sigara kullanımı, madde kullanımı, şiddet, güvensiz cinsel ilişki, erken gebelik ve doğum, kaza ve intiharlar, alkol ve madde etkisinde araç kullanma, yetersiz fiziksel aktivite, yeme sorunları, depresyon ve antisosyal davranışlar gibi faktörler sayılabilmektedir.

2.2. Bir Ergenin Lise Öğrencisi Olarak Yaşadığı Sorunlar ve Lise Öğrencilerin Kaygıları

Lise öğrencileri içinde buldukları ergenlik dönemine özgü sorunlara ek olarak eğitim hayatının getirdiği problemler ve yaşadıkları akademik kaygılar nedeniyle de hassas ve nispeten sıkıntılı olarak görülebilecek bir süreci yaşamaktadırlar. Literatür araştırması yapıldığında, ortaöğretim öğrencileri ile yapılan çalışmalarda gelişim, kişilik, sigara, alkol ve madde kullanımı, psikolojik ve fiziksel sağlık, ekonomik problemler, aile ve ilişki sorunları, intihar düşünceleri, cinsel taciz, öğrenme sorunları, meslek seçimi, kariyer gelişimi ve gelecek kaygısı, yeme bozuklukları ile yasal problemler hakkındaki sorunlarla ilgili problemlerin sık yaşandığı belirlenmiştir (23,24,25).

Okullardaki fiziksel yetersizlik (araç gereç), ailelerin baskısı, aile ile yeterli iletişime girememe, üniversite sınavını kazanamama korkusu, başkalarına güvenememe, sınıfların çok kalabalık ve gürültülü olması en sık karşılaşılan problemler olarak belirlenmiştir (26,27).

Aluede, Imhonde ve Eguavoen (2006), yaptıkları araştırmada öğrencilerin en çok zaman yönetimi (%13), sigara/madde kullanım problemleri (%12,9), aile problemleri (% 12,7), kariyer gelişimine yönelik problemler (% 11,5), ilişki problemleri (% 11,2), ekonomik problemler (%8,3), cinsel taciz (%7,4) ve akademik problemler (%5,8) konusunda problem yaşadıklarını belirlemişlerdir (28). Lise öğrencileri arasında sık görülen bu sorunlar çevresel etmenlere, aile yapısına, kültürel farklılıklara ve sosyo-ekonomik düzeye göre bireyden bireye değişkenlik göstermektedir (29).

2.2.1.Kaygı

“Kaygı” ifadesi, Türkçe’ de “üzüntü, endişe hissedilen düşünce veya tasa” anlamında kullanılmaktadır (30). Sıklıkla karıştırılabilen korku ve kaygı kavramları arasındaki ayırt edici özellik; tehlike durumunda ve tehlike sonrasında var olup olmamalarıdır. Bireylerin tehlike durumunda hissettikleri olumsuz duyguları ve fizyolojik tepkileri “korku” olarak isimlendirilmektedir. Kaygı durumunda korkudan farklı olarak tehlikenin çıkış noktası belli değildir. Tehlike durumunun ortadan kalkmasıyla korku ortadan kaybolurken; kaygı, tehlikenin var olmasından bağımsız olarak varlığını devam ettirir (31). Korku, ani ve olası tehlikelerin varlığında verilen tepkileri ifade ederken kaygı, konusu belirsiz olan ancak hissedilebilen tehlikeler karşısında verilen tepkileri ifade etmektedir (32). Öner’e göre kaygı, çevresel olaylara karşı geliştirilen duygusal bir tepki, kaynağı belirsiz olmasına rağmen bilinçli olarak hissedilen terleme, kızarma ve titreme gibi fizyolojik değişimlere neden olan temel duygulardan biri olarak ifade edilmektedir (33). Cüceloğlu’na (2015) göre kaygının bireye yararı veya zararı, kaygı düzeyi ile hedeflenen görevin zorluk derecesine göre olmaktadır. Kaygı seviyesi en yüksek seviyeye ulaştığında yani birey panik seviyesinde kaygı yaşadığında, öğrenmede verimlilik en az düzeyde olmaktadır (34). Kaygı süreklilik kazanırsa ve strese dönüşürse, bireyin içinde bulunduğu problemler için bir fayda sağlamaz ve kişiyi daha zor bir duruma sokar (32).

2.2. 1.1. Sınav Kaygısı

Sınav kaygısı, sınav ve benzeri değerlendirilme durumlarında ortaya çıkan sınava ilişkin olumsuz sonuçlar veya başarısızlık endişesiyle birlikte görülen fenomenolojik, fizyolojik ve davranışsal tepkileri ortaya çıkaran ve kişide hoş olmayan duygulanıma neden olan spesifik bir kaygı türüdür (33,35). Sınav kaygısı, kişinin sınav esnasında performansını olumsuz etkilemesi, sınavdan önce ise öğrenmeye dönük çalışmalarını engelleyerek var olan kapasitesini kullanmasına engel olması açısından oldukça önemli bir kavramdır (36,37). Sınav kaygısını; değerlendirme sonrasında istenen sonuca ulaşamama düşüncesinin vermiş olduğu rahatsızlık olarak tanımlarken (38). Bu duyguyu bireyin sınava ilişkin düşüncelerinin sonunda, sınavda istenen performansın sergilenememesine neden olan bir kaygılanma şekli olarak açıklamıştır.

2.2. 1.1.2. Sınav Kaygısının Nedenleri

Sınav kaygısının çok sayıda sebebi bulunmaktadır. Bu sebeplerin başında kişinin gireceği sınava yeteri kadar çalışmaması veya edindiği bilgileri yeterli görmemesi gelmektedir. Bunun sonucu olarak birey, öğrendiği bilgileri sınavda kullanamayacağını düşünerek endişeye kapılır, dikkati dağınık, zamanı etkili biçimde kullanamaz ve hedeflediği başarıya ulaşamaz (39). Bireylerin kişilikleri de kaygılanmaya neden olan sebeplerden biridir. Çevresindeki kişilerle rekabet içerisinde olan, başarısızlığa tahammül edemeyen, hayatın kontrolünün her zaman kendi elinde olmasını isteyen kişiler daha çok kaygılanabilmektedirler. Sınav kaygısının diğer nedenleri ise şu şekilde sıralanabilir (40).

- Özgüven eksikliği,
- Ebeveynlerin çocuktan beklentileri,
- Özellikle adölesan dönemde, bireyin başarılı olmadığına yönelik geri dönüt alma endişesi,
- Başarısızlık düşüncesi,
- Bireyin, sınav sorularını kişiliği ile ilişkilendirilmesi,
- Sınavın sonucuna yoğunlaşılması,

- Planlı bir çalışma düzeninin olmayışı,
- Erteleme davranışı,
- Zamanın etkili kullanılmaması,
- Ebeveynlerin yanlış tutumları,
- Eleştirel ortamlar,
- Kişinin diğerleriyle kıyaslanması,
- Uykusuzluk, beslenme bozukluğu,

Yüksek akademik başarı beklentisi, olumsuz benlik algısı, gerçek dışı düşünceler, bireyin akademik başarısı, davranış ve kişilik özellikleri, amaçsızlık, programlı çalışmama, hangi derse nasıl çalışılacağını bilmeme, yardım isteyebileceği kişilerin olmayışı, arkadaş grubu, cinsiyet, kardeş sayısı, kardeşler arasındaki sıra, anne-babanın mesleği ve ebeveynlerin eğitim düzeyi, ailenin sosyoekonomik durumu ve yapısı, okuldaki otoriter eğitim-öğretim anlayışı, olumsuz ve kırıncı öğretmen eleştirileri, cezalar, az not verme ve zorlu sınıf geçme koşulları sınav kaygısının küçük yaşlarda ortaya çıkmasına yol açan nedenler arasındadır (41,42). Yapılan çalışmalar sınav kaygısı üzerinde, geçmişte alınan puanların ve öğrencinin mantık dışı düşüncelerinin, anne babanın kişiyi yetiştirme tutumunun, dersin zorluğuyla ilgili olarak edinilmiş fikirlerin ve zamanı verimli kullanamamanın etkili olabileceğini göstermektedir. Öğrenci için “çok akıllı” veya “çok çalışkan” gibi nitelendirmelerde bulunmak, kişilerde anksiyeteye yol açabilmektedir (43,44,45).

2.2.1.1.3. Sınav Kaygısının Belirtileri

Sınav kaygısı DSM 4 ve DSM 5 tanı kriterlerinde Sosyal Kaygı Bozukluğu içinde yer almaktadır. Yapılan çalışmalarda, sınav kaygısı yaşayan öğrencilerin depresyon, sosyal kaygı bozukluğu, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu gibi problemler yaşadıkları tespit edilmiştir (46). Ayrıca yüksek düzeyde sınav kaygısı yaşayan öğrencilerde terleme, baş ağrısı, taşikardi, titreme, baş dönmesi, ağız kuruluğu, mide krampları gibi fizyolojik belirtiler ile öğrenmede güçlük, güvensizlik duygusu, öfke ve uyku problemleri gibi psikolojik belirtiler de görülmektedir (47).

2.2.1.1.4. Sınav Kaygısını Açıklayan Kuramlar

2.2.1.1.4.1. Psikoanalitik Yaklaşım

Kaygı, kişinin kendisine hedef koyduğu durumlarda, aktivitelerde bireylerin uygulama yapma arzusunu arttıran bir durumdur. Bilinç, bilinç öncesi ve bilinç ötesinin karşılıklı etkileşimlerden oluşmaktadır. Bireyi zor duruma sokacak kötü durumlar karşısında kişiyi bilgilendirir (48). Bireylerin bilinç süreçleriyle bilinçaltı süreçleri arasındaki çatışmalar kaygıya neden olabilmektedir (49). Psikoanalitik kurama göre, kaygı durumunun yok edilmesi amacıyla ego savunma mekanizmaları ortaya çıkmıştır. Bastırma savunma mekanizması, kişinin yaşadığı kaygıyı bilinç dışına atması durumudur. Bilincin dışına itilen bu durumlar ilerleyen zamanlarda bireylerin duygu durumlarını etkilemektedir (48). Psikoanalitik yaklaşıma göre bilinçaltında olan bazı olaylar rüyalara yansımaktadır. Sürekli tekrar eden rüyalarımız bilinçaltında baş edilemeyen ve bireyleri etkileyen olayların bilinç yüzeyine çıkması olarak ifade edilmektedir (50). Rüya gören bireyler bilinçaltındaki kaygılarını rüyalara yansıtarak kaygılarını azaltabilmektedir. Günlük yaşamdaki problemler rüya yoluyla boşaltılmaktadır (50).

2.2.1.1.4.2. Varoluşçu Yaklaşım

Varoluşçu kurama göre kaygı, hayatta bulmaya çalışılan anlam arayışını ifade etmektedir. Özgürlük arayışı ve hayatı planlamak ile ilgili olarak yaşanan tehdit durumları kaygıyı oluşturur. Ölüm duygusu kaygıya neden olmaktadır. Yaşam ile ilgili alınan kararlarda bize sunulan seçenekleri elersek kaygımız azalabilmektedir. İnsanların, yaşadıkları olumsuz durumlarla yüzleştiklerinde kaygıları azalabilmektedir. Kişilerin kendine olan inancı arttıkça kaygısı azalmaktadır (48). Bireylerin hayatta anlam arayışı ve hayatın anlamını bulamaması kaygıya neden olmaktadır (47). Bireyin yaşamdaki yerini kaybetme endişesi yoğun korkuyla birlikte kaygıyı da beraberinde getirebilmektedir. Yaşamda önemli bir yeri olmadığını düşünen kişilerde kaygı durumu oluşabilmektedir (51).

2.2.1.1.4.3. İnsancıl Yaklaşım

İnsancıl yaklaşıma göre bireyler yalnız başına kalma korkusu içindedir. Çevresinde dostu olmayan ve yalnız başına olduğunu düşünen bireyler diğer insanlara göre daha fazla kaygı yaşamaktadır (50). İnsancıl yaklaşım potansiyelini tam olarak kullanan kişi kavramını kullanmıştır. Çevrenin isteklerine göre hareket etmeyen ve durumu mantıksal çerçevede değerlendiren bireyler potansiyelini tam kullanan kişilerdir. Potansiyelini tam kullanmayan kişiler çevrenin söylediklerini olduğu gibi kabullenmekte, kendi düşüncelerini ortaya koymakta zorlanmakta ve kaygı yaşamaktadırlar (50).

2.2.1.1.4.4.Davranışçı Yaklaşım

Kaygı davranışı kişilerin öğrenmelerinden kaynaklanabilmektedir. Yaşadıkları olumsuz durumlardan sonra benzer olaylarla karşılaştıklarından aynı olumsuzluğun tekrarlayacağı düşüncesine kapılırlar (47). Bireyler yaşamlarının ilk yıllarında öğrendikleri ve kötü sonuç doğuracağına inandıkları durumlara ve nesnelere karşı o durumdan uzaklaşma davranışı geliştirmektedir. Bu uzaklaşma davranışı uyarının şiddetine göre değişmektedir (51). Davranışçı yaklaşıma göre çevrenin düşüncelerini aşırı derecede önemseyen ve kendi düşüncelerini arka plana atan bireyler kaygı yaşamaktadır. Bireylerin yaşamlarında sergiledikleri başarılarının ve etkililiklerinin azalması kaygıya sebep olmaktadır (50). Davranışçı yaklaşımda olumsuz davranışları ortadan kaldırmak amacı ile ceza yöntemi kullanılmaktadır. Bazı durumlarda ceza yöntemi bireylerde kaygıya neden olabilmektedir. Anne ve babalar ceza yöntemi kullandıklarında çocuklarda kaygı durumu ile karşılaşabilmektedirler (50).

2.2.1.1.4.5.Bilişsel Yaklaşım

Bilişsel yaklaşım, bireylerin ilerdeki yaşamlarında neler yaşayacağını bilmediği ve tahmin edemediğinden dolayı kaygı yaşadığını savunmaktadır (50). Duygusal olarak yaşanan kötü deneyimleri unutmaya çalışmakta ve olayları bastırmaktadırlar. Bireyler hatırlamak istemediği olayları bastırmaya çalıştıkça daha çok kaygı yaşamaktadır (50). Kişilerin bir duruma karşı öz yeterlilik inancının azlığı kaygı yaşamasında en önemli etkenlerden biridir. Kişide bir duruma karşı öz yeterlilik inancı yoksa başarı sağlanamayacağı düşünülür ve diğer insanlar tarafından güçsüz algılandığını düşünmek bireyde kaygıya yol açar (52).

2.2.1.1.4.6.Bütüncül Yaklaşım

Hayatını istediği yönde gerçekleştiremeyen ve huzursuz olan bireyler kaygı yaşamaktadırlar. Kişilerin yaşamlarında alacakları kararlarda çevrenin etkin olmaya çalıştığı düşünülen durumlarda kaygı artmaktadır. Bireylerin hayatlarında tek başına kalma ve mutsuzluk duygusu temel kaygı nedenleridir. Temel kaygı süreklilik göstermektedir ve özel bir durumun olmasına bağlı değildir (49).

2.2.1.2.Sınav Kaygısı İle Başa Çıkma

Sınav sürecinde kaygı yaşanan bir durumdur ancak bu noktada kaygının derecesi oldukça önemlidir. Kişiler sınavları içselleştirmemelidir. Hayatları boyunca birçok sınava gireceğinin farkında olmalıdır. Bu farkındalığın ile duruma yaklaşarak sınavları özelleştirmemelidir. Bireyler sınav kaygısı probleminin farkında olmalı ve çözüm yollarını bulmalıdır (53).

Sınav kaygısı ile baş edebilmenin çok sayıda yolu bulunmaktadır (55):

- Sınav kaygısı yaşayan kişilerin doğru nefes alması çok önemlidir. Kaygı durumlarında arkasına doğru yaslanıp, nefesini burundan alıp diyaframda hissederek, midede biraz büyüme olacak şekilde içine çekmelidir. Nefes alınırken bir süre beklenmelidir. Daha sonra derin bir şekilde ağızdan nefes verilmelidir. Kişi vücudunun özellikle akciğerlerinin rahatladığını hissedecektir ve doğru nefesten sonra gevşeyecektir. Birkaç kez vücudunu bu şekilde rahatlatmalıdır.
- Bireylerin vücudu kaygı sebebiyle gergin olabilmektedir. Bir diğer teknik ise; vücudu gergin olan kişilerin gevşeme hareketleri uygulamalarıdır. Öncelikle kendilerini iyi hissedecekleri vücut konumuna gelmeleri gerekmektedir. Kişi vücudunu önce iyice kasmalıdır. Sonra yavaş yavaş rahatlatmalıdır. Her bir kasını bu şekilde hissetmeye çalışmalıdır. Her bir kas grubunu gererken ve rahatlatırken hissede hissede bunu yapmalıdır.
- Kişilerin bir hedefe yönelik olarak girdikleri sınavlarda çalışma prensibi sınav kaygısını en aza indirmede çok önemlidir. Düzenli ders çalışma alışkanlıkları olmayan kişiler kaygı durumu yaşamaktadır. Belirli bir süre içerisinde çalışacakları konuları belirlemelidirler. Sınava hazırlanan kişilerin hedefleri doğrultusunda bazı

sorumlulukları bulunmaktadır ve aynı zamanda gün içerisinde mutlu olacağı işleri de yapmak istemektedirler. İki durum arasında bir öncelik sırası belirlemelidir. İkisinden durumdan hangisini tercih etmesi gerektiğine karar vermelidir. Başladığı işi tamamlayana kadar devam etmelidir. Çünkü yarım kalan işler bireylerin kaygı düzeyini arttırmaktadır.

- Durumları ve olayları algılama biçimimiz kaygıların belirleyici unsurlarıdır. Kişiler negatif düşüncelerini pozitif düşüncelerle değiştirmelidir. Bir duruma bakış açısını ve o konuyla ilgili olumlu düşüncelerini not edip bunları karşılaştırmalıdır. Sorunu nasıl çözeceğini, araştırarak ve fikir yürüterek bulmalıdır.

Sınavlarda kaygılandıklarını hisseden bireyler bu durumu azaltmak için şu şekilde ifadeler kullanmaya özen göstermelidir (47):

- Vücudumda bir huzursuzluk fark ediyorum. Bu durum normal, rahatlamamı sağlamak iyi olacak ve huzursuz olmayacağım.
- Kaygı durumunda hemen başarısız olacağımı düşünmemeliyim. Yanlış yapıyorum.
- Sağlıklı değilim ama düzelebilirim bu kalıcı bir durum değil.
- Saldırgan, mutsuz ve huzursuz olmak bana iyi gelmeyecek.
- Panik olmayacağım ve dingin olmaya özen göstereceğim.
- Bu durumun beni üzmesine izin vermeyeceğim.

2.2.3. Anne Baba Tutumları

Aile; kişinin hayata başladığı, ilk deneyimlerini elde ettiği ve gelecek yaşamı için gerekli pek çok şeyi öğrendiği, kan bağına dayalı olarak akrabalık ilişkilerinin bulunduğu, toplumun en küçük birimidir. Toplumun en küçük yapı taşı olan kişiliğin temellerinin atılmasına büyük etkisi bulunan ailenin, kişinin hayatındaki yeri yadsınamaz. Ailenin kişiye sunduğu öğrenme yaşantıları ve modellerin çocuğun olumlu sosyal davranışları ve değer yargılarını elde etmesindeki önemi oldukça fazladır. Tutumlar, kişilerin belirli bir konudaki eğilimlerini yansıtmaktadır. Belli bir durum ya da nesneye yönelik olumlu ya da olumsuz herhangi bir düşünce, duygu ve davranışını

oluşturan eğilimleri ifade etmektedir (55). Çocukların kişilik gelişimlerinde ve bu kişiliğin şekillenmesinde anne baba tutumlarının oldukça büyük bir önemi vardır. Karşılıklı etkileşimin yoğun ve güçlü olduğu ailedeki etkileşim, aile içindeki çocukların kişisel özellikleri ve duygusal gelişmelerinde çok önemli rol oynar. Çocukların kişilik özelliklerinin gelişimlerinde ebeveynlerin tutum ve davranışları büyük ölçüde rol alır (56). Moazedian ve arkadaşları ebeveynlik tarzını; “çocuğa bildirilen, çocuğa iletilen ve çocuğa çeşitli değiştirilebilir ayarlar ve bağlamlar yoluyla gönderilen global anne baba tutumu ve değerlerini yansıtan ve ebeveynin davranışlarının bulunduğu duygusal bir ortam yaratan, çocuğa yönelik tutumların bir takım yıldızdır” şeklinde ifade etmektedir (57). Ebeveynlerin çocuk yetiştirme tarzlarının, çocuğun duygu düzenleme yeterlikleri ve duygusal gelişimi üzerinde etkili olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Anne ve babanın çocuğun olumsuz duygularına karşı kabullenici ve olumlu sosyal destek davranışlarını destekleyen bir tutumda olması duygu düzenleme becerilerini etkileyerek çocuğun daha az saldırganlık davranışları sergilemesine yol açacaktır. Tam tersi olarak, duygularına karşı ilgisiz kalındığını düşünen ergenler, duygu düzenlemede güçlük yaşamakta ve uyumsuz düzenleme stratejilerine başvurmaktadırlar. Yapılan bir çalışmada, anne ve babalarını baskıcı ve otoriter olarak algılayan çocukların, anne ve babalarını hoşgörülü ve aşırı izin verici olarak algılayan çocuklara göre duygu düzenlemede çok daha fazla zorluk yaşadıkları ve otokontrol sorunları olduğu ortaya konmuştur (58). Anne baba tutumları dünya genelinde oldukça farklı biçimlerde gruplandırılmıştır. Örgün anne baba tutumları; demokratik, aşırı koruyucu, baskıcı ve otoriter, reddedici ve tutarsız ana-baba tutumu olarak gruplandırılmaktadır (59).

2.2.3.1. Demokratik anne baba tutumu

Kişilik gelişiminde en doğru yaklaşım olarak nitelendirilen anne baba tutumudur (60). Anne babaların katı kurallar koymadığı aksine esnek davranabildikleri bir yaklaşımı benimser (61). Demokratik anne baba tutumuna sahip ebeveynler; çocuklarına koşulsuz sevgiyle yaklaşır, onların düşüncelerini önemseyerek ve onlara söz hakkı vererek kişilik gelişimlerini olumlu destekler. Çocuklarının başarılarını takdir ederler ve izin verirken de çocuğun sorumluluk alma bilincini geliştirecek şekilde sert olmayan bir denetim yaklaşımı sergilerler (62).

2.2.3.2.Aşırı koruyucu ve müdahaleci tutum

Çocuklarını her daim kendi benliklerinin devamı gibi gören ve çocukları üzerinden kendi duygusal yoksunluklarını gidermek isteyen anne babaların tutumudur. Çocuklarının, kendilerine bağımlı olmasını isteyen ve bunun çocukları için önemli bir görev olduğunu düşünen anne babalar, çocuklarını daima korunmaya muhtaç olarak görme eğilimindedirler. Yaptığı her şeyi anne ve babasını memnun etmek amacıyla yapan çocuklar kendi hayatlarını yönetmekte ve kendi kendilerine yetmekte zorluk yaşamaktadırlar. Toplum beklentisini karşılayan ve toplumda doğru olarak değerlendirilen ebeveynliğin aşırı koruyucu ebeveyn tutumu olduğu da düşünülmektedir (61).

2.2.3.3.Baskıcı ve otoriter tutum

Sıklıkla kabul gören anne baba tutumlarından birisidir. Baskıcı ve otoriter anne baba tutumunu benimsemiş ebeveynler, çocuklarının diğer çocuklara göre daha çekingen ve daha özgüvensiz olmasına neden olurlar (63,64). Bu tutum, tamamen ebeveyni merkeze alan bir yaklaşım özelliği taşımaktadır. Türk aile yapısında da baskıcı ve otoriter tutum oldukça yaygın şekilde görülmektedir. Çocukların, anne baba tarafından belirlenen katı kurallara itaat etmeleri beklenir. Baskı altında hisseden çocuklar aşağılık duygusuna sahip olurlar ve sessiz bir duruşları olmasına karşın genellikle isyankâr bir kişilik yapısına sahiptirler (65).

2.2.3.4.Reddedici anne-baba tutumu

Çocuklarını kabullenmekte zorlanan ve bu sebeple onları yok sayma eğiliminde olan anne babaların benimsediği tutumdur. Çocuklarının davranışlarını kısıtlayan, onları önemsemeyen, onlara ve isteklerine karşı ilgisiz kalan anne babalar, çocuklarının davranışlarına ilişkin çocuklarına verdikleri cezalarda hoşgörüden de yoksundurlar. Bu tutumu benimsemiş ebeveynlerin çocukları, ergenliklerinde topluma uyumsuz olmakta ve ilerleyen yaşlarda yetişkin rollerini üstlenmekte sorun yaşamaktadırlar (59).

2.2.3.5.Tutarsız anne-baba tutumu

Bu tutumu benimseyen anne babaların bulunduğu bir ailede ebeveynlerin tutumu hoşgörü ile ağır cezalandırma arasında bir tutarsızlıktadır. Nerde, ne zaman ve nasıl

uygulanacağı belli olmayan bir ev içi disiplin sistemi vardır. Bu nedenle de çocuklar, hangi davranışın nerde veya ne zaman istenmediğini anlamakta büyük bir zorluk yaşamaktadırlar. Tutarsızlık anne veya baba arasındaki görüş ayrılıkları veya her zaman aynı kararı verebilecek istikrarda olmamalarından dolayı ortaya çıkabilmektedir (66).

2.2.4. Sınav Kaygısı, Anne Baba Tutumu

Bireylerin yaşamlarında, psiko-sosyal ve zihinsel gelişimlerinde önemli rol oynayan anne babalar akademik benlik kavramını ve sınav kaygısını doğrudan etkileyen faktörlerin başında gelmektedir. Literatür bilgileri de ebeveynlik stillerinin çocukların akademik başarısı ve bu bağlamda yaşadıkları sınav kaygısı üzerinde doğrudan ve dolaylı olarak etkili olduğunu göstermektedir (Erdoğdu, 2007; Gökçedağ, 2001; Kaya vd., 2012; Yılmaz, 2007). Anne baba tutumlarının öğrencilerdeki sınav kaygısının en önemli sebeplerinden biri olabileceği düşünülmektedir. Çocuğun yetiştiği evdeki otoriter, disiplinli ve kısıtlayıcı ebeveyn tutumları, okul süresinde otoriter eğitim anlayışı ile birleştiğinde sınav kaygısını kaçınılmaz hale getirmektedir. Özellikle sınav sürecinde ailelerin çocukları için yüksek beklentiler içine girmesi ve çocuklarda bu beklentiyi karşılayamama korkusunun oluşması yaşanan sınav kaygısı durumuna doğrudan etkili olmaktadır (62,67,68,69).

2.2.5. Sınav Kaygısı, Anne Baba Tutumu ve Psikiyatri Hemşireliği

Hemşirelik, sağlık bakımı hizmetlerinin sunulmasında ve etkin şekilde yürütülmesinde çeşitli konularda tanılamlar yapabilmeyi gerektirmektedir (70). Hemşirelik Kanununa 2011 yılında yapılan değişiklikte “Hemşirelik Yönetmeliği’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelikte” “Okul Hemşireliği” ifadesinden bahsedilmiş ve okul hemşireliği tanımlanmıştır. Değişiklikte ifade edildiği şekliyle okul hemşiresi, “Okullarda madde bağımlılığı, dikkat eksikliği, yeme bozuklukları, öğrenme güçlüğü, stres, depresyon, saldırganlık, anti-sosyal davranışlar gibi durumlar ile ilgili sorunlara sahip öğrencilerin, öğretmen ve ailesi ile işbirliği sağlanması gereken durumlarda sağlık danışmanlığı yürütmesi” görevlerini yerine getirmektedir” olarak tanımlanmıştır (71). Okul hemşireliği uygulamaları bireyselleştirilmiş profesyonel hemşirelik uygulamaları arasında yer almaktadır. Okul hemşiresi diğer ekip üyeleri ile birlikte multidisipliner

yaklaşımlarla okul sağlığı rollerini gerçekleştirir. Amerikan Okul Sağlığı Birliği (ASHA) okul sağlığı hemşiresinin rollerini; vaka yöneticisi, eğitimci, bakım verici, danışman, savunucu, araştırmacı rolleri olan ve yapılan etkinliklerde sorumluluğu bulunan profesyonel bir meslek mensubu olarak ifade etmektedir (72, 73, 74).

ocuk ve ergen sağlığı konusunda okullar ruh sağlığı çalışmaları açısından ve ruh sağlığı sorunlarını tanıma ve müdahalede bulunmada özellikli bir yere sahiptir (75). Okulda yürütülen ruh sağlığı hizmetleri, öğrencilerin duygusal, davranışsal veya sosyal faaliyetlerini düzenlemek üzere okul ortamında uygulanan her türlü program ya da müdahaleye denir. Okul hemşireleri öğretmenler ile birlikte, ğrenci problemlerini ilk fark eden ve tanımlayan kişilerdir (76). Psikiyatri hemşireleri; koruyucu ruh sağlığına yönelik eğitim hizmetleri için, okullarda, çeşitli sivil toplum örgütlerinde, basın ve medya aracılığıyla toplumun bilgilenmesinde rol alırlar (77). Psikiyatri hemşireleri, okullarda öğrencilere sınav kaygısına ve baş etme yöntemleri hakkında; öğretmenlere ve velilere ise öğrencileri sınava hazırlarken nasıl bir tutum izlemeleri konusunda bilgi vererek, ruh sağlığının korunmasına yönelik hizmet verebilirler (78). Gereкли durumlarda öğrencilerin destek alması için yönlendirmelerde bulunur, aile ve okul yönetimi ile iş birliği içerisinde sorunun çözülmesi için destek verir ve danışmanlık yaparlar.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

3.1.Araştırmanın Türü

Araştırma, Aksaray ili belediye sınırları içerisinde bulunan liselerde öğrenimine devam eden lise son sınıf öğrencilerinin yaşadığı sınav kaygısı ve algıladıkları anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

3.2. Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri

Araştırma, Aksaray ili, Merkez ilçesi, belediye sınırları içerisinde bulunan liselerde öğrenimine devam eden son sınıf öğrencileri ile yapılmıştır.

Aksaray ili Merkez İlçesinde 2019 yılı itibariyle 17 Anadolu Lisesi, 6 İmam hatip lisesi, 13 Mesleki ve teknik Anadolu lisesi ve 13 özel lise olmak üzere toplamda 49 lise bulunmaktadır. Merkez ilçedeki 49 lisede okuyan 12. Sınıf öğrencilerinin sayısı; 1896 erkek ve 1931 kız olmak üzere toplamda 3827 öğrencidir (79).

3.3.Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evrenini, 2019-2020 eğitim öğretim döneminde Aksaray ili merkez ilçesi belediye sınırları içerisinde bulunan liselerin son sınıfında eğitim- öğretim gören 3827 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırma örnekleminin büyüklüğü belirlenirken Evreni Bilinen Örneklem Hesaplama Yöntemi kullanarak hesaplanmıştır. Söz konusu bu yöntemde kullanılan formülde istenen *incelenen olayın sıklığı* (sınav kaygısının sıklığı) belirlenirken; Ünalın ve arkadaşlarının (2017) yaptıkları ve sonucunda öğrencilerin %18,8'inde sınav kaygısı düzeyinin yüksek olduğunu ifade ettikleri (80) çalışma referans alınmıştır. Bütün bu veriler evreni bilinen örneklem hesaplama formülüne yerleştirildiğinde, örnekleme alınacak öğrenci sayısı 215 olarak bulunmuştur.

$$n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{d^2(N-1) + t^2 \cdot p \cdot q} = \frac{3827 (1.96)^2 \cdot (0,18) \cdot (0,82)}{(0.05)^2(3827-1) + (1.96)^2 (0,18) \cdot (0,82)} = 214,7$$

N: evrendeki birey sayısı

n: Örneklem alınacak birey sayısı

p: İncelenen olayın görülme sıklığı (0,18)

q: İncelenen olayın görülmemesi sıklığı: (1-0,18)

t: Belirli serbestlik derecesinde ve saptanan yanılma düzeyinde t tablosundan bulunan teorik değer, %95 anlamlılık düzeyinde 1,96 olarak alınmıştır.

D: Olayın görülme sıklığına göre yapılmak istenilen istenen \pm sapma, 0,05 hata payı (%5 sapma)

Araştırmanın örneklemini belirlemede küme örnekleme yöntemi kullanılmış olup, Aksaray il merkezinde bulunan liselerden fen lisesi, anadolu lisesi ve meslek liselerinden oluşan üç farklı küme belirlenmiş ve her bir kümeden rastgele yöntemle Hazım Kulak Anadolu Lisesi, Aksaray Anadolu Lisesi, Hüseyin Cahit Korkmaz Sağlık Meslek Lisesi ve Şehit Pilot Hamza Gümüşsoy Fen Lisesi çalışma kapsamına alınmıştır. Örneklem büyüklüğüne ulaşmak için bu liselerin son sınıfında eğitim ve öğrenimine devam eden öğrenci ve velileri ile görüşmeler yapılmış ve araştırmaya katılmayı kabul eden ve velilerine ulaşım sağlanıp velisinin izin verdiği 239 öğrenci örnekleme alınmıştır.

3.4. Araştırmaya Dahil Edilme Kriterleri

Aksaray ili belediye sınırları içerisinde bulunan liselerin 12. sınıfında öğrenim gören, üniversite giriş sınavlarına hazırlanan, çalışmaya katılmaya gönüllü olan ve velilerinden onam alınan öğrenciler araştırma kapsamına alınmıştır.

3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmaya alınacak öğrencilerin sadece Aksaray il merkezinde yer alması araştırmanın sınırlılıklarını oluşturmaktadır.

3.6. Verilerin Toplama Araçları

3.6.1. Öğrenci Bilgi Formu

Bu form, araştırmaya katılan öğrencilerin ve ailelerinin sosyo-demografik özelliklerini, ve sınav kaygısını, ebeveyn tutumunu etkileyen değişkenleri içeren ve literatür taranarak araştırmacı tarafından hazırlan 26 sorudan oluşmaktadır.

3.6.2. Algılanan Anne Baba Tutum Ölçeği (AABTÖ):

Anne-Baba Tutum Ölçeği (Parental Attitude Scale, PAS) Baumrind (1971), Maccoby ve Martin (1983)'in çalışmalarında ortaya koydukları çocuğa tepki vermede duyarlık ve talepkarlık boyutlarından yararlanılarak, Lamborn, Maunts, Steinberg ve Dornbush (1991) tarafından geliştirilmiştir. Uygulanan Ölçek, kabul/ilgi, kontrol/denetleme ve psikolojik özerklik olarak isimlendirilen üç boyuttan oluşmaktadır. Kabul/ilgi boyutu; çocukların anne ve babalarını ne düzeyde sevecen, ilgili ve katılımcı olarak algıladıklarını ölçmeyi hedefleyen ifadeler içerirken, Kontrol/denetleme boyutu çocukların anne babalarını ne düzeyde kontrollü ve denetleyici olarak algıladıklarını ölçmeyi amaçlayan ifadeler içermektedir. Psikolojik özerklik boyutu ise algılanan demokratik tutumun ne düzeyde uygulandığını ve çocuğun bireyselliğinin ifadeye ne derece cesaretlendirildiğini ölçmeyi hedefleyen ifadeler içermektedir. Ölçekten kabul/ilgi ve kontrol/denetleme boyutlarının kesişmesinden 4 anne-baba tutumu ayırt edilerek alınmaktadır. Buna göre kabul/ilgi ve kontrol/denetleme boyutlarında ortancanın üzerinde puan alan katılımcıların anne babaları demokratik, altında puan alanlar ise ihmalkar, kabul/ilgi boyutunda ortancanın altında ve kontrol/denetleme boyutunda ortancanın üzerinde puan alan anne-babalar otoriter, kabul/ilgi boyutunda ortancanın üzerinde ve kontrol/denetleme boyutunda ortancanın altında puan alan anne-babalar ise müsamahakar olarak isimlendirilmiştir. Geçerlilik ve güvenilirlik çalışması ilköğretim, lise ve üniversite öğrencileri düzeyinde ayrı ayrı yapılan bu ölçeğin lise öğrencileri için geçerli olan formu uygulanmıştır.

Her yaş grubundan eşit sayıda kız ve erkek öğrenci olmak üzere toplam 360 kişiye iki hafta arayla uygulanan Anne-baba Tutum Ölçeği'nin test-tekrar test güvenilirlik katsayıları ve Cronbach Alpha içtutarlık katsayıları lise öğrencileri için sırasıyla; kabul/ilgi alt ölçeği için ,82 ve ,70, kontrol/denetleme alt ölçeği için ,88 ve ,69; psikolojik özerklik alt ölçeği için ,76 ve ,66 olarak bulunmuştur. Ölçeğin 1,5,7,9,11,12,13,15,17. maddeleri kabul ilgi boyutunu oluşturmakta olup, Cronbach Alpha katsayısı 0,826, 2,4,6,8,10,46,18. maddeleri psikolojik özerklik boyutunu oluşturmakta olup Cronbach Alpha katsayısı 0,483, 14,19,20,21,22,23,24,25,26. maddeleri kontrol denetim alt boyutunu oluşturmuş olup Cronbach Alpha katsayısı

0,688 olarak bulunmuştur (81). Yapılan bu çalışmada ise toplam Cronbach Alpha katsayısı ise 0,619 olarak bulunmuştur.

3.6.3. Sınav Kaygısı Ölçeği (SKÖ):

Baltaş (1999) tarafından geliştirilen ve ilk olarak 50 adet kaygı cümlesi ile çalışmaya başlanan ölçeğin ilk çerlik-güvenirlik çalışması 206 lisans öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Faktör analizi sonucunda, 12 madde, madde yük değeri 0,40'tan düşük olduğu için, 4 madde ise ayrışmamış (binişik) madde olduğu için ölçekten düşürülmüştür. Kalan 34 madde 0,41 ile 0,74 arasında değışen beş alt boyuta yüklenmiştir. Ölçeğin iç güvenirlik katsayısı Cronbach's Alpha 0,87 olarak hesaplanmıştır. Uygulanan ölçek toplamda 34 maddeden oluşmaktadır. 7,8,11,12,13, 17,18,21,26,27,29,30,31,34. maddeler başkalarının görüşü alt boyutunu, 9,10,16,20,25,28,32,33. maddeler kendi görüşü alt boyutunu, 1,5,6,14,15,19. maddeler gelecek ile ilgili endişeler alt boyutunu, 2,3,24. maddeler hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı alt boyutunu, 4,22,23. maddeler zihinsel ve bedensel tepkiler alt boyutunu oluşturmaktadır. Lise öğrencileri için de geçerli olarak kabul edilen ölçeğin her bir alt boyutunda puan yükseldikçe sınav kaygısının yükseldiğine ve/veya sınav kaygısı ile ilgili belirtilerin arttığına işaret etmektedir (82). Bu çalışma için ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı ise; 0,925 olarak bulunmuştur.

3.7. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Öğrenci Bilgi Formu sorularının anlaşılabilirliği ile form ve ölçeklerin doldurulmasında gereken sürenin belirlenmesi amacıyla araştırma örneklemini dışında kalan ve araştırma kriterlerini karşılayan, Hazım Kulak Anadolu Lisesi'nde eğitim gören 20 öğrenciye ön uygulama yapılmıştır. Yapılan ön uygulamada öğrencilerin dikkatli bir şekilde verilen formları ortalama 60 dakikada yanıtladığı ve sorulan soruları ile ilgili anlamadıkları bir nokta ifade edilmediği için, çalışmanın veri toplamam formları ile ilgili bir değışiklik ve düzenleme yapılmamıştır.

Öğrenci Bilgi Formu, Algılanan Anne-Baba Tutum Ölçeği, Sınav Kaygısı Ölçeği Aralık 2019-Ocak 2020 tarihleri arasında öğrencilerin öğrenimine devam ettiği okullara gidilerek yapılmıştır. Öncelikle okulların yönetimine araştırmanın amacı açıklanmış,

öğrencilerin derslerini aksatmayacak şekilde okul yönetimin belirlediği saatlerde, velisinin izin verdiği ve araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilerin form ve ölçekleri doldurması sağlanmıştır.

3.8.Verilerin Değerlendirilmesi

Bilgi Formunda yer alan tüm tanıtıcı bilgiler bağımsız değişken, ölçeklerin alt ölçek puanları ve sorun alanları bağımlı değişken olarak ele alınmıştır. Araştırmada veriler bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistiklerden, bağımsız değişkenlerle ölçek puanları karşılaştırılırken gruplar normal dağılım göstermediği için Kruskal Wallis ve Mann Whitney U testinden ve iki ölçek puanı arasında ilişki incelenirken Pearson Korelasyon testinden yararlanılmıştır.

3.9.Etik İlkeler

Araştırmanın yapılabilmesi için, çalışmaya başlamadan önce Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Girişimsel Olmayan Etik Kurulu'ndan ve Aksaray İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmıştır. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilere ve ailelerine çalışmanın amacı açıklanarak sözel onamları alınmış ve Bilgilendirme Formu imzalatılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı (n=239)

Sosyo-demografik Özellikler	n	%
Yaş		
17 yaşında olanlar	157	65,7
18 yaşında olanlar	82	34,3
Cinsiyet		
Kız	153	64,0
Erkek	86	36,0
Düzenli İlaç Kullanımı		
Kullanan	3	1,3
Kullanmayan	236	98,7
Sorunlarını Paylaştığı Kişiler		
Anne	69	28,9
Baba	8	3,3
Kardeş	24	10,0
Aile Büyükleri	14	5,9
Arkadaş	124	51,9
Hobi Sahibi Olma Durumu		
Hobisi olan	184	77,0
Hobisi olmayan	55	23,0
Okul Başarısını Değerlendirme Derecesi		
İyi	132	55,2
Orta	89	37,2
Kötü	18	7,6
Öğretmenlerle İletişimi		
İyi	135	56,4
Orta	79	33,0
Kötü	25	10,6
Arkadaşlık İlişkisi		
İyi	135	56,4
Orta	79	33,0
Kötü	25	10,6
Yaşadıkları Sorunlar		
Yorgunluk-Ağrı-Güçsüzlük	227	95,0
Kalabalık Ortamdan Rahatsız Olma	12	5,0
Sınav Hakkındaki Duyguları		
Rahatlama	17	7,1
Mutlu	24	10,0
Kötü	13	5,4
Heyecanlı	20	8,4
Gergin	5	2,1
Umutsuz	7	2,9
Stresli	4	1,7
Hırslı	3	1,3
Kaygılı	146	61,1
Sınav Hakkındaki Düşünceleri		
Sınavın Yaşamındaki ulaşmak istediği en önemli hedef olduğunu düşünenler	50	20,9
Sınav Sonrasına İlişkin korku ve kaygıları olanlar	11	4,6
Başarısızlık Yaşayacağını Düşünenler	78	32,6
Başarılı olacağını düşünenler	17	7,1
Gelecek Kaygısı Yaşayanlar	83	34,7
Gelecek Planları		
Meslek sahibi olma planı yapanlar	49	20,5
Kariyer yapma planı olanlar	145	60,7
Evlilik planı yapanlar	8	3,3
Planı olmayanlar	37	15,5

Öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo1’de verilmiştir. Buna göre öğrencilerin %65,7’sinin 17 yaşında olduğu, %64,0’ünün kız olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %1,3’ünün ilaç kullandığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin %51,9’unun arkadaşları, %28,9’unun annesi ile sorunlarını paylaştığı bulunmuştur. Öğrencilerin

%77,0'mın hobisinin olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin kendi okul başarılarını değerlendirme derecesi incelendiğinde; okul başarılarını %55,2'sinin iyi olarak değerlendirdiği bulunmuştur. Öğrencilerin öğretmenleri ile iletişim düzeyi incelendiğinde; öğrencilerin öğretmenleri ile iletişimlerinin %56,4'ü iyi olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin arkadaş ilişkisi değerlendirildiğinde; arkadaş ilişkilerinin %56,4'ü iyi olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin %95,0'mın yorgunluk, ağrı, güçsüzlük sorunu yaşadığı görülmüştür. Öğrencilere sınav ile ilgili duyguları sorulduğunda; öğrencilerin %61,1'i sınav ile ilgili kaygı duyduğunu ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %34,7'sinin sınav kelimesinin kendilerinde gelecek kaygısına neden olduğu şeklinde ifade ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin %60,7'sinin gelecek planının kariyer olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Ebeveynlerin Sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı (n=239)

Sosyo-demografik Özellikler	n	%
Anne Yaş (42.57±4.99)		
32-40	107	44,8
41-49	108	45,2
50 ve üzeri	24	10,0
Baba Yaş (46.18±5.25)		
36-40	29	12,1
41-49	155	64,9
50 ve üzeri	55	23,0
Kardeş Sayısı		
1 Kardeşi Olanlar	11	4,6
2 Kardeşi Olanlar	89	37,2
3 veya Daha Fazla Kardeşi Olanlar	139	58,2
Anne Eğitim Durumu		
Okuryazar Değil	3	1,3
İlkokul Mezunu	99	41,4
Ortaokul Mezunu	44	18,4
Lise Mezunu	47	19,7
Üniversite Mezunu	46	19,2
Baba Eğitim Durumu		
Okuryazar Değil	1	0,4
İlkokul Mezunu	65	27,2
Ortaokul Mezunu	37	15,5
Lise Mezunu	61	25,5
Üniversite Mezunu	75	31,4
Anne Meslek		
Ev Hanımı	181	75,7
Memur	33	13,8
İşçi	14	5,9
Serbest Meslek	11	4,6
Baba Meslek		
Çalışmıyor	12	5,0
Memur	60	25,1
İşçi	54	22,6
Serbest Meslek	113	47,3
Evde Kimlerle Yaşıyor		
Yurtta Arkadaşlarıyla	19	7,9
Evde Anne Baba Kardeşleriyle	162	67,8
Evde Anne ve Babayla	43	18,0
Evde Anne-Baba Kardeş ve Aile Büyükleriyle	15	6,3
Ailesiyle Beraber Yaşadığı Yerleşim Yeri		
Köy	37	15,5
İlçe	14	5,9
Şehir	177	74,0
Büyükşehir	11	4,6
Gelir Durumu		
Gelir Gşderden Az	34	14,2
Gelir Giderden Fazla	59	24,7
Gelir Gidere Denk	146	61,1
Sosyal Güvence Olma Durumu		
Var	222	92,9
Yok	17	7,1
Aile İçi İlişki Durumu		
İyi	182	76,2
Orta	38	15,9
Kötü	19	7,9
Ailesi İle Etkinlik Yapma Durumu		
Yapanlar	127	53,1
Yapmayanlar	112	46,9

Ebeveynlerin sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir. Buna göre öğrencilerin annelerinin %45,2’sinin 41-49, %44,8’inin 32-40 yaş, babalarının %64,9’unun 41-49, %23,0’inin 50 ve üzeri yaş gruplarında olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %58,2’sinin 3 ve daha fazla, %37,2’sinin 2 kardeşi olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin annelerinin %41,4’ünün ilkokul, babalarının %31,4’ünün üniversite mezunu olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin annelerinin %75,7’sinin ev hanımı, babalarının %47,3’ünün serbest meslek olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin %67,8’inin evde anne baba kardeşleriyle yaşadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin %74,0’ının ailesiyle beraber yaşadığı yerleşim yerinin şehir olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin %61,1’inin aile gelir durumunun geliri giderine denk olduğu, %92,8’inin sosyal güvencesi olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %76,2’sinin ailesi ile ilişkilerinin iyi olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin %53,1’inin aile ile etkinlik yaptığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. Ergenlerin Ölçek ve Alt Ölçek Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	x±ss	Ortanca	min-max
Sınav Kaygısı Ölçeği			
Başkalarının görüşü	44,38±13,30	44,00	15,00-70,00
Ergenin kendi görüşü	21,62±7,18	21,50	8,00-40,00
Gelecek ile ilgili endişeler	21,33±5,05	22,00	7,00-30,00
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,92±2,06	11,00	4,00-15,00
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,89±2,37	11,00	5,00-15,00
Toplam puan	109,09±24,11	109,00	49,00-170,00
Anne-Baba Tutum Ölçeği			
Kabul –ilgi	18,38±5,53	18,00	10,00-35,00
Psikolojik özerklik	18,32±3,70	18,00	8,00-28,00
Kontrol denetim	10,06±1,76	10,00	7,00-14,00

Öğrencilerin sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutlarının puan dağılımları Tablo 3'te verilmiştir. Buna göre sınav kaygısı ölçeği alt ölçeklerinden başkalarının görüşü alt ölçeği ortalaması 44,38±13,30, ergenin kendi görüşü alt ölçeği ortalaması 21,62±7,18, gelecek ile ilgili endişe alt ölçeği ortalaması 21,33±5,05, hazırlanmak ile ilgili endişeler sınav kaygısı ölçeği ve genel sınav kaygısı ortalaması 10,92±2,06, zihinsel ve bedensel tepkiler alt ölçeği ortalamaları 10,89±2,37, sınav kaygısı toplam puan ortalaması 109,09±24,11 olarak bulunmuştur. Algılanan anne- baba tutum ölçeği alt ölçeklerinden kabul-ilgi alt ölçeği ortalaması 18,38±5,53, psikolojik özerklik alt ölçeği ortalaması 18,32±3,70, kontrol denetim alt ölçeği ortalaması 10,06±1,76 olarak bulunmuştur.

Tablo 4.1. Öğrencilerin Okullara Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	OKULLAR								kw	p
	Hazım Kulak Anadolu Lisesi (n=105)		Aksaray Anadolu Lisesi (n=45)		Hüseyin Cahit Korkmaz Sağlık Meslek Lisesi (n=47)		Şehit Pilot Hamza Gümüşsoy Fen Lisesi (n=42)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ										
Başkalarının görüşü	40,89±13,45	39,0(16,0-70,0)	49,26±13,38	50,0(16,0-68,0)	48,40±10,27	48,0(29,0-70,0)	43,38±13,45	42,0(15,0-68,0)	20,006	0,000 p<0,05
Ergenin kendi görüşü	20,06±7,35	18,0(8,0-40,0)	23,51±7,06	24,0(9,0-40,0)	23,06±6,58	23,0(8,0-34,0)	21,90±6,92	22,0(10,0-35,0)	12,137	0,007 p<0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	20,29±5,47	21,0(7,0-30,0)	22,64±4,58	22,0(14,0-30,0)	22,59±3,99	22,0(12,0-30,0)	21,14±5,01	21,5(9,0-30,0)	8,144	0,043 p<0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,74±2,27	10,0(4,0-15,0)	11,53±1,77	12,0(8,0-14,0)	10,91±1,94	11,0(6,0-15,0)	10,76±1,85	11,0(7,0-15,0)	5,305	0,151 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,40±2,39	10,0(5,0-15,0)	11,46±2,20	11,0(5,0-15,0)	11,46±2,03	11,0(6,0-15,0)	10,88±2,64	11,0(5,0-15,0)	11,583	0,009 p<0,05
Toplam puan	102,41±24,74	98,0(54,0-170,0)	118,42±23,01	121,0(69,0-163,0)	116,44±19,10	119,0(76,0-147,0)	107,53±23,87	109,0(49,0-160,0)	22,321	0,000 p<0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ										
Kabul –ilgi	18,67±5,63	18,0(10,0-35,0)	18,62±5,09	18,0(10,0-29,0)	19,31±5,79	18,0(10,0-34,0)	16,38±5,14	17,0(10,0-32,0)	7,449	0,059 p>0,05
Psikolojik özerklik	18,45±3,80	19,0(10,0-28,0)	17,46±3,57	18,0(10,0-25,0)	18,59±2,99	18,0(13,0-28,0)	18,61±4,23	19,0(8,0-25,0)	2,684	0,443 p>0,05
Kontrol denetim	9,97±1,68	10,0(7,0-13,0)	10,31±2,15	10,0(7,0-14,0)	9,80±1,93	9,0(8,0-14,0)	10,12±1,66	10,0(8,0-14,0)	0,821	0,845 p>0,05

Öğrencilerin eğitim aldıkları okullara göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.1’de verilmiştir.

Aksaray Anadolu Lisesi’nde eğitim gören öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Hazırlanmak ile ilgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancalarının diğer öğrencilere göre yüksek olduğu, Aksaray Anadolu Lisesi’nde eğitim gören öğrenciler ve Hüseyin Cahit Korkmaz Sağlık Meslek Lisesi’nde eğitim gören öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancalarının eşit ve diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, Hazım Kulak Anadolu Lisesi’nde eğitim gören öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Zihinsel ve Bedensel Tepkiler alt boyutu puan ortancasının diğer öğrencilere göre düşük olduğu ancak bu puan farklarının Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Gelecek ile İlgili Endişeler, Zihinsel ve Bedensel Tepkiler alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Şehit Pilot Hamza Gümüşsoy Fen Lisesi’nde eğitim gören öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre düşük olduğu, Şehit Pilot Hamza Gümüşsoy Fen Lisesi’nde ve Hazım Kulak Anadolu Lisesi’nde eğitim gören öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Psikolojik Özerklik puan ortancasının eşit ve diğer öğrencilere göre yüksek olduğu, Hüseyin Cahit Korkmaz Sağlık Meslek Lisesi’nde eğitim gören öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kontrol denetim alt boyut puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.2. Öğrencilerin Yaşlarına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	ÖĞRENCİLERİN YAŞ GRUPLARI					
	17 yaş (n=157)		18 yaş (n=82)		u	p
	X±ss	Ort/min-max)	X±ss	Ort/min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ						
Başkalarının görüşü	45,15±15,80	44,0(16,0-70,0)	42,90±14,17	43,50(15,0-70,0)	6019.0	0,158 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	27,74±7,37	22,0(8,0-40,0)	21,40±6,84	21,0(8,0-37,0)	6313.0	0,869 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,47±4,81	21,0(7,0-30,0)	21,07±5,49	22,0(7,0-30,0)	6313.5	0,807 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,94±2,05	11,0(4,0-15,0)	10,90±2,09	11,0(4,0-15,0)	6391.5	0,928 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,93±2,22	11,0(5,0-15,0)	10,82±2,64	11,0(5,0-15,0)	6298.5	0,783 p>0,05
Toplam puan	110,13±23,95	108,50(58,0-170,0)	107,11±24,43	109,0(49,0-161,0)	6071.5	0,520 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ						
Kabul –ilgi	18,05±5,52	17,0(10,0-35,0)	19,02±5,53	18,0(10,0-34,0)	5721.5	0,158 p>0,05
Psikolojik özerklik	18,22±3,72	18,0(8,0-28,0)	18,52±3,67	19,0(10,0-28,0)	6146.5	0,566 p>0,05
Kontrol denetim	9,72±1,55	9,0(7,0-13,0)	10,75±1,98	11,0(7,0-14,0)	719.50	0,845 p>0,05

Öğrencilerin yaşlarına göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.2’de verilmiştir.

Yaşı 17 olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü puan ortancalarının yaşı 18 olan öğrencilere göre yüksek olduğu, yaşı 18 olan öğrencilerin ise Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancasının yaşı 17 olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu, ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05).

Yaşı 18 olan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi, Psikolojik Özerklik, Kontrol Denetim puan ortancalarının yaşı 17 olan öğrencilere göre

daha yüksek olduğu, ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.3. Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	CİNSİYET					
	KIZ (n=153)		ERKEK (n=86)		u	p
	X±ss	Ort/(min-max)	X±ss	Ort/(min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ						
Başkalarının görüşü	47,00±12,59	46,0(16,0-70,0)	39,72±13,33	40,0(15,0-70,0)	4623,50	0,000 p<0,05
Ergenin kendi görüşü	22,26±7,11	22,0(8,0-40,0)	20,50±7,20	20,0(8,0-40,0)	5587,50	0,063 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	22,01±4,31	22,0(10,0-30,0)	20,12±5,97	20,0(7,0-30,0)	5397,50	0,021 p<0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	11,04±1,98	11,0(6,0-15,0)	10,72±2,20	11,0(4,0-14,0)	6123,00	0,369 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	11,11±2,18	11,0(6,0-15,0)	10,52±2,65	10,0(5,0-15,0)	5732,00	0,096 p>0,05
Toplam puan	113,33±22,57	112,0(60,0-170,0)	101,59±25,03	102,0(49,0-163,0)	4762,00	0,001 p<0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ						
Kabul –ilgi	18,02±5,54	17,0(10,0-34,0)	19,04±5,50	19,0(10,0-35,0)	5755,00	0,108 p>0,05
Psikolojik özerklik	18,34±3,61	18,0(8,0-26,0)	18,30±3,87	19,0(10,0-28,0)	6555,50	0,963 p>0,05
Kontrol denetim	9,32±1,57	9,0(7,0-13,0)	10,72±1,67	11,0(8,0-14,0)	635,00	0,000 p<0,05

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının, anne baba tutum ölçeği alt boyutlarının puanları Tablo 4.3’de verilmiştir.

Kızların Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Gelecek İle İlgili Endişeler, Zihinsel ve Bedensel Tepkiler puan ortancalarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu, bu puan farklılıklarının Başkalarının Görüşü, Gelecek İle İlgili Endişeler alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (**p<0,05**).

Erkeklerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi, Psikolojik Özerklik, Kontrol Denetim puan ortancalarının kızlara göre daha yüksek olduğu, ancak bu puan farklılıklarının sadece Kontrol Denetim alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4.4.Öğrencilerin Annelerinin Yaşlarına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	ANNE YAŞ GRUPLARI						kw	p
	32-40 Yaş Arasında (n=107)		41-49 Yaş Arasında (n=108)		50 ve Üzeri (n=24)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ								
Başkalarının görüşü	45,98±13,03	45,0(18,0-70,0)	42,59±13,64	42,0(15,0-70,0)	45,33±12,47	45,0(16,0-66,0)	3,285	0,193 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	22,13±7,03	22,0(8,0-40,0)	20,54±7,15	20,50(8,0-36,0)	24,25±7,36	24,50(11,0-40,0)	5,280	0,071 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,78±4,78	22,0(10,0-30,0)	20,75±5,25	21,0(7,0-30,0)	21,95±5,21	22,0(12,0-30,0)	1,972	0,373 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,96±2,14	11,0(4,0-15,0)	10,92±2,06	11,0(4,0-15,0)	10,79±1,79	11,50(8,0-15,0)	0,228	0,892 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,86±2,37	11,0(5,0-15,0)	10,87±2,41	11,0(5,0-15,0)	11,16±2,25	11,0(8,0-15,0)	0,092	0,955 p>0,05
Toplam puan	111,55±23,90	110,0(60,0-170,0)	105,69±24,18	105,50(49,0-159,0)	113,50±23,60	113,50(69,0-163,0)	3,548	0,170 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ								
Kabul –ilgi	18,57±5,27	18,0(10,0-34,0)	18,44±5,89	17,0(10,0-35,0)	17,33±5,13	16,50(10,0-29,0)	1,198	0,549 p>0,05
Psikolojik özerklik	17,85±3,69	18,0(10,0-25,0)	18,57±3,79	19,0(8,0-28,0)	19,29±3,09	19,50(13,0-23,0)	3,752	0,153 p>0,05
Kontrol denetim	9,50±1,58	9,0(7,0-13,0)	10,22±1,75	10,0(7,0-14,0)	11,40±1,71	11,0(8,0-14,0)	9,983	0,007 p<0,05

Öğrencilerin anne yaşlarına göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.4’de verilmiştir.

Annesinin yaşı 32-40 ve 50 üzeri yaş arasında olan öğrencilerinin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü ve Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancalarının eşit, Annesinin yaşı 41-49 olanlardan daha yüksek olduğu, Annesinin Yaşı 50 ve üzeri olan öğrencilerinin ise diğer öğrencilere göre Sınav Kaygısı ölçeği alt boyutlarından Hazırlanmak ile ilgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancasının daha yüksek olduğu, ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Annesinin yaşı 32-40 yaş arasında olan öğrencilerinin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu, anne yaşı 50 ve üzeri olan öğrencilerinin Anne Baba Tutum ölçeği alt ölçeklerinden Psikolojik Özerklik ve Kontrol Denetim alt ölçekleri puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının sadece Kontrol denetim alt ölçeğinde istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4.5. Öğrencilerin Babalarının Yaşlarına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	BABA YAŞ GRUPLARI						kw	p
	30-40 Yaş Arasında (n=29)		41-49 Yaş Arasında (n=155)		50 ve Üzeri (n=55)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ								
Başkalarının görüşü	46,20±12,32	46,0(18,0-64,0)	44,47±13,41	44,0(15,0-70,0)	43,16±13,60	42,0(16,0-70,0)	1,121	0,571 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	22,90±7,06	23,0(10,0-37,0)	21,56±6,89	21,0(8,0-40,0)	21,12±8,06	21,0(8,0-40,0)	1,430	0,489 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,48±4,80	21,0(14,0-30,0)	21,34±5,23	22,0(7,0-30,0)	21,25±4,71	21,0(12,0-30,0)	0,312	0,856 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,79±1,98	10,0(7,0-14,0)	10,96±2,16	11,0(4,0-15,0)	10,89±1,85	11,0(7,0-15,0)	0,518	0,772 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,75±2,11	11,0(6,0-14,0)	10,97±2,48	11,0(5,0-15,0)	10,76±2,21	11,0(5,0-15,0)	0,269	0,874 p>0,05
Toplam puan	112,14±23,00	110,0(64,0-146,3)	109,19±24,39	109,5(49,0-170,0)	107,20±24,14	105,0(69,0-163,0)	1,113	0,573 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ								
Kabul –ilgi	19,10±5,21	18,0(12,0-32,0)	18,67±5,75	18,0(10,0-35,0)	17,21±4,96	16,0(10,0-29,0)	3,657	0,161 p>0,05
Psikolojik özerklik	16,96±3,81	17,0(10,0-25,0)	18,26±3,87	18,0(8,0-28,0)	19,21±2,85	19,0(10,0-24,0)	7,958	0,019 p<0,05
Kontrol denetim	10,10±1,91	9,50(8,0-13,0)	9,76±1,68	10,0(7,0-14,0)	10,90±1,74	11,0(8,0-14,0)	6,650	0,036 p<0,05

Öğrencilerin babalarının yaşlarına göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının Anne Baba Tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.5’de verilmiştir.

Babalarının yaşı 30-40 yaş arasında olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, babalarının yaşı 41-49 yaş arasında olan öğrencilerin ise; Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, babalarının yaşı 30-40 yaş arasında olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Hazırlanmak ile ilgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu ancak bu puan farklılıklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Babalarının yaşı 50 ve üzeri olan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul İlgisi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu, Psikolojik Özerklik ve Kontrol Denetim puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farkının Psikolojik Özerklik, Kabul İlgisi alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4.6. Öğrencilerin Kardeş Sayısına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	KARDEŞ SAYISI						kw	p
	1 Kardeş (n=11)		2 Kardeş (n=89)		3 ve Daha Fazla Kardeş (n=139)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ								
Başkalarının görüşü	46,09±14,13	51,0(21,0-61,0)	43,61±12,64	42,0(16,0-70,0)	44,74±13,71	44,0(15,0-70,0)	1,247	0,536 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	21,54±6,68	20,0(10,0-33,0)	21,17±6,88	20,0(9,0-36,0)	21,92±7,44	22,0(8,0-40,0)	0,837	0,658 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	20,63±6,36	21,0(8,0-29,0)	21,08±4,90	21,0(7,0-30,0)	21,55±5,05	22,0(7,0-30,0)	0,549	0,760 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,81±1,60	11,0(8,0-13,0)	11,04±1,99	11,0(7,0-15,0)	10,86±2,15	11,0(4,0-15,0)	0,375	0,829 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,81±1,47	11,0(8,0-13,0)	10,87±2,33	11,0(5,0-15,0)	10,92±2,46	11,0(5,0-15,0)	0,024	0,988 p>0,05
Toplam puan	109,90±25,67	118,0(58,0-138,0)	107,55±22,99	104,50(57,0-159,0)	110,00±24,79	110,0(49,0-170,0)	0,952	0,621 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ								
Kabul –ilgi	16,09±4,43	16,0(10,0-24,0)	18,46±5,40	18,0(10,0-33,0)	18,52±5,69	18,0(10,0-35,0)	1,950	0,377 p>0,05
Psikolojik özerklik	19,72±3,19	19,0(14,0-24,0)	18,16±3,83	18,0(10,0-28,0)	18,31±3,64	18,0(8,0-28,0)	2,025	0,363 p>0,05
Kontrol denetim	10,80±1,48	11,0(9,0-13,0)	10,40±1,73	10,0(8,0-14,0)	9,73±1,77	10,0(7,0-14,0)	4,407	0,110 p>0,05

Öğrencilerin kardeş sayılarına göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.6’da verilmiştir.

1 kardeşi olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, 3 veya daha fazla kardeşi olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Ergenin Kendi Görüşü, Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

1 kardeşi olan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu, Kontrol Denetim ve Psikolojik Özerklik puan ortancalarının ise diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.7. Öğrencilerin Anne Eğitim Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	ANNE EĞİTİM DURUMU						kw	p
	İlköğretim (n=146)		Lise (n=47)		Üniversite (n=46)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ								
Başkalarının görüşü	45,76±12,79	45,0(16,0-70,0)	44,38±13,46	44,0(16,0-70,0)	40,02±14,08	38,5(15,0-70,0)	6,859	0,032 p<0,05
Ergenin kendi görüşü	22,30±7,12	22,0(8,0-40,0)	20,82±7,53	20,0(8,0-37,0)	20,30±6,90	19,5(9,0-33,0)	3,502	0,174 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,69±4,68	22,0(7,0-30,0)	21,53±5,69	22,0(7,0-30,0)	20,00±5,35	20,5(8,0-30,0)	3,421	0,181 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	11,00±1,93	11,0(6,0-15,0)	11,02±2,60	11,0(4,0-15,0)	10,58±1,84	10,5(7,0-14,0)	2,319	0,314 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	11,00±2,25	11,0(5,0-15,0)	10,82±2,57	10,0(5,0-15,0)	10,63±2,56	10,0(5,0-15,0)	1,165	0,559 p>0,05
Toplam puan	111,65±23,45	111,0(54,0-170,0)	108,59±25,09	104,0(60,0-161,0)	101,54±24,05	100,0(49,0-159,0)	5,805	0,055 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ								
Kabul –ilgi	18,95±5,21	18,0(10,0-34,0)	18,53±5,89	18,0(10,0-33,0)	16,43±5,82	15,5(10,0-35,0)	9,933	0,007 p<0,05
Psikolojik özerklik	17,97±3,36	18,0(8,0-26,0)	17,89±4,26	19,0(10,0-28,0)	19,89±3,77	20,0(11,0-28,0)	10,885	0,004 p<0,05
Kontrol denetim	10,30±1,78	10,0(7,0-14,0)	9,77±2,00	9,0(7,0-14,0)	9,96±1,47	10,0(8,0-13,0)	2,040	0,361 p>0,05

Öğrencilerin anne eğitim durumuna göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.7’de verilmiştir.

Anne eğitim durumu ilköğretim mezunu olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Zihinsel ve Bedensel Tepkiler puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, anne eğitim durumu üniversite mezunu olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Gelecek ile İlgili Endişeler, Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Sınav Kaygısı puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu ancak bu puan farklarının sadece Başkalarının Görüşü alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (**p<0,05**).

Anne eğitim durumu üniversite mezunu olan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük, Psikolojik Özerklik puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, anne eğitim durumu lise mezunu olan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kontrol Denetim puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu ancak bu puan farklarının Kabul-İlgi, Psikolojik Özerklik alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (**p<0,05**).

Tablo 4.8. Öğrencilerin Baba Eğitim Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	BABA EĞİTİM DURUMU						kw	p
	İlköğretim (n=103)		Lise (n=61)		Üniversite (n=75)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ								
Başkalarının görüşü	45,10±12,84	45,0(16,0-68,0)	44,83±12,52	44,0(16,0-70,0)	43,02±14,56	42,0(15,0-70,0)	1,204	0,548 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	22,52±6,71	22,0(8,0-40,0)	20,64±7,35	19,0(8,0-40,0)	21,18±7,62	20,5(8,0-37,0)	3,731	0,155 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,80±4,77	22,0(10,0-30,0)	22,00±4,71	22,0(11,0-30,0)	20,16±5,51	21,0(7,0-30,0)	4,279	0,118 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,78±2,00	11,0(6,0-15,0)	11,00±2,28	11,0(4,0-15,0)	11,06±1,96	11,0(7,0-15,0)	0,899	0,63 p>0,058
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,90±2,30	11,0(5,0-15,0)	10,75±2,27	11,0(5,0-15,0)	11,01±2,56	11,0(5,0-15,0)	0,506	0,776 p>0,05
Toplam puan	111,12±23,78	111,0(60,0-163,0)	109,23±22,23	78,0(71,0-170,0)	106,14±26,00	106,0(49,0-161,0)	1,835	0,399 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ								
Kabul –ilgi	19,34±5,20	18,0(10,0-34,0)	18,95±5,78	18,0(10,0-33,0)	16,61±5,42	16,0(10,0-35,0)	13,173	0,001 p<0,05
Psikolojik özerklik	18,15±3,52	18,0(8,0-26,0)	18,32±3,60	19,0(10,0-28,0)	18,56±4,03	19,0(11,0-28,0)	0,525	0,769 p>0,05
Kontrol denetim	9,82±1,58	10,0(7,0-13,0)	10,13±1,99	10,0(7,0-14,0)	10,17±1,74	10,0(8,0-13,0)	0,540	0,763 p>0,05

Öğrencilerin baba eğitim durumuna göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.8’de verilmiştir.

Baba eğitim durumu ilköğretim mezunu olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü puan öğrencilerin diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, baba eğitim durumu üniversite mezunu olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancasının diğer katılımcılara göre daha düşük olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Babalarının eğitim durumu üniversite mezunu olan öğrencilerin Anne Baba Kaygı Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu, babalarının eğitim durumu ilköğretim mezunu olan öğrencilerin Anne Baba Kaygı Ölçeği alt boyutlarından Psikolojik Özerklik puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu ancak bu puan farklarının sadece Kabul-İlgi boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4.9. Öğrencilerin Anne Mesleğine Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	ANNE MESLEK								kw	p
	Ev Hanımı (n=181)		Memur (n=33)		İşçi (n=14)		Serbest Meslek (n=11)			
	X±ss	Ort (min- max)	X±ss	Ort (min- max)	X±ss	Ort (min- max)	X±ss	Ort (min- max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ										
Başkalarının görüşü	45,60±13,35	45,0(16,0-70,0)	38,90±11,09	39,0(15,0-66,0)	46,21±11,32	42,5(37,0-67,0)	38,45±16,53	34,0(16,0-70,0)	10,019	0,018 p<0,05
Ergenin kendi görüşü	22,02±7,35	22,0(8,0-40,0)	20,21±6,60	21,0(9,0-33,0)	19,42±5,03	19,0(10,0-28,0)	22,18±8,15	25,0(9,0-32,0)	2,773	0,428 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,70±4,96	22,0(7,0-30,0)	19,30±5,01	20,0(8,0-28,0)	22,00±4,33	22,0(14,0-29,0)	20,54±6,36	21,0(12,0-30,0)	5,620	0,132 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	11,02±2,13	11,0(4,0-15,0)	10,51±1,87	11,0(7,0-14,0)	10,28±1,68	10,0(7,0-13,0)	11,36±1,68	12,0(9,0-14,0)	4,033	0,258 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,94±2,38	11,0(5,0-15,0)	10,33±2,52	10,0(5,0-15,0)	11,35±1,94	11,0(8,0-15,0)	11,27±2,24	10,0(8,0-15,0)	2,297	0,513 p>0,05
Toplam puan	111,20±24,42	110,0(54,0-170,0)	99,27±21,42	98,0(49,0-140,0)	109,28±18,52	105,0(84,0-141,0)	103,81±27,51	109,0(69,0-145,0)	6,094	0,107 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ										
Kabul –ilgi	18,60±5,61	18,0-(10,0-35,0)	16,51±5,01	16,0(10,0-30,0)	20,35±6,13	21,0(11,0-32,0)	17,90±3,88	18,0(11,0-24,0)	6,034	0,110 p>0,05
Psikolojik özerklik	18,23±3,70	18,0(8,0-28,0)	18,75±3,80	19,0(10,0-25,0)	17,14±4,05	16,5(11,0-25,0)	20,00±2,23	20,0(17,0-23,0)	5,559	0,135 p>0,05
Kontrol denetim	10,00±1,87	10,0(7,0-14,0)	10,42±1,53	10,0(8,0-13,0)	9,00±1,00	9,0(8,0-10,0)	10,00±1,41	10,5(8,0-11,0)	2,540	0,468 p>0,05

Öğrencilerin anne mesleklerine göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Alt Boyutlarının ve Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.9’da verilmiştir.

Annesi ev hanımı olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü alt boyutu puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, annesi serbest meslek sahibi öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Ergenin Kendi Görüşü, Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, annesi Ev Hanımı ve İşçi olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Zihinsel ve Bedensel puan ortancasının eşit ve diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının sadece Başkalarının Görüşü alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Annesi işçi olan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, annesi serbest meslek sahibi olan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Psikolojik Özerklik, Kontrol Denetim puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.10. Öğrencilerin Baba Mesleğine Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	BABA MESLEK								kw	P
	Çalışmıyor (n=12)		Memur (n=60)		İşçi (n=54)		Serbest Meslek (n=113)			
	X±ss	Ort (min- max)	X±ss	Ort (min- max)	X±ss	Ort (min- max)	X±ss	Ort (min- max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ										
Başkalarının görüşü	45,58±10,15	46,0(28,0- 65,0)	42,13±13,96	42,0(15,0- 70,0)	45,64±12,44	44,0(16,0- 68,0)	44,84±13,64	44,0(16,0- 70,0)	2,590	0,459 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	24,66±4,77	24,5(18,0- 31,0)	20,73±7,43	19,5(8,0- 40,0)	22,05±7,08	21,5(8,0- 34,0)	21,57±7,28	22,0(8,0- 40,0)	4,054	0,256 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,75±4,82	22,5(12,0- 28,0)	20,15±5,29	20,5(7,0- 30,0)	21,37±5,07	21,0(7,0- 30,0)	21,91±4,88	22,0(9,0- 30,0)	4,203	0,240 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	11,25±2,05	12,0(7,0- 14,0)	10,98±2,09	11,0(7,0- 15,0)	10,98±2,13	11,0(4,0- 14,0)	10,84±2,04	11,0(4,0- 15,0)	0,753	0,861 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	11,25±2,49	11,0(5,0- 14,0)	10,96±2,55	11,0(6,0- 15,0)	11,14±1,97	11,0(7,0- 15,0)	10,70±2,45	11,0(5,0- 15,0)	1,822	0,610 p>0,05
Toplam puan	114,50±17,38	118,0(80,0- 143,0)	104,96±25,15	102,0(49,0- 170,0)	111,20±21,69	110,0(54,0- 158,0)	109,70±25,20	108,5(57,0- 163,0)	4,027	0,259
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ										
Kabul –ilgi	21,08±5,83	21,0(13,0- 32,0)	16,96±4,87	17,0(10,0- 30,0)	19,88±5,38	19,0(10,0- 32,0)	18,14±5,71	17,0(10,0- 35,0)	11,399	0,010 p<0,05
Psikolojik özerklik	18,66±3,47	19,5(13,0- 23,0)	18,16±3,73	18,0(11,0- 25,0)	17,92±3,81	18,0(10,0- 15,0)	18,56±3,67	19,0(8,0- 28,0)	1,357	0,716 p>0,05
Kontrol denetim	10,66±0,57	11,0(10,0- 11,0)	10,18±1,81	10,0(7,0- 13,0)	10,19±1,72	10,0(8,0- 13,0)	9,85±1,83	10,0(7,0- 14,0)	1,752	0,625 p>0,05

Öğrencilerin babalarının mesleklerine göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.10'da verilmiştir.

Babası çalışmayan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Gelecek ile İlgili Endişeler, Hazırlanmak ile ilgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Babası çalışmayan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi, Psikolojik Özerklik, Kontrol Denetim puan ortancalarının diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklılıklarının Kabul-İlgi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur. ($p<0,05$).

Tablo 4.11. Öğrencilerin Evde Kimlerle Yaşadığına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	EVDE KİMLERLE YAŞIYOR								kw	p
	Yurtta Arkadaşlarıyla (n=19)		Evde Anne ve Babayla (n=43)		Evde Anne Baba ve Kardeşlerle (n=162)		Evde Anne Baba Kardeşler ve Aile Büyükleriyle (n=15)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ										
Başkalarının görüşü	47,63±11,72	49,0(28,0-68,0)	45,93±13,19	45,0(19,0-66,0)	43,93±13,66	42,5(15,0-70,0)	40,66±11,13	44,0(16,0-55,0)	2,615	0,455 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	23,44±7,10	21,5(9,0-35,0)	21,95±7,62	24,0(8,0-40,0)	21,42±7,26	21,0(8,0-40,0)	20,73±5,02	20,0(11,0-31,0)	1,715	0,634 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	22,89±3,79	22,0(16,0-30,0)	21,04±5,28	22,0(8,0-30,0)	21,25±5,15	21,0(7,0-30,0)	21,13±4,70	22,0(12,0-30,0)	1,722	0,632 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	11,05±2,04	11,0(7,0-15,0)	10,88±2,08	11,0(4,0-15,0)	10,95±2,06	11,0(4,0-15,0)	10,60±2,22	11,0(7,0-15,0)	0,387	0,943 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	11,00±1,82	11,0(8,0-15,0)	11,30±2,45	11,0(5,0-15,0)	10,79±2,38	11,0(5,0-15,0)	10,80±2,75	11,0(6,0-15,0)	2,004	0,572 p>0,05
Toplam puan	115,16±21,49	112,0(70,0-160,0)	111,11±24,31	112,0(58,0-163,0)	108,35±24,84	106,0(49,0-170,0)	103,93±17,70	104,0(69,0-133,0)	2,187	0,535 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ										
Kabul –ilgi	18,47±5,09	18,0(10,0-32,0)	17,76±5,89	16,0(10,0-33,0)	18,56±5,58	18,0(10,0-35,0)	18,13±4,80	18,0(11,0-25,0)	1,540	0,673 p>0,05
Psikolojik özerklik	16,89±4,40	17,0(8,0-25,0)	19,32±3,35	19,0(13,0-28,0)	18,30±3,61	18,0(10,0-28,0)	17,53±4,10	18,0(11,0-26,0)	5,929	0,115 p>0,05
Kontrol denetim	10,33±0,81	10,5(9,0-11,0)	10,95±1,82	11,0(7,0-14,0)	9,68±1,67	9,0(7,0-14,0)	10,00±2,06	9,5(8,0-13,0)	9,203	0,027 p<0,05

Öğrencilerin evde kimlerle yaşadıklarına göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.11’de verilmiştir.

Yurtta arkadaşlarıyla yaşayan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü puan ortancasının diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu, Evde anne ve babayla yaşayan katılımcıların Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Ergenin Kendi Görüşü puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, evde anne baba ve kardeşleriyle yaşayan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancasının daha düşük olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Evde anne ve babayla yaşayan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Psikolojik Özerklik ve Kontrol Denetim puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu ancak bu puan farklarının sadece Kontrol Denetim alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4.12. Öğrencilerin Ailesiyle Yaşadığı Yerleşim Yerine Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	AİLESİYLE YAŞADIĞI YERLEŞİM YERİ								kw	p
	Köy (n=37)		İlçe (n=14)		Şehir (n=177)		Büyükşehir (n=11)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ										
Başkalarının görüşü	46,81±12,50	46,0(15,0-65,0)	42,28±14,48	39,5(18,0-68,0)	43,88±13,46	43,0(16,0-70,0)	46,90±12,18	44,0(28,0-68,0)	2,561	0,464 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	23,87±6,04	23,0(10,0-33,0)	22,30±7,50	20,0(10,0-35,0)	20,93±7,18	20,0(8,0-40,0)	24,45±8,92	25,0(9,0-36,0)	8,126	0,043 p<0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	22,05±4,37	22,0(11,0-30,0)	21,64±4,23	21,0(16,0-30,0)	21,14±5,29	22,0(7,0-30,0)	21,72±4,26	21,0(12,0-27,0)	,886	0,829 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	11,16±2,25	11,0(7,0-15,0)	10,78±1,96	10,0(7,0-14,0)	10,88±2,06	11,0(4,0-15,0)	11,09±1,75	11,0(9,0-14,0)	1,074	0,783 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,75±2,52	11,0(5,0-15,0)	10,78±1,67	11,0(8,0-14,0)	10,88±2,42	11,0(5,0-15,0)	11,72±1,73	12,0(8,0-14,0)	1,950	0,583 p>0,05
Toplam puan	114,65±23,84	112,0(49,0-148,0)	106,07±25,91	103,0(64,0-160,0)	107,72±24,02	106,0(54,0-170,0)	115,90±23,68	106,0(77,0-152,0)	4,833	0,184 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ										
Kabul –ilgi	19,24±4,61	19,0(12,0-32,0)	17,00±4,13	17,5(10,0-24,0)	18,37±5,78	18,0(10,0-35,0)	17,45±6,05	17,0(11,0-32,0)	2,519	0,472 p>0,05
Psikolojik özerklik	17,78±3,61	18,0(8,0-25,0)	19,28±3,14	18,5(15,0-24,0)	18,49±3,70	19,0(10,0-28,0)	16,27±4,17	17,0(11,0-24,0)	4,472	0,215 p>0,05
Kontrol denetim	10,00±1,63	10,0(7,0-13,0)	10,33±0,57	10,0(10,0-11,0)	10,10±1,80	10,0(7,0-14,0)	9,57±2,07	9,0(8,0-13,0)	1,092	0,779 p>0,05

Öğrencilerin yerleşim yerlerine göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.12’de verilmiştir.

Köyde yaşayan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarından Başkalarının Görüşü puan ortancasının diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu, ilçede yaşayan öğrencilerin ise; Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarından Hazırlanmak ile ilgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu, büyükşehirde yaşayan katılımcıların Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarından Ergenin Kendi Görüşü, Zihinsel ve Bedensel Tepkiler puan ortancalarının diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu, köy ve şehirde yaşayan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarından Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancalarının eşit ve diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının sadece Ergenin Kendi Görüşü alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Köyde yaşayan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, şehirde yaşayan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Psikolojik Özerklik puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, büyükşehirde yaşayan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kontrol Denetim puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.13. Öğrencilerin Düzenli İlaç Kullanımına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	DÜZENLİ İLAÇ KULLANIMI					
	Kullanmayan (n=236)		Kullanan (n=3)		u	p
	X±ss	Ort/(min-max)	X±ss	Ort/(min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ						
Başkalarının görüşü	44,29±13,28	44,0(15,0-70,0)	51,33±16,44	45,0(39,0-70,0)	261,5	0,437 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	21,52±7,12	21,0(8,0-40,0)	29,33±9,23	24,0(24,0-40,0)	171,5	0,126 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,35±5,01	22,0(7,0-30,0)	20,33±9,07	19,0(12,0-30,0)	315,5	0,746 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,89±2,05	11,0(4,0-15,0)	13,66±1,52	14,0(12,0-15,0)	93,0	0,027 p<0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,88±2,37	11,0(5,0-15,0)	12,00±2,64	11,0(10,0-15,0)	272,0	0,487 p>0,05
Toplam puan	108,86±23,92	109,0(49,0-163,0)	126,66±38,00	111,0(99,0-170,0)	254,5	0,408 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ						
Kabul –ilgi	18,33±5,44	18,0(10,0-34,0)	23,00±11,53	22,0(12,0-35,0)	260,5	0,431 p>0,05
Psikolojik özerklik	18,30±3,66	18,0(8,0-28,0)	20,00±7,00	17,0(15,0-28,0)	343,5	0,929 p>0,05
Kontrol denetim	10,06±1,77	10,0(7,0-14,0)	10,00±0,00	10,0(10,0-10,0)	46,0	0,942 p>0,05

Öğrencilerin düzenli ilaç kullanımlarına göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.13’de verilmiştir.

Düzenli ilaç kullanan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin kendi görüşü, Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, düzenli ilaç kullanmayan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancasının daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının sadece Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı alt boyutunda anlamlı olduğu bulunmuştur (**p<0,05**).

Düzenli ilaç kullanan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, düzenli ilaç kullanmayan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından psikolojik özerklik puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.14. Öğrencilerin Sorunlarını Kiminle Paylaştığına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	SORUNLARINI KİMİNLE PAYLAŞTIĞI										kw	p
	Anne (n=69)		Baba (n=8)		Kardeş (n=24)		Aile Büyüklüğü (n=14)		Arkadaşlar (n=124)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ												
Başkalarının görüşü	44,79±12,87	44,0(20,0-70,0)	44,62±15,98	50,5(10,0-65,0)	38,08±14,46	36,0(16,0-70,0)	38,14±13,43	39,0(15,0-65,0)	46,06±12,77	45,0(16,0-70,0)	9,982	0,041 p<0,05
Ergenin kendi görüşü	20,36±6,50	20,0(9,0-36,0)	19,75±7,64	20,0(10,0-30,0)	19,95±6,65	21,0(10,0-34,0)	19,92±6,97	20,0(10,0-33,0)	22,97±7,48	23,0(8,0-40,0)	8,716	0,069 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	20,23±5,30	21,0(7,0-30,0)	19,37±6,11	18,5(8,0-28,0)	21,37±4,85	22,0(12,0-30,0)	19,78±6,10	18,0(11,0-29,0)	22,25±4,61	22,0(11,0-30,0)	8,129	0,087 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,98±2,08	11,0(4,0-15,0)	11,00±1,85	11,0(8,0-14,0)	10,50±1,76	10,0(7,0-15,0)	11,07±2,43	11,5(7,0-14,0)	10,95±2,10	11,0(4,0-15,0)	1,603	0,808 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,56±2,38	11,0(5,0-15,0)	11,50±2,39	12,0(8,0-15,0)	10,83±2,31	10,5(7,0-15,0)	10,28±2,39	10,0(6,0-15,0)	11,12±2,37	11,0(5,0-15,0)	4,225	0,376 p>0,05
Toplam puan	106,94±23,88	104,0(54,0-160,0)	106,25±29,61	116,0(58,0-143,0)	100,75±23,87	98,0(69,0-161,0)	99,21±25,71	100,0(49,0-155,0)	113,23±23,19	112,0(70,0-170,0)	9,120	0,058 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ												
Kabul -ilgi	17,53±5,42	17,0(10,0-33,0)	17,37±4,24	17,0(10,0-23,0)	17,04±3,56	17,5(10,0-22,0)	17,07±4,46	17,0(11,0-27,0)	19,33±5,96	18,0(10,0-35)	5,924	0,205 p>0,05
Psikolojik özerklik	18,62±3,72	19,0(11,0-28,0)	18,50±3,29	19,0(13,0-22,0)	18,79±2,65	19,0(14,0-23,0)	17,85±3,39	17,5(10,0-23,0)	18,11±3,93	18,0(8,0-28,0)	1,840	0,765 p>0,05
Kontrol denetim	9,77±1,90	9,0(7,0-14,0)	11,50±2,12	11,5(10,0-30,0)	9,60±1,26	10,0(8,0-11,0)	11,00±1,54	11,0(9,0-13,0)	10,13±1,77	10,0(7,0-14,0)	4,740	0,315 p>0,05

Öğrencilerin sorunlarını kiminle paylaştığına göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.14’de verilmiştir.

Sorunlarını babasıyla paylaşan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Zihinsel ve Bedensel Tepkiler puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, sorunlarını arkadaşlarıyla paylaşan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından olan Ergenin Kendi Görüşü puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, sorunlarını kardeşleriyle ve arkadaşlarıyla paylaşan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından olan Gelecek İle İlgili Endişeler puan ortancasının eşit ve diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu, sorunlarını aile büyükleriyle paylaşan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından olan Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Sınav Kaygısı puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının sadece Başkalarının Görüşü alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Sorunlarını arkadaşlarıyla paylaşan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından olan Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, sorunlarını babasıyla paylaşan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından olan Kontrol Denetim puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 4.15. Öğrencilerin Aile Gelir Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	AİLE GELİR DURUMU						kw	p
	Geliri Giderinden Az (n=34)		Geliri Giderinden Fazla (n=59)		Geliri Giderine Denk (n=146)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ								
Başkalarının görüşü	49,52±11,97	50,5(22,0-68,0)	39,86±15,20	39,0(15,0-70,0)	45,01±12,27	44,0(16,0-70,0)	11,556	0,003 p<0,05
Ergenin kendi görüşü	24,05±6,16	26,5(8,0-32,0)	20,27±7,41	21,0(8,0-36,0)	21,60±7,20	20,0(8,0-40,0)	7,222	0,027 p<0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	22,47±4,73	23,5(9,0-30,0)	21,06±5,34	21,0(10,0-30,0)	21,18±4,99	21,0(7,0-30,0)	2,532	0,282 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	11,20±2,18	12,0(6,0-14,0)	10,42±2,26	10,0(4,0-15,0)	11,06±1,93	11,0(7,0-15,0)	3,994	0,136 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	11,23±2,33	11,0(5,0-15,0)	10,74±2,62	11,0(5,0-15,0)	10,88±2,28	11,0(5,0-15,0)	1,005	0,605 p>0,05
Toplam puan	118,50±22,06	120,0(57,0-128,0)	102,37±26,76	102,0(49,0-161,0)	109,62±22,73	110,0(54,0-170,0)	10,752	0,005 p<0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ								
Kabul –ilgi	21,76±5,94	22,0(10,0-34,0)	17,55±5,02	18,0(10,0-28,0)	17,93±5,38	17,0(10,0-35,0)	14,107	0,001 p<0,05
Psikolojik özerklik	17,97±3,79	18,0(10,0-25,0)	17,89±4,03	18,0(10,0-25,0)	18,58±3,53	19,0(8,0-28,0)	1,342	0,511 p>0,05
Kontrol denetim	9,33±1,86	9,0(7,0-12,0)	9,80±1,53	10,0(8,0-13,0)	10,26±1,85	10,0(7,0-14,0)	2,162	0,339 p>0,05

Öğrencilerin aile gelir durumuna göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.15’de verilmiştir.

Aile geliri giderinden az olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Gelecek ile İlgili Endişeler, Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının Başkalarının Görüşü ve Ergenin Kendi Görüşü alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Aile geliri gideri gelirinden az olan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, Aile geliri gideri gelirinden fazla olan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kontrol Denetim puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu, aile gelir durumu geliri giderine denk olan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Psikolojik Özerklik puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının sadece Kabul-İlgi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4.16. Öğrencilerin Aile Sosyal Güvence Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	SOSYAL GÜVENCE					
	Var (n=222)		Yok (n=17)		u	p
	X±ss	Ort/(min-max)	X±ss	Ort/(min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ						
Başkalarının görüşü	43,95±13,43	43,0(15,0-70,0)	50,00±10,22	46,0(31,0-65,0)	1362,50	0,056 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	21,30±7,23	21,0(8,0-40,0)	25,76±5,04	26,0(18,0-36,0)	1173,00	0,010 p<0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,21±5,15	21,0(7,0-30,0)	22,94±3,05	22,0(18,0-29,0)	1515,00	0,175 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,86±2,07	11,0(4,0-15,0)	11,82±1,81	12,0(8,0-15,0)	1361,00	0,053 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,90±2,44	11,0(5,0-15,0)	10,88±1,11	11,0(9,0-13,0)	1882,50	0,987 p>0,05
Toplam Puan	108,14±24,42	106,0(49,0-170,0)	121,41±15,30	119,0(94,0(145,0)	1209,00	0,014 p<0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ						
Kabul –ilgi	18,08±5,42	17,0(10,0-34,0)	22,41±5,55	22,0(13,0-35,0)	1029,00	0,002 p<0,05
Psikolojik özerklik	18,35±3,67	19,0(8,0-28,0)	17,94±4,13	16,0(14,0-28,0)	1594,50	0,285 p>0,05
Kontrol denetim	10,04±1,78	10,0(7,0-14,0)	10,40±1,51	10,0(9,0-12,0)	196,00	0,574 p>0,05

Öğrencilerin aile sosyal güvence durumuna göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.16.'da verilmiştir.

Aile sosyal güvencesi olmayan öğrencilerin diğer öğrencilere göre Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Gelecek ile İlgili Endişeler, Hazırlanmak ile ilgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancalarının daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının sadece Ergenin Kendi Görüşü alt boyutunda anlamlı olduğu bulunmuştur (p>0,05).

Aile sosyal güvencesi olmayan öğrencilerin diğer öğrencilere göre Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ve bu puan farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (**p<0,05**).

Tablo 4.17. Öğrencilerin Hobi Sahibi Olma Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	HOBİ SAHİBİ OLMA DURUMU					
	Hobisi Olan (n=184)		Hobisi Olmayan (n=55)		u	p
	X±ss	Ort/(min-max)	X±ss	Ort/(min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ						
Başkalarının görüşü	43,08±13,48	41,5(15,0-70,0)	48,74±11,76	48,0(22,0-70,0)	3776,50	0,004 p<0,05
Ergenin kendi görüşü	20,85±6,94	20,0(8,0-40,0)	24,20±7,44	25,0(8,0-40,0)	3629,50	0,002 p<0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,20±5,08	21,0(7,0-30,0)	21,78±4,96	22,0(7,0-30,0)	4628,50	0,337 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,65±2,06	10,5(4,0-15,0)	11,83±1,82	12,0(8,0-15,0)	3351,50	,000 p<0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,84±2,40	11,0(5,0-15,0)	11,07±2,27	11,0(6,0-15,0)	4794,00	0,551 p>0,05
Toplam puanı	106,52±23,89	105,0(49,0-163,0)	117,64±23,03	119,0(58,0-170,0)	3659,50	0,002 p<0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ						
Kabul –ilgi	17,75±5,28	17,0(10,0-35,0)	20,52±5,87	21,0(10,0-33,0)	3594,50	0,001 p<0,05
Psikolojik özerklik	18,38±3,66	19,0(8,0-28,0)	18,14±3,84	18,0(10,0-28,0)	4832,00	0,611 p>0,05
Kontrol denetim	9,95±1,74	10,0(7,0-14,0)	10,66±1,79	11,0(8,0-14,0)	475,50	0,158 p>0,05

Öğrencilerin hobi sahibi olma durumuna göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.17’de verilmiştir.

Hobisi olmayan öğrencilerin diğer öğrencilerle göre Sınav Kaygısı alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Gelecek ile İlgili Endişeler, Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı alt boyutlarında anlamlı olduğu bulunmuştur (**p<0,05**).

Hobisi olmayan öğrencilerin diğer öğrencilere göre Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi, Kontrol Denetim puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının sadece Kabul-İlgi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (**p<0,05**).

Tablo 4.18. Öğrencilerin Okul Başarı Değerlendirme Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	OKUL BAŞARI DURUMU						kw	p
	İyi (n=132)		Orta (n=89)		Kötü (n=18)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ								
Başkalarının görüşü	41,54±13,11	40,0(15,0-70,0)	48,07±12,89	49,0(16,0-70,0)	46,94±12,32	49,0(25,0-70,0)	13,478	0,001 p<0,05
Ergenin kendi görüşü	19,91±6,60	19,0(8,0-36,0)	23,16±6,91	23,0(8,0-36,0)	26,50±8,86	28,0(10,0-40,0)	17,898	0,000 p<0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	20,36±5,38	21,0(7,0-30,0)	22,37±4,45	22,0(11,0-30,0)	23,38±3,74	24,0(16,0-30,0)	10,715	0,005 p<0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,65±2,00	11,0(4,0-15,0)	11,14±2,20	11,0(6,0-15,0)	11,83±1,42	12,0(9,0-15,0)	6,601	0,037 p<0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,61±2,52	10,0(5,0-15,0)	11,15±2,17	11,0(5,0-15,0)	11,72±1,87	11,5(9,0-15,0)	5,588	0,061 p>0,05
Toplam puan	102,90±23,57	102,0(49,0-160,0)	115,91±22,31	117,0(70,0-161,0)	120,38±24,59	122,0(83,0-170,0)	20,177	0,000 p<0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ								
Kabul –ilgi	17,36±5,20	17,0(10,0-33,0)	19,50±5,48	18,0(10,0-34,0)	20,38±6,77	20,5(11,0-35,0)	10,097	0,006 p<0,05
Psikolojik özerklik	18,46±3,70	19,0(8,0-28,0)	18,21±3,63	18,0(10,0-26,0)	17,83±4,09	17,5(11,0-28,0)	1,242	0,537 p>0,05
Kontrol denetim	9,93±1,81	10,0(7,0-14,0)	10,07±1,69	10,0(7,0-13,0)	11,33±1,21	11,5(10,0-13,0)	4,243	0,120 p>0,05

Öğrencilerin okul başarılarını değerlendirmelerine göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.18’de verilmiştir.

Okul başarısını kötü olarak değerlendiren öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Ergenin Kendi Görüşü, Gelecek ile İlgili Endişeler, Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı, Zihinsel ve Bedensel Tepkiler puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, okul başarısını orta ve kötü olarak değerlendiren öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü puan ortancasının eşit ve diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Gelecek ile İlgili Endişeler, Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Okul başarısını kötü olarak değerlendiren öğrencilerin Anne Baba Kaygı Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi, Kontrol Denetim puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, okul başarısını iyi olarak değerlendiren öğrencilerin Anne Baba Kaygı Ölçeği alt boyutlarından Psikolojik Özerklik puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, ancak bu puan farklarının sadece Kabul-İlgi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4.19. Öğrencilerin Öğretmen ile Olan İlişki Değerlendirme Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	ÖĞRETMEN İLE OLAN İLİŞKİ						kw	p
	İyi (n=135)		Orta (n=79)		Kötü (n=25)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ								
Başkalarının görüşü	44,05±13,21	43,0(15,0-70,0)	46,79±12,97	45,0(16,0-70,0)	38,56±13,36	39,0(16,0-65,0)	6,887	0,032 p<0,05
Ergenin kendi görüşü	21,47±6,68	22,0(9,0-37,0)	22,57±7,43	22,0(8,0-40,0)	19,48±8,65	19,0(8,0-34,0)	3,163	0,206 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	20,68±5,18	21,0(7,0-30,0)	22,60±4,69	22,0(7,0-30,0)	20,88±4,83	22,0(11,0-29,0)	6,794	0,033 p<0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,88±2,03	11,0(4,0-15,0)	11,12±2,03	11,0(7,0-15,0)	10,52±2,32	11,0(4,0-13,0)	0,617	0,734 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,85±2,57	11,0(5,0-15,0)	11,01±2,10	11,0(5,0-15,0)	10,80±2,10	11,0(7,0-15,0)	0,437	0,804 p>0,05
Toplam puan	107,78±23,86	105,0(49,0-160,0)	114,11±23,60	114,0(54,0-170,0)	100,24±24,47	97,0(69,0-148,0)	7,777	0,020 p<0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ								
Kabul -ilgi	17,71±5,50	17,0(10,0-32,0)	18,41±5,30	18,0(10,0-35,0)	21,92±5,31	21,0(14,0-34,0)	12,701	0,002 p<0,05
Psikolojik özerklik	18,22±3,67	18,0(8,0-26,0)	18,11±3,73	18,0(10,0-28,0)	19,52±3,65	19,0(12,0-28,0)	2,675	0,263 p>0,05
Kontrol denetim	10,12±1,84	10,0(7,0-14,0)	9,48±1,62	9,0(7,0-13,0)	11,00±1,29	11,0(9,0-14,0)	7,407	0,025 p<0,05

Öğrencilerin öğretmenleriyle olan ilişkilerini değerlendirmelerine göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutlarını puanları Tablo 4.19'da verilmiştir.

Öğretmenleriyle olan ilişkilerini orta olarak değerlendiren öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, öğretmenleriyle olan ilişkilerini kötü olarak değerlendiren öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Ergenin Kendi Görüşü puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu, öğretmenleriyle olan ilişkilerini orta ve kötü olarak değerlendiren öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancasının eşit ve diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının Başkalarının Görüşü, Gelecek ile İlgili Endişeler alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Öğretmenleriyle olan ilişkilerini kötü olarak değerlendiren öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi, Psikolojik Özerklik, Kontrol Denetim puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının Kabul-İlgi, Kontrol Denetim alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4.20. Öğrencilerin Arkadaşlarla Olan İlişki Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	ARKADAŞLARI İLE OLAN İLİŞKİ						kw	p
	İyi (n=135)		Orta (n=79)		Kötü (n=25)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ								
Başkalarının görüşü	44,04±13,23	42,5(15,0-70,0)	46,70±12,96	45,5(16,0-70,0)	44,14±17,62	46,0(16,0-70,0)	1,430	0,489 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	21,41±7,22	21,0(8,0-40,0)	22,21±6,39	24,0(10,0-36,0)	25,28±9,03	28,0(8,0-34,0)	2,612	0,271 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,17±5,15	21,0(7,0-30,0)	22,03±4,21	22,0(14,0-30,0)	23,14±5,45	25,0(17,0-30,0)	1,321	0,517 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,86±2,03	11,0(4,0-15,0)	11,40±1,99	12,0(7,0-15,0)	10,71±3,14	12,0(4,0-13,0)	2,044	0,360 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,80±2,43	11,0(5,0-15,0)	11,20±1,74	11,0(8,0-15,0)	12,28±2,69	13,0(8,0-15,0)	2,722	0,256 p>0,05
Toplam puan	108,20±24,37	106,0(49,0-170,0)	113,54±20,79	114,0(72,0-146,3)	115,57±30,02	121,0(72,0-159,0)	2,013	0,365 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ								
Kabul –ilgi	17,97±5,42	17,0(10,0-34,0)	19,96±5,80	19,0(11,0-35,0)	23,71±4,02	24,0(18,0-29,0)	10,771	0,005 p<0,05
Psikolojik özerklik	18,35±3,68	19,0(8,0-28,0)	17,86±3,87	17,5(12,0-28,0)	19,57±3,55	22,0(14,0-23,2)	1,946	0,378 p>0,05
Kontrol denetim	10,18±1,76	10,0(7,0-14,0)	9,16±1,74	9,0(7,0-13,0)	10,33±1,15	11,0(9,0-11,0)	3,618	0,164 p>0,05

Öğrencilerin arkadaşlarıyla olan ilişkilerini değerlendirmelerine göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutlarının puanları Tablo 4.20'de verilmiştir.

Arkadaşlarıyla olan ilişkilerini kötü olarak değerlendiren öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Gelecek ile İlgili Endişeler, Zihinsel ve Bedensel Tepkiler puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$)

Arkadaşlarıyla olan ilişkilerini kötü olarak değerlendiren öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi, Psikolojik Özerklik, Kontrol Denetim puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının sadece Kabul-İlgi alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4.21. Öğrencilerin Aile ile Olan İlişki Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	AİLESİ İLE OLAN İLİŞKİ						kw	p
	İyi (n=182)		Orta (n=38)		Kötü (n=19)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ								
Başkalarının görüşü	43,79±12,81	43,0(15,0-70,0)	45,23±12,64	44,0(22,0-70,0)	48,36±18,40	54,0(16,0-70,0)	1,904	0,386 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	21,15±7,11	20,0(8,0-40,0)	22,58±6,52	24,0(9,0-36,0)	24,21±8,63	26,0(8,0-37,0)	4,513	0,105 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,20±5,17	21,0(7,0-30,0)	21,42±4,51	21,5(11,0-30,0)	22,47±4,99	24,0(14,0-30,0)	0,967	0,617 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,87±2,04	11,0(4,0-15,0)	11,23±1,77	11,5(8,0-14,0)	10,78±2,80	11,0(4,0-14,0)	1,149	0,563 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,73±2,37	11,0(5,0-15,0)	10,94±2,34	11,0(5,0-15,0)	12,42±1,92	12,0(9,0-15,0)	8,882	0,012 p<0,05
Toplam puan	107,64±24,07	106,0(49,0-170,0)	111,42±20,80	111,5(75,0-152,0)	118,26±29,12	126,0(70,0-159,0)	3,560	0,169 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ								
Kabul –ilgi	17,06±4,92	17,0(10,0-33,0)	21,10±4,59	21,0(13,0-35,0)	25,68±5,35	25,0(13,0-34,0)	48,080	0,000 p<0,05
Psikolojik özerklik	18,65±3,64	19,0(8,0-28,0)	17,26±3,83	17,0(10,0-28,0)	17,31±3,51	17,0(10,0-24,0)	7,385	0,025 p<0,05
Kontrol denetim	10,10±1,79	10,0(7,0-14,0)	9,69±1,79	10,0(7,0-13,0)	10,33±1,50	11,0(8,0-12,0)	0,653	0,722 p>0,05

Öğrencilerin aileleriyle olan ilişkilerini değerlendirmelerine göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutlarının puanları Tablo 4.21’de verilmiştir

Aile ile olan ilişkisini kötü olarak değerlendiren öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Gelecek ile İlgili Endişeler, Zihinsel ve Bedensel Tepkiler puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, aile olan ilişkilerini orta olarak değerlendiren öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek oldu ancak bu puan farklarının sadece Zihinsel ve Bedensel Tepkiler alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Aile ile olan ilişkilerini kötü olarak değerlendiren öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi, Kontrol Denetim puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, aile ile olan ilişkilerini iyi olarak değerlendiren öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Psikolojik Özerklik puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının Kabul-İlgi ve Psikolojik Özerklik alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4.22. Öğrencilerin Aileyle Etkinlik Yapma Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	AİLEYLE ETKİNLİK YAPMA DURUMU				u	p
	Etkinlik Yapan (n=127)		Etkinlik Yapmayan (n=112)			
	X±ss	Ort/(min-max)	X±ss	Ort/(min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ						
Başkalarının görüşü	42,51±12,88	42,0(15,0-70,0)	46,50±13,51	45,0(16,0-70,0)	5945,50	0,029 p<0,05
Ergenin kendi görüşü	20,76±7,04	20,0(9,0-40,0)	22,61±7,24	23,0(8,0-40,0)	5881,00	0,027 p<0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	20,81±5,38	21,0(7,0-30,0)	21,92±4,59	22,0(11,0-30,0)	6319,00	0,136 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,79±2,10	11,0(4,0-15,0)	11,08±2,01	11,0(4,0-15,0)	6439,00	0,202 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,46±2,32	10,0(5,0-15,0)	11,39±2,34	11,0(5,0-15,0)	5552,00	0,003 p<0,05
Toplam puan	105,35±24,11	104,0(49,0-163,0)	113,37±23,49	112,0(69,0-170,0)	5756,50	0,015 p<0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ						
Kabul -ilgi	16,25±4,44	16,0(10,0-32,0)	20,81±5,67	20,0(10,0-35,0)	3721,00	0,000 p<0,05
Psikolojik özerklik	18,55±3,74	19,0(10,0-26,0)	18,07±3,65	18,0(8,0-28,0)	6445,00	0,210 p>0,05
Kontrol denetim	9,82±1,81	10,0(7,0-14,0)	10,41±1,64	10,0(8,0-14,0)	906,50	0,094 p>0,05

Öğrencilerin aileyle etkinlik yapma durumlarına göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4,22.'de verilmiştir.

Ailesiyle etkinlik yapmayan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Gelecek ile İlgili Endişeler, Zihinsel ve Bedensel Tepkiler puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Zihinsel ve Bedensel Tepkiler alt boyutlarında anlamlı olduğu bulunmuştur (**p<0,05**).

Ailesiyle etkinlik yapmayan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer katılımcılara göre daha yüksek olduğu ve bu puan farkının istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (**p<0,05**).

Tablo 4.23. Öğrencilerin Sınavla İlgili Düşünce Durumuna Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	SINAVLA İLGİLİ DÜŞÜNCE											kw	p
	Sınavın Yaşamındaki ulaşmak istediği en önemli hedef olduğunu düşünenler (n=50)		Sınav Sonrasına İlişkin korku ve kaygıları olanlar (n=11)		Başarısızlık Yaşayacağını Düşünenler (n=78)		Gelecek Kaygısı Yaşayanlar (n=83)		Başarılı olacağını düşünenler (n=17)				
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)			
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ													
Başkalarının görüşü	38,56±14,00	38,0(16,0-66,0)	47,18±9,84	48,0(34,0-62,0)	48,74±12,18	46,0(24,0-70,0)	44,40±12,68	43,0(15,0-68,0)	39,58±14,31	43,0(16,0-66,0)	18,172	0,001 p<0,05	
Ergenin kendi görüşü	19,70±7,19	19,5(8,0-34,0)	21,36±6,26	21,0(9,0-30,0)	23,08±6,92	23,0(9,0-40,0)	21,54±6,95	21,0(8,0-37,0)	21,11±9,16	19,0(9,0-40,0)	6,566	0,161 p>0,05	
Gelecek ile ilgili endişeler	20,74±5,32	21,0(8,0-30,0)	21,81±4,46	21,0(12,0-28,0)	22,16±4,98	22,0(11,0-30,0)	21,09±5,00	22,0(7,0-30,0)	20,17±5,10	20,0(7,0-30,0)	3,597	0,463 p>0,05	
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,66±2,39	10,5(4,0-15,0)	11,18±2,35	11,0(7,0-15,0)	11,12±1,90	11,0(4,0-15,0)	10,86±2,07	11,0(6,0-15,0)	10,94±1,51	11,0(8,0-14,0)	1,726	0,786 p>0,05	
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,60±2,33	11,0(7,0-15,0)	11,09±1,81	10,0(9,0-15,0)	11,21±2,27	11,0(5,0-15,0)	10,73±2,58	11,0(5,0-15,0)	11,00±2,26	11,0(7,0-15,0)	2,566	0,633 p>0,05	
Toplam puan	100,26±25,40	95,5(58,0-147,0)	112,63±19,80	112,0(86,0-142,0)	116,34±22,98	114,0(75,0-170,0)	108,40±22,67	109,0(49,0-158,0)	102,82±26,30	104,0(54,0-163,0)	13,990	0,007 p<0,05	
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ													
Kabul –ilgi	17,36±4,97	17,0(10,0-28,0)	19,36±4,34	22,0(10,0-24,0)	18,85±5,68	18,0(10,0-32,0)	18,53±6,08	18,0(10,0-35,0)	17,94±4,24	18,0(11,0-27,0)	3,332	0,504 p>0,05	
Psikolojik özerklik	18,82±3,61	19,0(11,0-26,0)	16,00±3,37	17,0(10,0-21,0)	18,17±3,62	19,0(8,0-25,0)	18,40±3,78	18,0(10,0-28,0)	18,64±3,87	19,0(10,0-24,0)	5,046	0,283 p>0,05	
Kontrol denetim	10,16±1,60	10,0(7,0-13,0)	8,66±0,57	9,0(8,0-9,0)	9,73±2,03	9,0(7,0-14,0)	10,27±1,72	10,0(8,0-14,0)	10,42±1,71	10,0(8,0-13,0)	4,422	0,352 p>0,05	

Öğrencilerin sınavla ilgili düşüncelerine göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.23’de verilmiştir. Sınav Sonrasını düşünerek korku ve kaygı yaşayan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının görüşü puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, sınavda başarısız olacağını düşünen öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Ergenin Kendi Görüşü puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, sınavda başarısız olacağını düşünen ve geleceğini düşünen öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, sınavda hedeflerini düşünen öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancasının diğer katılımcılara göre daha düşük olduğu, sınav sonrasını düşünen öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Zihinsel ve Bedensel Tepkiler puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu ancak bu puan farklarının sadece Başkalarının Görüşü alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Sınav Sonrasını düşünen öğrencilerin Anne Baba Tutumu Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, sınav sonrasını düşünen öğrencilerin Anne Baba Tutumu Ölçeği alt boyutlarından Psikolojik Özerklik puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Tablo 4.24. Öğrencilerin Yaşanılan sorunlara Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	YAŞANILAN SORUNLAR					
	Yorgunluk, Ağrı Güçsüzlük (n=227)		Kalabalık Ortamdan Rahatsız Olma (n=12)		u	p
	X±ss	Ort/(min-max)	X±ss	Ort/(min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ						
Başkalarının görüşü	44,61±13,20	44,0(16,0-70,0)	40,08±15,02	40,50(15,0-70,0)	1117,00	0,294 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	21,67±7,08	22,0(8,0-40,0)	20,66±9,27	19,50(9,0-40,0)	1206,50	0,520 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,33±4,96	21,0(7,0-30,0)	21,50±6,78	23,0(7,0-30,0)	1233,50	0,581 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	10,94±2,07	11,0(4,0-15,0)	10,66±1,92	10,0(7,0-15,0)	1225,00	0,553 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,89±2,33	11,0(5,0-15,0)	11,00±3,16	10,0(6,0-15,0)	1357,50	0,984 p>0,05
Toplam puan	109,36±23,61	109,0(57,0-163,0)	103,91±32,95	106,0(49,0-170,0)	1219,50	0,557 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ						
Kabul –ilgi	18,44±5,63	18,0(10,0-35,0)	17,33±3,08	18,0(12,0-21,0)	1281,00	0,728 p>0,05
Psikolojik özerklik	18,37±3,67	18,0(8,0-28,0)	17,50±4,27	16,50(12,0-24,0)	1162,50	0,391 p>0,05
Kontrol denetim	10,03±1,75	10,0(7,0-14,0)	10,75±2,21	11,0(8,0-13,0)	146,00	0,462 p>0,05

Öğrencilerin yaşadıkları sorunlara göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt Boyutlarının ve Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarının puanları Tablo 4.24’de verilmiştir. Yorgunluk Ağrı Güçsüzlük yaşayan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Hazırlanmak ile ilgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı, Zihinsel ve Bedensel Tepkiler puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, kalabalık ortamdan rahatsız olan öğrencilerin ise Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05).

Yorgunluk Ağrı Güçsüzlük yaşayan öğrencilerin Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Psikolojik Özerklik puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, kalabalık ortamdan rahatsız olan öğrencilerin ise Anne Baba Tutum Ölçeği alt boyutlarından Kontrol Denetim puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farkının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05).

Tablo 4.25. Öğrencilerin Gelecek Planına Göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne-Baba Tutum Ölçeği Puanlarının Dağılımı

ÖLÇEKLER	GELECEK PLANI								kw	p
	Meslek Sahibi Olma Olma Planı yapanlar (n=49)		Kariyer Yapma Planı yapanlar (n=145)		Evlilik Planı Yapanlar (n=8)		Planı Olmayanlar (n=37)			
	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)	X±ss	Ort (min-max)		
SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ										
Başkalarının görüşü	45,51±12,16	45,0(16,0-70,0)	44,15±13,38	42,0(15,0-70,0)	53,00±9,97	52,5(37,0-67,0)	41,94±14,57	42,0(16,0-70,0)	5,162	0,160 p>0,05
Ergenin kendi görüşü	22,23±6,55	22,0(10,0-36,0)	21,39±7,08	21,5(8,0-40,0)	26,00±5,29	27,5(19,0-32,0)	20,78±8,49	19,0(8,0-40,0)	4,700	0,195 p>0,05
Gelecek ile ilgili endişeler	21,81±5,03	22,0(7,0-30,0)	21,yaş48±4,83	22,0(9,0-30,0)	18,75±3,10	19,0(14,0-24,0)	20,70±5,99	22,0(7,0-30,0)	3,917	0,271 p>0,05
Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı	11,24±1,71	11,0(8,0-14,0)	11,02±2,04	11,0(6,0-15,0)	10,37±1,68	10,5(8,0-13,0)	10,24±2,52	10,0(4,0-15,0)	4,231	0,238 p>0,05
Zihinsel ve bedensel tepkiler	10,85±2,02	11,0(6,0-15,0)	10,99±2,41	11,0(5,0-15,0)	12,12±2,53	12,0(8,0-15,0)	10,32±2,55	10,0(5,0-15,0)	4,032	0,258 p>0,05
Toplam puan	111,65±21,12	111,0(70,0-158,0)	108,90±24,15	107,0(49,0-163,0)	120,25±17,78	126,5(89,0-141,0)	104,00±28,12	98,0(54,0-170,0)	4,533	0,209 p>0,05
ANNE-BABA TUTUM ÖLÇEĞİ										
Kabul -ilgi	19,73±5,44	18,0(10,0-33,0)	17,86±5,62	17,0(10,0-35,0)	18,75±5,97	18,5(10,0-29,0)	18,56±5,09	18,0(10,0-29,0)	5,200	0,158 p>0,05
Psikolojik özerklik	17,14±3,52	17,0(10,0-28,0)	18,72±3,75	19,0(8,0-28,0)	17,50±4,40	16,5(11,0-23,0)	18,51±3,30	19,0(13,0-25,0)	7,901	0,048 p<0,05
Kontrol denetim	10,30±1,65	10,0(8,0-14,0)	9,93±1,89	10,0(7,0-14,0)	10,00±2,82	10,0(8,0-12,0)	10,31±1,33	10,0(8,0-13,0)	1,584	0,663 p>0,05

Öğrencilerin gelecek planlarına göre Sınav Kaygısı Ölçeği ve alt boyutlarının ve anne baba tutum ölçeği alt boyutları puanları Tablo 4.25’de verilmiştir.

Gelecek planı evlilik olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Başkalarının Görüşü, Ergenin Kendi Görüşü, Zihinsel ve Bedensel Tepkiler puan ortancalarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, gelecek planı evlilik olan öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Gelecek ile İlgili Endişeler puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu, Meslek sahibi olmayı düşünen ve kariyer yapmayı düşünen öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği alt boyutlarından Hazırlanmak ile İlgili Endişeler ve Genel Sınav Kaygısı puan ortancasının birbirine eşit ve diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($p>0,05$).

Gelecek planı evlilik olan öğrencilerin Anne Baba Tutumu Ölçeği alt boyutlarından Kabul-İlgi puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, Kariyerini düşünen öğrencilerin ve planı olmayan öğrencilerin Anne Baba Tutumu Ölçeği alt boyutlarından Psikolojik Özerklik puan ortancasının eşit ve diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ancak bu puan farklarının sadece Psikolojik Özerklik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).

Tablo 4.26. Öğrencilerin Sınav Kaygısı Ölçeği ve Anne Baba Tutum Ölçeği Alt Ölçek Puanları Arasındaki İlişki

Sınav Kaygısı Ölçeği		Başkalarının Görüşü	Ergenin Kendi Görüşü	Gelecek ile ilgili endişeler	Hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygı	Zihinsel ve bedensel tepkiler	Toplam kaygı puanı
Anne Baba Tutum Ölçeği							
Kabul İlgisi	r	,067	,155*	-,030	,011	,075	,091
	p	,301	,017	,650	,863	,251	,162
	n	239	238	239	239	239	238
Psikolojik Özerklik	r	-,262**	-,254**	-,162*	-,113	-,162*	-,278**
	p	,000	,000	,012	,080	,012	,000
	n	239	238	239	239	239	238
Kontrol Denetim	r	-,111	,026	-,068	,067	-,071	-,069
	p	,279	,802	,510	,517	,488	,501
	n	97	96	97	97	97	96

Öğrencilerin Sınav kaygısı ölçeği ve anne baba tutum ölçeği alt ölçek puanları arasındaki ilişki Tablo 4.26.' da verilmiştir.

Anne- baba tutum ölçeği alt ölçeklerinden kabul ilgi alt ölçeği ile sınav kaygısı alt ölçeklerinden kendi görüşü alt ölçeği arasında pozitif yönde, psikolojik özerklik alt ölçeği ile sınav kaygı ölçeği alt ölçeklerinden başkalarının görüşü, kendi görüşü, gelecek kaygısı, hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel kaygı, zihinsel tepkiler alt ölçeği ile negatif yönde zayıf ilişki bulunmuştur ($p < 0.001$, $p < 0,05$).

BÖLÜM 5

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Tartışma

Bu çalışma; lise son sınıf öğrencileri arasında sınav kaygısı ve anne baba tutumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışma, dört farklı lisede öğrenim gören 239 lise son sınıf öğrencisi üzerinde yapılmıştır. Çalışmada öğrencilerin yaş, cinsiyet, sosyoekonomik düzey, ebeveyn eğitim düzeyi, arkadaşlık ilişkileri gibi faktörlerin sınav kaygısına ve anne baba tutumlarına etkisi, anne-baba tutumları ve sınav kaygısının ilişkisi değerlendirilmiş olup, bulgular literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Öğrencilerin sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü alanında, sınava hazırlanmak ile ilgili olarak orta düzeyde sınav kaygısı yaşadıkları, sınav kaygısına ilişkin orta düzeyde zihinsel ve bedensel tepki verdikleri ve orta düzeyde gelecek kaygısı yaşadıkları bulunmuştur. Bu alanda literatür incelendiğinde; Hanımoğlu (2010) ve Gençdoğan (2002)' in çalışmalarında öğrencilerin orta düzeyde sınav kaygısı yaşadığı sonucu elde edilmiştir (64,96).

Algılanan anne- baba tutum ölçeği alt ölçekleri puan ortancaları incelendiğinde; öğrencilerin ebeveynleri tarafından orta düzeyde kabul-ilgi gördükleri, kendilerini orta düzeyde kontrol ve denetim altında hissettikleri ve orta düzeyde özerk hissettikleri bulunmuştur. Literatüre göre; Kuzgun ve Eldeleklioğlu (1999) öğrencilerin algıladıkları ana-baba tutumlarını en yüksekten en düşüğe doğru sırasıyla demokratik, koruyucu ve otoriter tutumlar şeklinde olduğunu belirlemiştir (144). Ersoy (2013)'de yaptığı çalışmada öğrencilerinin ana-baba tutumlarını daha çok demokratik olarak algıladığını bulmuştur. Özyürek ve Poyraz (2005) ise araştırmalarında, ebeveynlerin %57,57'sinin çocuğun gelişimine katkı sağlayan demokratik tutumu benimsediklerini tespit etmiştir (118, 145).

Öğrencilerin eğitimlerine devam ettikleri okullara göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı boyutu, anne baba tutum ölçeği alt boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Ancak öğrencilerin eğitimlerine devam ettikleri okullara göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, zihinsel ve bedensel tepkiler boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup, Aksaray Anadolu Lisesi' ne devam eden öğrencilerin başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, zihinsel ve bedensel tepkiler ve toplam kaygı puanı puan ortancalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu, diğer bir deyişle bu okuldaki öğrencilerin daha fazla sınav kaygısı yaşadığı bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu bu okulda öğrenim gören öğrencilerin Anadolu Lisesi gibi nitelikli bir lisede okuması, kendisinden beklentilerin yüksek olması ve bu durumun da sınav kaygısını yükselttiği düşüncesi ile açıklanabilir. Öğrenim görülen lise türü değişkeninin sınav kaygısına etkisini inceleyen diğer çalışmalara bakıldığında Ekici'nin (83) ve Tekbaş'ın (84) çalışmalarında lise türü ile sınav kaygısı arasında herhangi bir ilişki tespit edilememiş iken Erten'in çalışmasında bizim çalışmamızdaki sonuçlara benzer şekilde fen lisesinde öğrenim gören öğrencilerde algılanan stres seviyesinin diğer liselerdeki öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (85). Yalçınöz'ün çalışmasında ise meslek lisesinde öğrenim gören öğrencilerin sınav kaygısı düzeyinin Anadolu lisesinde öğrenim gören öğrencilerin yaşadığı sınav kaygısından daha yüksek olduğu belirlenmiştir (86). Yıldızcan ise çalışmasında en yüksek sınav kaygısı düzeyinin genel lise öğrencilerinde olduğunu belirlemiştir (87).

Öğrencilerin devam ettikleri liselere göre anne-babatum ölçeği alt ölçekleri puan ortancaları arasında anlamlı bir fark bulunmamış olup, Anadolu ve fen liselerine devam eden öğrencilerin psikolojik özeklik alt ölçek puan ortancaları daha yüksek, sağlık meslek lisesine devam eden öğrencilerin kontrol denetim alt ölçek puan ortancasının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre nitelikli lisedeki öğrencilerin ilköğretim düzeyinden gelen belirli bir başarı düzeyine sahip olmaları, ebeveynlerine güven verdikleri ve özerk oldukları düşüncesi ile açıklanabilir. Bu konuda başarılı olma

ebeveynler tarafından takdir edilen bir özellik olduğu, çocukları başarılı olan ebevnlerin çocuklarına özerklik tanıdığı ile ilgili alan yazılarına rastlamak mümkündür (146).

Öğrencilerin yaşlarına göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutları puan ortancalarının ve anne baba tutum ölçeği ve alt boyutları puan ortancaları ile anne baba tutum ölçeği ve alt boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Bu sonuçlara, çalışma yapılan gruptaki öğrencilerin ergenlik döneminde olmaları ve benzer gelişim evrelerinde bulunmaları yaş değişkenine göre sınav kaygısı bulgusunda değişiklik olmamasına yol açmış olabilir. Tekeli' nin çalışması da sınav kaygısı ile yaş arasında bir ilişki olmadığı sonucunu ortaya koyarak çalışmamızla paralellik göstermektedir (88). Ancak Orhan (2020) çalışmasına göre öğrencilerin yaşları küçüldükçe yaşadıkları sınav kaygısı artmaktadır (89). Diğer taraftan yaşlara göre anne-baba tutumlarının değişmemesi, 17 ve 18 yaşın ebeveynlerin tutumu açısından çok fark arz etmemesi, ebeveyn tutumu açısından sadece öğrencilerin ergenlik döneminde olması ve lise öğrencisi olmasının etkili olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin cinsiyetine göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından ergenin kendi görüşü, hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı, zihinsel ve bedensel tepkiler alt boyutları puan ortancaları ile anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul-ilgi, psikolojik özerklik boyutlarından aldıkları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Diğer taraftan öğrencilerin cinsiyetine göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından başkalarının görüşü, gelecek ile ilgili endişeler boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre kızların başkalarının görüşü, gelecek ile ilgili endişeler ve toplam kaygı puan ortancalarının erkeklere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuç, toplumun kızlar üzerinde ataerkil bakış açısıyla daha fazla baskı kurulması, kızların ise bu baskıdan kurtulmak için iyi bir geleceğe sahip olmanın, yetişkinlik döneminde meslek sahibi olarak özgür olma isteği olarak açıklanabilir. Sınav kaygısı ve cinsiyet ilişkisinin incelendiği diğer çalışmalar incelediğinde sınav kaygısının; kızlarda erkeklere göre daha fazla görüldüğü sonucuna ulaşan çalışmalar mevcuttur (90, 91, 92, 93). Aynı şekilde Erözkan (2004)'in çalışmasında erkeklerde sınav kaygısının daha fazla olduğu sonucuna

ulaşılmıştır (94). Farklı olarak da Özsoy (2016) ve Gençdoğan (2016) cinsiyet ile sınav kaygısı arasında ilişki olmadığını belirlemişlerdir (95,96).

Öğrencilerin cinsiyetine göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kontrol denetim boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre erkeklerin kontrol denetim puan ortancalarının kızların puan ortancalarından daha yüksek olduğu, erkeklerin daha çok denetime maruz kaldıkları bulunmuştur. Bu bulgu, Türk toplum yapısına uygun olarak kız çocuklarının erkek çocuklara göre daha korumacı bir tutumla yetiştirilmesi ve küçük yaşlardan itibaren bu tutuma maruz kalan kız çocuklarının bu korumacı ebeveyn tutumunu normalleştirerek ebeveynlerinin bu tutumunu korumacı yerine normal algıladıkları düşüncesi ile açıklanabilir. Ergenlerin algıladığı anne baba tutumu ve cinsiyet ilişkisini inceleyen diğer çalışmalar incelendiğinde bu çalışmaya benzer şekilde kızların anne baba tutumlarını, erkeklere göre daha demokratik ve kabullenici bulunduğunu vurgulayan çalışmalar bulunmaktadır (97,98). Ancak Kekeç (2019) ve Şahin (2015) yaptıkları çalışmada bu çalışmadan farklı olarak erkeklerin anne babalarını daha demokratik ve kabul edici algıladıkları sonucuna ulaşmışlardır (99,100). Bunun yanı sıra cinsiyet ile algılanan anne baba tutumu arasında ilişki olmadığını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (100,101).

Öğrencilerin anne yaşına göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutları, anne baba tutum ölçeği alt boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Bu bulgu anne yaşının öğrencilerin sınav kaygısını etkileyen bir değişken olmadığı bilgisi ile açıklanabilir. Çalışmamıza benzer şekilde Erten'in 2020 yılında yaptığı araştırmada da anne yaşı ile sınav kaygısı arasında ilişki bulunamamıştır (85).

Öğrencilerin anne yaşına göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kontrol denetim boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup annesi 50 yaş ve üzeri olan öğrencilerin kontrol denetim puan ortancasının daha fazla olduğu, diğer bir deyişle annesi 50 yaş ve daha üstü olan öğrencilerin kendilerini daha fazla kontrol denetim altında hissettikleri bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu, annelerin yaşları ilerledikçe yaşamda edindiği tecrübelerin artması ve

yaşanabilecek zorluklar ve tehlikeler nedeniyle çocuğun yaşamını kontrol etme isteğinin de arttığı ve çocuklarını daha fazla denetim altında tutmaya çalışması düşüncesi ile açıklanabilir. Literatürde de benzer bilgiye rastlamak mümkündür (147).

Öğrencilerin baba yaşına göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutları puan ortancaları ve anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul-ilgi, boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir ($p>0,05$). Çalışmamızda baba yaşının sınav kaygısına etkisinin olmadığı bulunmuştur. Çalışmamız ile benzer sonuca ulaşan Erten' in 2020 yılında yaptığı araştırmada da baba yaşı ile sınav kaygısı arasında ilişki bulunmamıştır (85).

Öğrencilerin babalarının yaşına göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından psikolojik özerklik, kontrol denetim boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup; babaları 50 yaş ve üzeri olan öğrencilerin psikolojik özerklik, kontrol denetim puan ortancasının daha yüksek olduğu, diğer bir ifade ile babası 50 yaşında ve üstü olanların psikolojik özerkliği ve kendi üzerlerindeki kontrol ve denetim hissini daha fazla yaşadıkları bulunmuştur. Bu bulguya göre; annelerde olduğu gibi babalarda da yaş ile birlikte yaşam deneyiminin arttığı ve bu deneyimle beraber çocuklarını kontrol altına alma ve denetleme isteklerinin arttığı diğer yandan da deneyimlerini paylaştıkları için çocuklarının özerk olmalarına katkı sağladığı düşüncesi ile açıklanabilir. Literatürde de benzer bilgiye rastlamak mümkündür (148).

Öğrencilerin kardeş sayısına göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutları ve anne baba tutumu alt ölçeği puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Ancak kardeş sayısı 3 ve fazla olan öğrencilerin gelecek ile ilgili endişelerinin ve kendi görüşüne göre sınav kaygı puanlarının daha fazla olduğu bulunmuştur. Bu sonucu kardeş sayısı artıkça ebeveynin kendilerine olan ilginin ve desteğin bölüneceğine ilişkin endişelerinin olması açısından öğrencilerin daha fazla kaygı yaşağı düşüncesi ile açıklanabilir. Bu sonuca benzer şekilde alan yazılarında kalabalık ailelerde ilgi, sevgi ve desteğin azaldığı bilgisine rastlamamak mümkündür (148). Diğer taraftan, sadece 1 kardeşi olan öğrencilerin kontrol –denetim ve psikolojik özerklik puan ortancalarının daha fazla olması, diğer bir deyişle bu öğrencilerin

özerkliği ve denetimi daha fazla yaşaması yine aile de çocuk sayısının artması otoriter, kurucu tutumu artırdığı düşüncesi ile açıklanabilir. Bu sonuca benzer şekilde Bilir'in 2019 yılında yaptığı çalışmada kardeş sayısı arttıkça demokratik anne baba tutumu yerini otoriter anne baba tutumun aldığı bildirilmiştir (102).

Öğrencilerin anne eğitim durumuna göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından ergenin kendi görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı, zihinsel ve bedensel tepkiler alt boyutlar puan ortancası ve anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kontrol denetim boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Öğrencilerin anne eğitim durumuna göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından başkalarının görüşü boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Buna göre annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin başkalarının görüşü puan ortancalarının diğer gruplara göre daha yüksek olduğu, annesi ilköğretim mezunu olanların başkalarının görüşüne daha fazla yer verdiği bulunmuştur. Bu durumun olası sebebi, düşük eğitim düzeyine sahip annesi olan ergenlerin, annelerinin olumsuz olarak değerlendirdikleri ve rahatsızlık duydukları tutum ve davranışlarını annenin eğitim düzeyi düşüklüğüne bağlamaları, durumdan rahatsız olarak daha iyi bir eğitim almak için ya da başkalarının görüşünü önemseyen bir tutumla toplumda iyi bir yer edinme çabası ile sınava daha çok odaklanmaları ve buna bağlı olarak yüksek sınav kaygısı düzeyi yaşamaları olabilir. Çalışmamızla benzer şekilde anne eğitim düzeyi düşüktüğü öğrencilerdeki sınav kaygısının daha çok arttığını gösteren birçok araştırma bulunmaktadır (103,104). Gümüşkaynak ise 2019 yılında yaptığı çalışmada anne eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerdeki sınav kaygısının daha çok yükseldiği sonucuna ulaşmıştır (105). Ancak sınav kaygısı ile anne eğitim düzeyi arasında bir ilişki olmadığını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (93,106, 107).

Öğrencilerin anne eğitim durumuna göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul-ilgi, psikolojik özerklik boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre annesi ilköğretim mezunu olan grubun kabul-ilgi puan ortancalarının, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin ise psikolojik özerklik puan ortancalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumun olası sebebi annelerin eğitim düzeyi arttıkça, kendilerinin de aynı yollardan

geçmiş olmasının verdiği tecrübeyle çocuğuna daha bireysel düzeyde yaklaşması ve çocuğun fikirlerini ifade etmesi konusunda annenin kendi tecrübelerinden ve eğitiminin verdiği bilinçten yola çıkarak daha özgürlükçü bir yaklaşımı tercih etmesi olabilir. Annelerde eğitim seviyesi arttıkça sorumlu, kabullenici ve destekleyici tutumların da arttığı sonucuna ulaşan birçok çalışma bulunmaktadır (108,109,110,111). Toprakyaran (2016) ve Yücel (2013) ise yaptıkları çalışmalarda anne baba tutumu ile anne eğitim düzeyi arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır (112,113). Çalışmamıza göre anne baba tutum ölçeği kontrol denetim alt boyutu puanı anne eğitim düzeyine göre farklılık göstermemiştir. Çalışmamızla benzer sonuçlara ulaşmış birçok çalışma bulunmaktadır (97,114,115). Ancak anne eğitim düzeyi azaldıkça otoriter tutumun arttığı sonucuna ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır (116, 117).

Öğrencilerin baba eğitim durumuna göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutları puan ortancaları, anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından psikolojik özerklik, kontrol denetim boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Ersoy (2013) ise yaptığı çalışmada, baba eğitim düzeyi düştükçe çocukların anne babalarını daha otoriter, denetleyici ve disiplinli olarak algıladıkları sonucuna ulaşmıştır (118). Sınav kaygısı ve baba eğitim düzeyi arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşan çalışmamızla benzer özellik gösteren başka araştırmalar da mevcuttur (93,119,120). Ancak baba eğitim düzeyine göre sınav kaygısının azaldığı sonucuna ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır (38,107). Bilir'in yaptığı çalışmada üniversite mezunu babaya sahip öğrencilerin sınav kaygısı puanlarının diğer öğrencilere göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır (102).

Öğrencilerin baba eğitim durumuna göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul- ilgi boyutu puan ortancalarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre babası ilköğretim mezunu olan öğrencilerin kabul ilgi puan ortancasının diğer gruplardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumun olası sebebi babaların olaylara daha çok mantıksal çerçeveden bakıp çocuklarının sınav sürecinde onlara karşı daha kabullenici olması ve sonuca odaklanması olabilir. Tudge ve arkadaşlarının yaptığı çalışmaya göre ise baba eğitim düzeyi yükseldikçe, anne babaların çocuğun kendini yönetmesine ve bağımsız olmasına daha fazla önem verildiği belirlenmiştir (121). Ersoy ise 2013 yılında yaptığı çalışmada babalarda eğitim seviyesi

düşükçe çocukların ebeveynlerini daha denetleyici ve otoriter olarak gördüğü sonucuna ulaşmıştır (118).

Öğrencilerin annelerinin mesleklerine göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından ergenin kendi görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, hazırlanmak ile ilgili endişeler, zihinsel ve bedensel tepkiler boyutları, anne baba tutum ölçeği alt boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin annelerinin mesleklerine göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından başkalarının görüşü boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup annesi ev hanımı olan öğrencilerin başkalarının görüşü puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, diğer bir deyişle, annesi ev hanımı olanların başkalarının görüşünden daha fazla etkilenerek bu anlamda daha fazla sınav kaygısı yaşadığı belirlenmiştir ($p<0,05$). Bu bulgu anne mesleğinin ya da çalışan bir anneye sahip olmanın anne desteğinin boyutunu etkilediği, ev hanımı annelerin kendilerini topluma ispat noktasında bunu çocukları üzerinden sağlamaya çalışmaları nedeniyle çocuklarının başkalarının görüşüne daha çok önem vermelerine ve bu alanda sınav kaygısını daha fazla yaşamalarına neden olabileceği düşüncesi ile açıklanabilir. Çalışmamızdan farklı olarak Atak (111) yaptığı çalışmada anne mesleği ile sınav kaygısı arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşmıştır (85).

Öğrencilerin babalarının mesleğine göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul- ilgi boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup babası çalışmayan öğrencilerin kabul ilgi puanının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, diğer bir deyişle, babası çalışmayan öğrencilerin daha çok kabul ve ilgi gördükleri bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulguyu çalışmayan babaların çocukları ile daha fazla ilgilendikleri düşüncesi açıklayabilir. Benzer şekilde evde olan ve çalışmayan babaların çocuklarına daha fazla zaman ayırmaları ve meslek sahibi olarak kendilerinden daha iyi yetişmeleri için çocuklarına özen gösterdikleri bilgisine literatürde rastlamak mümkündür (148).

Öğrencilerin evde yaşadıkları kişilere göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutları puan ortancaları, anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul- ilgi, psikolojik özerklik boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit

edilmiş olup; evde anne ve babasıyla yaşayan öğrencilerin kontrol denetim puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, diğer bir deyişle, bu öğrencilerin ebeveynlerinden kontrol denetimi daha fazla hissettikleri bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu kontrol ve denetim konusunda anne ve babanın işbirliği yapma imkanına sahip olmaları ve çocukla ilgili olarak alınan ortak kararların uygulanması konusunda denetimi iki farklı birey olarak çoklu değerlendirme imkanına sahip olmaları düşüncesi ile açıklanabilir. Bizim çalışmamıza benzer şekilde Bilir' in yaptığı çalışmaya göre aile bütünlüğü bozulmamış ailelerde koruyucu- istekçi anne baba tutumunun daha yaygın olduğu bulunmuştur (97).

Öğrencilerin aileleriyle yaşadıkları yerleşim yerine göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından başkalarının görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, hazırlanmak ile ilgili endişeler, zihinsel ve bedensel tepkiler boyutları puan ortancaları anne baba tutum ölçeği alt boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin yerleşim yerine göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından ergenin kendi görüşü boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup yerleşim yeri büyükşehir olan öğrencilerin ergenin kendi görüşü puan ortancasının diğerlerine göre daha yüksek olduğu, diğer bir deyişle, büyükşehirde yaşayan öğrencilerin kendi görüşü nedeniyle daha fazla kaygı yaşadığı bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu, büyükşehirde yaşayan ergenin, küçük yerleşim yerlerinde daha yoğun yaşanan toplum baskısından bireyselliğin daha ön planda olduğu büyükşehir sayesinde nispeten kurtulması ve kendine daha çok odaklanabilmesi düşüncesi ile açıklanabilir. Bizim çalışmamıza benzer şekilde Yolcu' nun çalışmasında da yerleşim yeri il merkezi olan ailelerin diğer yerlerdeki ailelere göre daha fazla demokratik tutum sergiledikleri, çocukların kendi düşüncelerini bu şekilde savunabildikleri sonucuna ulaşılmıştır (122).

Öğrencilerin düzenli ilaç kullanımına göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, zihinsel ve bedensel tepkiler boyutları puan ortancaları anne baba tutum ölçeği alt boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin ilaç kullanımına göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı boyutları puan ortancaları

arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup düzenli ilaç kullanımı olan öğrencilerin hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı puan ortancasının kullanmayanlara göre daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu düzenli ilaç kullanımına sebep olan problemin sınava yeterince hazırlanma ya da sınav esnasında odaklanabilme durumları için engel teşkil etme ihtimalinden dolayı endişe duymaları nedeni ile daha fazla sınav kaygısı yaşadıkları düşüncesi ile açıklanabilir. Diğer taraftan düzenli ilaç kullanmayan öğrencilerin anne baba tutumu ölçeği psikolojik zerklik alt ölçeği puan ortancasının yüksek, diğer bir değişle ilaç kullanmayan öğrencilerin daha özerk oldukları bulunmuştur. Bu sonuç, ilaç kullanmayan, sağlıklı olan öğrencilerin daha özerk olacağı, ebeveynlerin onlara koruyucu tavır sergileme gereksinimi duydıkları düşüncesi ile açıklanabilir. Benzer şekilde hasta çocuklara ebeveynlerin koruyucu tutum sergiledikleri ile ilgili literatür bilisine rastlamak mümkündür (149).

Öğrencilerin sorunların kiminle paylaştığına göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından ergenin kendi görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, hazırlanmak ile ilgili endişeler, zihinsel ve bedensel tepkiler boyutları puan ortancaları, anne baba tutum ölçeği alt boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin sorunları kiminle paylaştığına göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından başkalarının görüşü boyutu puan ortancası arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup, sorunlarını babası ile paylaşan öğrencilerin başkalarının görüşü puan ortancasının daha fazla olduğu, diğer bir ifade ile sorunlarını babası ile paylaşanların başkalarının görüşüne daha fazla değer verdiği bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu ergenin sorunlarını babası ile paylaşırken, bunu, toplum yapısı gereği, başkalarının ne düşündüğüyle ilgili endişe duyarak aktarması ve toplumun genelinde kabul görmüş bir durum olarak denetim rolü üstlendiğini düşündüğü babasına problemlerini iletirken toplum baskısı kaygısı yaşamaması düşüncesi ile açıklanabilir. Diğer taraftan sorunlarını arkadaşları ile paylaşan öğrencilerin anne-baba tutum ölçeği kabul-ilgi alt ölçeği, sorunlarını babası ile paylaşan öğrencilerin ise kontrol denetim puan ortancasının yüksek, diğer bir deyişle sorunlarını arkadaşları ile paylaşan ergenlerin kendilerinin ilgi ve kabul gördüğünü, sorunlarını babası ile paylaşan öğrencilerin ise kendilerini daha fazla denetim altında hissettikleri bulunmuştur. Bu

sonucu; öğrenciler ebeveyni dışında diğer insanlara iletişim kurdukları ve sosyalleştikleri oranda kendilerini daha iyi ve ebeveynleri tarafından kabul gördüklerini hissetmelerine yol açtığı düşüncesi ile açıklamak mümkündür. Literatürde de benzer bilgilere rastlamak mümkündür (150).

Öğrencilerin aile gelir durumuna göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından gelecek ile ilgili endişeler, hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı, zihinsel ve bedensel tepkiler boyutlar puan ortancaları, anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından psikolojik özerklik, kontrol denetim boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin aile gelir durumuna göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup geliri giderinden az olan öğrencilerin başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü ve toplam kaygı puan ortancasının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu, diğer bir ifade ile geliri giderinden az olan öğrencilerin bu anlamda daha fazla sınav kaygısı yaşadığı bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu alt gelir düzeyindeki ailelerin çocuklarına okumaktan başka bir çarelerinin olmadığı fikrini empoze etmeleri, ergenin yaşlılarıyla kendini kıyaslaması sonucunda sahip olmak istediği hayat şartlarına kavuşabilmek için iyi bir üniversitenin iyi bir bölümünü kazanması gerektiği düşüncesine kapılması, bazı ailelerin “çocuğumuz okuyacak ve bizi bu hayattan kurtaracak” şeklindeki söylemleri bile bu ekonomik sınıftaki öğrencilerin sınav kaygısını artıran etkenler arasında olduğu bilgileri ile açıklanabilir. Sınav kaygısı ve aile gelir durumu arasındaki ilişkiyi inceleyen diğer çalışmalara bakıldığında, sosyoekonomik düzey düştükçe öğrencilerdeki sınav kaygısı düzeyinin arttığı sonucuna ulaşan birçok çalışma bulunmaktadır (38,123,124). Bozkurt ise çalışmasında sosyoekonomik düzeyi yüksek öğrencilerin daha çok sınav kaygısı yaşadığı sonucuna ulaşmıştır (120). Bunun yanı sıra sınav kaygısı ile aile gelir düzeyi arasında ilişki olmadığı sonucuna ulaşan çalışmalar da bulunmaktadır (126,128).

Öğrencilerin aile gelir durumuna göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul- ilgi boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup geliri giderinden az olan öğrencilerin kabul ilgi puan ortancasının diğer

gruplara göre daha yüksek olduğu, diğer bir ifade ile geliri giderinden az olan öğrencilerin kabul ve ilgi duygusunu daha fazla yaşadığı bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu geliri giderinden az olan öğrencilerin ebeveynlerinin çocuklarının iyi yetişmesi ve meslek sahibi olmasını daha çok istedikleri için daha fazla ilgi gösterdikleri düşüncesi ile açıklanabilir. Bizim çalışmamıza benzer şekilde ise Korap'ın 2013 yılında yaptığı bir çalışmada gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin ebeveynlerini daha demokratik ve kabullenici algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bizim çalışmamızdaki sonuçlardan farklı olarak; Özdemir' in, Toprakıaran' ın ve Gönen' in çalışmalarında demokratik, kabullenici ve sorumlu ebeveyn tutum puanlarının gelir düzeyinin düşmesi ile azaldığı sonuçlarına ulaşılmıştır (98,112,128). Toprakıaran' ın çalışmasında ortalama gelir düzeyi yüksek olan ailelerde öğrencilerin ebeveynlerini daha otoriter algıladıkları sonucu ortaya çıkmıştır (112). Ailelerin gelir düzeyi azaldıkça öğrencilerin ebeveynlerini daha otoriter ve denetleyici, disiplinli algıladıklarını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (98,117). Gelir düzeyi ile anne baba tutumu arasında ilişki bulunmadığını ortaya koyan çalışmalar da bulunmaktadır (102,115,129).

Öğrencilerin aile sosyal güvence durumuna göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından başkalarının görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı, zihinsel ve bedensel tepkiler boyutları puan ortancaları ve anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından psikolojik özerklik, kontrol denetim boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin aile sosyal güvence durumuna göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından ergenin kendi görüşü boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiş olup aile sosyal güvencesi olmayan öğrencilerin kendi görüşü ve toplam kaygı puan ortancalarının daha yüksek olduğu, başka bir ifade ile sosyal güvencesi olmayan öğrencilerin daha fazla kaygı yaşadıkları bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu sosyal güvencesi olmayan öğrencilerin daha çok endişelendiği ve bunun da sınav ile ilgili olarak iyi bir meslek sahibi olma ve bu imkanlara erişme anlamında üzerinde kaygı yaratması düşüncesi ile açıklanabilir. Diğer taraftan ailesinin sosyal güvencesi olmayan öğrencilerin anne-baba tutumu alt ölçeği kabul ilgi puan ortancasının daha yüksek, diğer bir ifade ile bu öğrencilerin ebeveynlerinden daha fazla kabul ve ilgi gördükleri bulunmuştur. Bu bulgu güvencesi olmayan az gelirli ailelerin

çocukları ile daha fazla ilgilenerek onların iyi bir meslek sahibi olarak daha fazla gelir elde etmelerine yardımcı olmak istemeleri düşüncesi ile açıklanabilir. Literatürde de benzer sonuçlara rastlamak mümkündür (151).

Öğrencilerin hobi durumuna göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından gelecek ile ilgili endişeler, zihinsel ve bedensel tepkiler boyutları puan ortancaları anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından psikolojik özerklik, kontrol denetim boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin hobi durumuna göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü, hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup hobisi olmayan öğrencilerin başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü, hazırlanma ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı ve toplam kaygı puan ortancalarının daha yüksek olduğu, diğer bir ifade ile hobisi olmayan öğrencilerin birçok alanda daha fazla sınav kaygısı yaşadığı bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu sınav dönemindeki ergenlerin bir hobilerinin olması ve bu uğraş sayesinde streslerini atacak bir ortama sahip olmaları sonucu kaygı seviyesini düşürme imkanı bulmaları bilgisi ile açıklanabilir. Öğrencilerin hobi durumuna göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul- ilgi boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup hobisi olmayan öğrencilerin kabul ilgi puan ortancalarının daha yüksek olduğu, diğer bir ifade ile hobisi olmayan öğrencilerin ebeveynlerinden daha fazla kabul gördükleri bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu sadece sınav başarısına odaklanmış ebeveynlerin çocuklarının hobi ile ilgilenmek yerine zamanını ve enerjisini ders çalışmaya odaklayacağını düşündüğü çocuğunun zamanını ders dışı aktivitelere ayırmaması sayesinde duruma kabullenici yaklaşımı bilgisi ile açıklanabilir. Yapılan bir başka çalışmada da hobisi olmayan öğrencilerin ailelerinden daha fazla kabul gördüğü sonucuna ulaşılmıştır (130).

Öğrencilerin okul başarı değerlendirme durumuna göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından zihinsel ve bedensel tepkiler boyutu puan ortancaları anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından psikolojik özerklik, kontrol denetim boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin okul başarı değerlendirme durumuna göre sınav kaygısı ölçeği ve alt

boyutlarından başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre okul başarısını orta olarak değerlendiren öğrencileri başkalarının görüşü puan ortancalarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumun olası sebebi okul başarısının sınav sonucu ile paralellik göstereceğini düşünen toplumun, ergen üzerinde psikolojik baskı oluşturması ve orta düzeyde akademik başarıya sahip öğrencilerin, akademik başarısı kötü olan öğrencilere göre daha fazla başarı beklentisine maruz kalması olabilir. Diğer yandan okul başarısını kötü olarak değerlendiren öğrencilerin ergenin kendi görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı, toplam kaygı puan ortancalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumun olası sebebi, okul başarısı düşük öğrencilerin orta ve yüksek seviyedeki öğrencilere göre kendisini daha umutsuz hissetmesi, derslerini toplama ve sınava hazırlanma konusunda diğer öğrencilere göre daha çok geride olduğunu düşünmesi ve bu nedenlerle daha çok çıkmazda olduğuna inanarak sınavda başarısız olma duygusunu daha yoğun yaşaması olabilir. Bu sebeplerden dolayı ergen, sınava etkili şekilde hazırlanamayacağına ve sınavda başarısız olacağına daha kolay ikna olabilir. Bu da bireyde gelecek kaygısının daha yoğun yaşanmasına sebebiyet verebilmektedir. Savaşan' ın yaptığı çalışmaya göre akademik not ortalaması yüksek olan öğrenciler, not ortalaması düşük olan öğrencilere göre daha düşük düzeyde sınav kaygısı yaşamaktadır (131). Yapılan bir başka çalışma da okul başarı oranı arttıkça öğrencilerin yaşadığı sınav kaygısı düzeyi azalmaktadır (132). Yalçınöz' ün çalışmasında ise akademik başarı düzeyi düşük öğrenciler, akademik başarı düzeyi yüksek olan öğrencilere göre daha az sınav kaygısı yaşamaktadır (86).

Öğrencilerin okul başarı değerlendirme durumuna göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul-ilgi boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre okul başarısını kötü olarak değerlendiren öğrencilerin kabul ilgi puan ortancası diğerlerine göre daha yüksek bulunmuştur. Bu durumun olası sebebi anne babaların, akademik durumundan dolayı çocuğu ile daha fazla ilgilenmek zorunda kalması olabilir. Yolcu' nun çalışmasına baktığımızda akademik başarı düştükçe otoriter ve koruyucu ebeveyn tutumu

artmaktadır. Bir başka ifadeyle durum koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumuna sahip olan öğrencilerin akademik başarıları demokratik tutuma sahip ebeveynlerin çocuklarına göre daha düşüktür şeklinde algılanabilir (122).

Öğrencilerin öğretmenle olan ilişkilerini değerlendirme durumuna göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından ergenin kendi görüşü, hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı, zihinsel ve bedensel tepkiler boyutlar puan ortancaları, anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından psikolojik özerklik boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin öğretmenle olan ilişkilerini değerlendirme durumuna göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından başkalarının görüşü, gelecek ile ilgili endişeler boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre öğretmen ile olan ilişkilerini orta olarak değerlendiren öğrencilerin başkalarının görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, toplam kaygı puan ortancalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumun olası sebebi öğretmenleri ile ilişkilerini geliştirme isteğinde olmaları ve sınav başarısı konusunda öğretmenine karşı sorumluluk hissetmeleri bu nedenle sınav kaygısını daha yoğun yaşamaları olabilir. Öğrencilerin öğretmenle olan ilişkilerini değerlendirme durumuna göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul-ilgi, kontrol denetim boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre öğretmenleri ile olan ilişkilerini kötü olarak değerlendiren öğrencilerin kabul-ilgi, kontrol denetim puan ortancalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kontrol denetim puanının daha yüksek olmasının olası sebebi öğretmeni ile problem yaşayan öğrencilerin, durumun sebebi ile alakalı olarak aileleri tarafından daha çok sorgulanması ve denetlenmesi, daha çok kontrol altına almaya çalışılması olabilir. Yapılan araştırmalar olumlu öğrenci- öğretmen ilişkisi olan durumlarda öğrencilerin öğrenmeye daha istekli olduğu ve çevreleriyle daha uyumlu davranışlarda bulunduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Öğrenci açısından oluşmuş olan bu olumlu durum ailenin de öğrenciye güvenini arttırabilir. Bir başka deyişle öğretmen ilişkisi kötü olan ergenler buna bağlı olarak çevreleri ile daha uyumsuz davranışlar sergilediklerinde ailelerin duruma dahil olarak öğrenciyi kontrol altına alma davranışlarında artma olabilir (133).

Öğrencilerin arkadaşlarla olan ilişkilerini değerlendirme durumuna göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutları puan ortancaları anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından psikolojik özerklik, kontrol denetim boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin arkadaşları ile olan ilişkilerini değerlendirme durumuna göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul-ilgi boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre arkadaşlarla olan ilişkiyi kötü olarak değerlendiren öğrencilerin kabul ilgi puan ortancalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumun olası sebebi ailelerin arkadaşlarıyla arası iyi olmayan ve bu konuda yalnız kalan çocuklarına daha fazla ilgi göstermesi, yalnız kalmaması için daha ilgili davranması ve kabul edici bir tutum tercih etmesi olabilir. Yapılan bir başka çalışmada da arkadaşlarıyla ilişkisi iyi olmayan öğrencilerin ailelerinden daha fazla kabul gördüğü sonucuna ulaşılmıştır (130).

Öğrencilerin aileleri ile olan ilişkilerini değerlendirme durumuna göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı boyutları puan ortancaları, anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kontrol denetim boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin aileleri ile olan ilişkilerini değerlendirme durumuna göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından zihinsel ve bedensel tepkiler boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre aile ile olan ilişkiyi kötü olarak değerlendiren öğrencilerin zihinsel ve bedensel tepkiler puan ortancalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durumun olası sebebi aile ilişkisi kötü olan ergenin zihninin bu ailevi problemlerle meşgul olması, bu sıkıntıların bedensel olarak da dışa vurması ve sınava hazırlanma sürecinde ergeni olumsuz etkileyerek sınav stresini daha yoğun yaşamasına yol açması olabilir.

Öğrencilerin aileleri ile olan ilişkilerini değerlendirme durumuna göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul-ilgi, psikolojik özerklik boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Buna göre aile ile olan ilişkiyi kötü olarak değerlendiren öğrencilerin kabul-ilgi puan ortancalarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu durum aile ilişkileri iyi düzeyde

olan ergenin, ebeveynleriyle uyum içinde olması, anne babası tarafından ona özgürlük tanınması ve anlaşılabilirdiği ortamda gencin ailesine karşı daha iyi ilişkiler geliştirmesi ile açıklanabilir. Bu alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde kaygı düzeyi düşük olan öğrencilerin ailelerinde demokratik tutum düzeyi yüksek; koruyucu ve otoriter tutum oranı ise düşük bulunmuştur (12). Yolcu' nun çalışmasında ise koruyucu tutum benimsemiş anne babaya sahip olan öğrencilerde daha çok sınav kaygısı yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır (122).

Öğrencilerin ailesiyle etkinlik yapma durumuna göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından gelecek ile ilgili endişeler, hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı boyutlar puan ortancaları anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından psikolojik özerklik, kontrol denetim boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin aileyle etkinlik yapma durumuna göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutlarından başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü, zihinsel ve bedensel tepkiler boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup ailesiyle etkinlik yapmayanların başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü, zihinsel ve bedensel tepkiler ve toplam kaygı puan ortancasının daha yüksek olduğu, diğer bir ifade ile ailesiyle etkinlik yapmayanların sınav kaygısını daha fazla yaşadıkları bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu aile ile aktivite yapan ergenlerin aile içi etkileşim ve birlikte vakit geçirme imkanı bulması ve stresini atacak ortamı yakalaması ile açıklanabilir. Öğrencilerin ailesiyle etkinlik yapma durumuna göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul-ilgi boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup ailesiyle etkinlik yapmayanların kabul ilgi puan ortancalarının daha yüksek olduğu, diğer bir ifade ile ailesiyle etkinlik yapmayanların ailesinden daha fazla kabul ve ilgi gördüğü bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu yalnızca sınav başarısına odaklı ailelerin, çocuklarının ders dışı sayılabilecek aile içi aktivitelere zaman ayırmaması sonucu ailelerin bu durumunu kabullenmesi sonucunda ortaya çıkmış olabilir. Literatürde benzer şekilde sınav döneminde olan öğrencilerin ebeveynlerinin çocuklarının sosyal aktiviteye katılma, kendileri ile etkinlik yapmalarının yerine sınava çalışmalarını detskeledikleri bilgisine rastmamak mümkündür (96).

Öğrencilerin sınavlarla ilgili düşünce durumuna göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutlarından ergenin kendi görüşü, gelecek ile ilgili endişeler, hazırlanmak ile ilgili endişeler ve genel sınav kaygısı, zihinsel ve bedensel tepkiler boyutları puan ortancaları, anne baba tutum ölçeği alt boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuş olup, sınavla ilgili düşüncesini sınav sonrası zamana odaklanmak olarak belirleyen öğrencilerin başkalarının görüşü puan ortancalarının, sınavla ilgili düşüncelerini başarısızlık hissi olarak belirleyen öğrencilerin ise toplam kaygı puan ortancasının daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Bu bulgu ergenin başarısız olma endişesiyle mücadele ederken en çok başkalarının baskısına maruz kalmaktan korkması ve çevrenin verdiği rahatsızlık duygusundan endişe etmesi olarak kabul edilebilir. Sosyal çevre baskısı ve başarı beklentisi öğrencilerde sınav kaygısı oluşmasında oldukça önemli bir etken olarak gösterilmektedir (134). Diğer taraftan sınav sonrası düşünerek kaygı duyan öğrencilerin anne baba tutunları kabul-ilgi alt ölçek puan ortancasının yüksek, psikolojik özerklik puan ortancasının düşük olduğu, diğer bir ifade ile bu öğrenciler aileleri tarafından ilgi gördüklerini düşünürken, özerkliklerinin de sınırlandığını hissetmektedirler. Bu sonuca göre; sınav sonrasındaki süreçten kaygı duyan öğrencilerin kaygılarını ebevnlerinin de hissetmeleri ve onlara ilgi göstererek özerk olmalarını desteklememeleri normal bir tutum olarak algılanabilir. Literatürde de kaygı düzeyi yüksek çocuklarının ebevnlerinin dahaz fazla koruyucu tutum sergiledikleri bilgisine ratslamamak mümkündür (152).

Öğrencilerin yaşadıkları sorunlara göre sınav kaygısı ölçeği ve alt boyutları puan ortancaları, anne baba tutum ölçeği alt boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Öğrencilerin gelecek planına göre sınav kaygısı ölçeği alt boyutları puan ortancaları anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından kabul-ilgi, kontrol denetim boyutları puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$). Öğrencilerin gelecek planına göre anne baba tutum ölçeği alt boyutlarından psikolojik özerklik boyutu puan ortancaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiş olup gelecek planını kariyer olarak seçen öğrencilerin psikolojik özerklik puan ortancasının daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Bu durumun olası sebebi anne babası tarafından bireyin özerkliğine ve fikirlerine saygı duyan bir

tutumla yetiştirilen ergenlerin, kariyer açısından planlama yaparken daha özgür olması olabilir. Ebeveynlerin çocuklarının meslek seçimine giden yolda çocuklarına verdikleri sorumluluklar, onlara gösterdikleri saygı, sevgi, ilgi ve anlayış onların beceri alanlarını geliştirmelerinde ve özgürce planlama yapmalarında oldukça önemli bir yere sahiptir (135).

Çalışmamıza katılan öğrencilerin sınav kaygısı ölçeği ile anne baba tutum ölçeği alt boyut puanları arasındaki ilişki incelendiğinde; Anne- baba tutum ölçeği alt ölçeklerinden kabul ilgi alt ölçeği ile sınav kaygısı alt ölçeklerinden kendi görüşü alt ölçeği arasında pozitif yönde, psikolojik özerklik alt ölçeği ile sınav kaygı ölçeği alt ölçeklerinden başkalarının görüşü, kendi görüşü, gelecek kaygısı, genel kaygı, zihinsel tepkiler alt ölçeği ile negatif yönde zayıf ilişki bulunmuştur ($p < 0.001$, $p < 0,05$). Diğer bir ifade ile öğrencilerin ebeveyni tarafından kabul ve ilgi gördüklerine ilişkin duyguları arttıkça kendi görüşüne ilişkin sınav kaygısının da arttığı, ebeveyni tarafından özerklik duygusu arttıkça, kendi görüşüne, başkalarının görüşüne ilişkin ve genel sınav kaygı düzeyinin düştüğü bulunmuştur. Yapılan literatür taramasında kabul edici ve demokratik anne baba tutumunun sınav kaygısını azalttığı, otoriter anne baba tutumunun ise sınav kaygısını arttırdığını gösteren bulgulara rastlanmıştır (38,64,102,124,127,136,137,138,139,140,141). Raufelder ve arkadaşları (2015) sınav kaygısı ile anne babadan algılanan baskı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğunu belirtmiştir. (137). Dursun (2005) ise bu çalışmaların aksine anne baba tutumu ile sınav kaygısı arasında bir ilişki bulunmadığını belirlemiştir (143). Türkiye’ deki eğitim sistemi öğrencilerin başarı düzeylerini sınavlar aracılığıyla ölçme ve değerlendirmeye tabi tutan bir yapıda olduğu için, başarılı bir akademik hayat ve sonucunda iyi bir meslek sahibi olarak gelecek kaygısı olmadan yaşamının yolu bu sınavlardan alınacak yüksek puanlara bağlanmaktadır. Anne babaların tüm çabası öğrencilerin sınavlarda başarı göstermesine yöneliktir. Toplumsal etkinin de ön plana çıktığı sınav sürecinde ebeveynlerin, çocuklarının başarılı olmaları için, süreci kontrol altında tutmak adına, üstlendiği tutumlar öğrencinin başarısına doğrudan etki edebilecek bir etken olan sınav kaygısı için zaman zaman olumsuz etkilere yol açabilmekte iken zaman zaman da kaygıyı kontrol altına alarak başarısına katkı sağlama konusunda yapıcı bir rol alabilmektedir.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Çalışma sonucuna göre öğrencilerin;

- %65,7'sinin 17 yaşında olduğu,
- %64,0'ünün kız olduğu,
- %1,3'ünün düzenli olarak ilaç kullandığı,
- %51,9'unun arkadaşları ile sorunlarını paylaştığı
- %77,0'ının hobisinin olduğu,
- %55,2'sinin okul başarılarını iyi olarak değerlendirdiği,
- %56,4'ü öğretmenleri ile iletişimlerini iyi olarak değerlendirdiği,
- %56,4'ü arkadaş ilişkilerini iyi olarak de değerlendirdiği,
- %95,0'ının yorgunluk, ağrı, güçsüzlük sorunu yaşadığı,
- %61,1'i sınav ile ilgili kaygı duyduğu,
- %34,7'sinin sınav ile ilgili gelecek kaygısı yaşadıkları,
- %60,7'sinin gelecek planının kariyer olduğu,
- %45,2'sinin annesi 41-49 yaş grubunda olduğu,
- %64,9'unun babası 41-49 yaş grubunda olduğu,
- %58,2'sinin 3 ve daha fazla kardeşi olduğu,
- %41,4'ünün annelerinin ilkokul mezunu olduğu,
- %31,4'ünün babalarının üniversite mezunu olduğu,
- %75,7'sinin annelerinin ev hanımı olduğu
- %47,3'ünün babalarının serbest meslek sahibi olduğu,
- %67,8'inin evde anne baba kardeşleriyle yaşadığı,

- %74,0'ının ailesiyle beraber yaşadığı yerleşim yerinin şehir olduğu,
- %61,1'inin aile gelir durumunun geliri giderine denk olduğu,
- %76,2'sinin ailesi ile ilişkilerinin iyi olduğu,
- %53,1'inin aile ile etkinlik yaptığı tesbit edilmiştir.

Diğer yandan;

- Anadolu Lisesine Devam eden öğrencilerin başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü ve gelecek ile endişeler alanında daha fazla sınav kaygısı yaşadığı,
- Kız öğrencilerin başkalarının görüşü ve ergenin kendi görüşü alanında daha fazla sınav kaygısı yaşadığı, ebeveyn tutumları açısından kendilerini daha fazla kontrol ve denetimi altında hissettikleri,
- Annesi 50 yaş ve üzerinde olan öğrencilerin ebeveyn tutumları açısından kendilerini daha fazla kontrol ve denetimi altında hissettikleri,
- Babası 50 yaş ve üzeri olan öğrencilerin ebeveyn tutumları açısından kendilerini daha fazla kontrol ve denetimi altında ve daha özerk hissettikleri,
- Annesi ilköğretim mezunu olan öğrencilerin başkalarının görüşü alanında daha fazla sınav kaygısı yaşadığı, annesi üniversite mezunu olan öğrencilerin ebeveyn tutumları açısından kendilerini daha az kontrol -denetimi altında ve daha özerk hissettikleri,
- Babası üniversite mezunu olan öğrencilerin ebeveynlerinden daha az kabul ve ilgi gördükleri,
- Annesi ev hanımı olan öğrencilerin başkalarının görüşü alanında daha fazla sınav kaygısı yaşadığı,
- Babası çalışmayanların anne-babba tutuu açısından daha fazla kabul ve ilgi gördüklerine dair düşüncelerinin olduğu,
- Evde anne ve babası ile yaşayanların kendilerini daha fazla kontrol ve denetim altında hissettikleri,

- Ailesi ile birlikte büyükşehirde yaşayan öğrencilerin ergenin kendi görüşü alanında daha fazla sınav kaygısı yaşadıkları,
- Düzenli olarak ilaç kullanan öğrencilerin sınava hazırlanmak ve genel olarak daha fazla sınav kaygısı yaşadığı,
- Sorunlarını babası ile paylaşanların başkalarının görüşü alanında daha fazla sınav kaygısı yaşadığı,
- Geliri giderinden az olan öğrencilerin başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü alanında daha fazla sınav kaygısı yaşadığı, ebeveynlerinden daha fazla kabul ve ilgi gördüklerine dair algıları olduğu,
- Sosyal güvencesi olmayan öğrencilerin ergenin kendi görüşü alanında daha fazla sınav kaygısı yaşadığı, ebeveynlerinden daha fazla kabul ve ilgi gördüklerine dair algıları olduğu,
- Hobi sahibi olmayan öğrencilerin başkalarının görüşü, ergenin kendi görüşü alanında daha fazla sınav kaygısı yaşadığı, sınava hazırlanmak ile ilgili kaygılı oldukları, ebeveyn tutumları açısından daha fazla kabul ve ilgi gördüklerine dair duyguları olduğu,
- Okul başarısını kötü olarak değerlendiren öğrencilerin sınav kaygısını bir çok alanda daha fazla yaşadıkları ve ebeveyn tutumları açısından daha fazla kabul ve ilgi gördüklerine dair duyguları olduğu,
- Öğretmenleri ile ilişkisinin iyi olduğunu ifade eden öğrencilerin başkalarının görüşü alanında daha fazla sınav kaygısı yaşarken, gelecekle ilgili daha az endişe yaşadıkları, öğretmenleri ile ilişkilerini kötü olarak değerlendiren öğrenciler ise ebeveynleri tarafından daha fazla kabul- ilgi gördüklerine ve daha fazla denetim altında olduklarına ilişkin duyguları olduğu,
- Arkadaş ilişkilerini kötü olarak değerlendiren öğrencilerin ebeveynleri tarafından daha fazla kabul ve ilgi gördüklerine ilişkin duyguları olduğu,
- Aile ilişkilerini kötü olarak değerlendiren öğrencilerin sınav kaygısına ilişkin daha fazla zihinsel ve bedensel tepki verdikleri ve ebeveynleri tarafından daha

fazla kabul ve ilgi gördüklerine ilişkin duyguları olduğu, aile ilişkilerini iyi olarak değerlendiren öğrencilerin ise, ebeveyn tutumu açısından kendilerini daha fazla özerk hissettikleri,

- Aileri ile etkinlik yapmayan öğrencilerin başkalarının görüşü ve ergenin kendi görüşü alanında daha fazla sınav kaygısı yaşadıkları, sınav kaygısına ilişkin daha fazla zihinsel ve bedensel tepki verikleri, ebeveyn tutumu açısından daha fazla kabul ve ilgi gördüklerine dair duyguları olduğu,
- Sınav sonrasına ilişkin kaygıları olduğunu ifade eden öğrencilerin başkalarının görüşü alanında daha fazla sınav kaygısı yaşadığı,
- Gelecekte kariyer yapma planı olanların ebeveyn tutumu açısından kendilerini daha fazla özerk hissettikleri,
- Öğrencilerin anne- baba tutumu açısından kabul ilgi gördüğüne ilişkin duyguları arttıkça kendi görüşü alanında sınav kaygılarının da arttığı,
- Öğrencilerin anne baba tutumu açısından algıladıkları özerk duyguları arttıkça, başkalarının görüşü, kendi görüşü alanındaki sınav kaygı düzeyinin, gelecek kaygı düzeyinin, sınava hazırlanmak ile ilgili endişelerin- genel kaygı düzeyinin ve sınav kaygısına ilişkin verilen zihinsel- tepkilerin azaldığı bulunmuştur.

Bu sonuçlar doğrultusunda;

Psikiyatri hemşirelerine;

- Okulda çalışan hemşirelerle, rehberlik danışmanlık alanında uzman öğretmenlerle ve diğer öğretmenlerle iş birliği yaparak sınav kaygısı açısından risk grubunda olan öğrencileri belirlemeleri,
- Öğrencileri, ailelerini ve öğretmenlerine yönelik sınav kaygısını önleme ve sınav kaygısı yüksek olan öğrencilere yönelik müdahale programları geliştirmeleri,
- Ailelere, sınav kaygısı ve konu ile ilgili rollerini vurgulayan eğitimler düzenlemeleri,

- Öğrencilerin anne baba ilişkilerinin, arkadaşlık ilişkilerinin, sosyokültürel faaliyetlerinin veya hobi sahibi olmalarının önemi hakkında öğretmenlere ve ebeveynlere bilgi vermeleri, okul ile birlikte öğrencileri gerek aile içi etkinlik konusunda gerekse sosyal faaliyetlere yönlendirme konusunda okul idaresi, öğretmenler ve anne babalar ile iş birliği yapmaları önerilir.

KAYNAKÇA

1. Eskin, M. "Ergen ruh sağlığı sorunları ve intihar davranışıyla ilişkileri" *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 3(4), 228-234. 2000.
2. İnternet: Türkiye Psikiyatri Derneği, "Sınav Kaygısı Nedir?" <http://www.psikiyatri.org.tr/halka-yonelik/13/sinav-kaygisi>
3. Öner, N., "Sınav Kaygısı Envanteri El Kitabı" ,*Yöret Vakfı*, İstanbul, 1990.
4. Ergene T., Yıldırım, İ., "Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarıların Yordayıcısı Olarak Sınav Kaygısı, Boyun Eğici Davranışlar ve Sosyal Destek", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 25, s. 224-234., 2003.
5. Yıldırım, İ., "Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Sınav Kaygısı ve Sosyal Destek", *Hacettepe Ün. Eğitim Fakültesi Dergisi*, s. 167-176., 2000.
6. Yıldız, H.Y., "Sınav Kaygısı-Ana-Baba Tutumları ve Mükemmeliyetçilik Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" *Gazi Üniversitesi, Ankara Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Ankara 2007.
7. Alyaprak, İ., "Üniversite Sınavına Hazırlanan Öğrencilerde Sınav Kaygısını Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi", *Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İzmir 2006.
8. Culler, R. E., and Holahan, C.J. "Test anxiety and academic performance: the effects of study related behaviors" *Journal of Educational Psychology*, 72(1), 16-20., 1980. İnternet: World Health Organization "Young People and Mental Health in a Changing World, 2018" https://www.who.int/mental_health/world-mental-health-day/2018/en/
10. Poyraz, C. Fiziksel Gelişim, H. Ergin ve S. A. Yıldız (Ed.). Gelişim Psikolojisi içinde. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2010
11. Kulaksızoğlu, A. Ergenlik Psikolojisi, Remzi Kitabevi, İstanbul 2006
12. Çelen, N. Ergenlik ve Genç Yetişkinlik, Papatya Yayıncılık, İstanbul, s.30 2007
13. Steinberg L. Adolescence (2. Baskı). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları. 2013.

- 14.** SPEAR, L.P. “The adolescent brain and danger related behavioral manifestations” *Neurosci Biobehav Rev.* 417-63. 2000.
- 15.** Usluca A. “Ergenlik dönemindeki bireylerin madde kullanım eğilimleri ile öz yeterlik inançları ilişkisinin incelenmesi” *Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi* İstanbul, 2019.
- 16.** Artan İ., San P., Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, İstanbul, 2005
- 17.** Koç M., “Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi Ve Genel Özellikleri”, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 17, 231-256, 2004.
- 18.** Arslan, E , Arı, R . “Ego Kimlik Süreci ölçeğinin Türkçeye Uyarlama Güvenirlik Ve Geçerlik Çalışması”. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , (20) , 75-80, 2008.
- 19.** Uçar M.Z. “Ergenlik dönemi bireylerinin kişilik özellikleri ile psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişki.” *Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi* Konya, 2020.
- 20.** Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Ruh Sağlığı Daire Başkanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, WHO. “Lise Öğrencilerinde Sigara, Alkol ve Uyuşturucu Maddelerle İlgili Bilgi, Tutum ve Davranışların Belirlenmesi Projesi.” Yayınlanmamış Rapor.
- 21.** Alikashioglu, M. “Ergenlerde Davranışsal Sorunlar”, İ.Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Sürekli Tıp Eğitimi Etkinlikleri, Adölesan Sağlığı 2, Sempozyum Dizisi, No: 63, s: 55-59 İstanbul, 2014
- 22.** Kara, B., Hatun, Ş., Aydoğan, M., Babaoğlu, K. & Gökalp, A.S. “Kocaeli ilindeki lise öğrencilerinde sağlık açısından riskli davranışların değerlendirilmesi.” *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi* 2013
- 23.** SA Benton, JM Robertson, WC Tseng, FB Newton, SL Benton. *Professional psychology: Research and practice* “Number of 34” (1), 66, 2003.
- 24.** Horenstein D. “Presenting problems of students at a university psychological clinic. J Clin Psychol”. *Journal Of Clinic Psychology* 1976 Apr;32(2):379-84.

25. Kitzrow, M. "TheMentalHealthNeeds of Today'sCollegeStudents: ChallengesandRecommendations". NationalAssociation of StudentPersonnelAdministrators, 41, 167-181, 2003
26. Sezer, F ,İşgör İ."İlköğretim Ve Ortaöğretim Kurumlarındaki Öğrencilerin Problem Alanlarının Tespiti (Erzurum İli Örneği)" . *Milli Eğitim Dergisi* , 40 (186) , 235-248,2010.
27. Sezer, S .."A ViewtoTheSubject Of TheMeaning Of Life İn Terms Of TheoreticalAndPsychometricStudies". *Ankara UniversityJournal of Faculty of EducationalSciences (JFES)* , 45 (1) , 209-228, 2012
28. Aluede, O., Imhonde, H., &Eguavoen, A. "Academic, careerandpersonalneeds of NigerianUniversitystudents." *Journal of InstructionalPsychology*, 33(1), 50-57, 2006
29. Erdener, M , Sezer, F , Tezci, E . "Ortaokul Öğrencilerinin Problem Alanlarının Belirlenmesi". *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 19 (2) 2017
30. Türk Dil Kurumu. Büyük Türkçe sözlük. Ankara, 2020.
31. Baltaş, A. ve Baltaş. Z. Stres ve Başa Çıkma Yolları. İstanbul, 2020.
32. Sabuncuoğlu, Z., Paşa, M. ve Kaymaz, K., "Zaman Yönetimi." İstanbul, 2020
33. Öner, N., "Sınav kaygısı envanteri el kitabı." İstanbul, 1990
34. Cüceloğlu, D., "İnsan ve davranışı." İstanbul, 2015.
35. Zeidner, M. (1998). *Test anxiety: Thestate of the art*. PlenumPress.kitap
36. Bozanoğlu, İ., "Akademik Güdülenme Ölçeği: Geliştirmesi, geçerliği, güvenilirliği." *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37 (2), 83-98 2004.
37. Aydın, U. & Bulgan, G., "Çocuklarda Sınav Kaygısı Ölçeği'nin Türkçeye uyarlaması." *İlköğretim Online*. 16(2):887-899. 2017.
38. Zengin, E."Ergenlerde Anne Baba Tutumları ile Sınav Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Ortaokul Örneği." *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2019
39. Acar, S. "Sınav kaygısının yordanmasının psikolojik dayanıklılık ve karar verme becerileri açısından incelenmesi" *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2019

40. Turan Başoğlu, S. “Sınav kaygısı ile özgüven arasındaki ilişkinin erinlik döneminde incelenmesi”*Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2007.
41. Tümerdem R. “Dicle üniversitesi eğitim fakültesi kimya son sınıf öğrencilerinin kaygılarını etkileyen etmenler.”*Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6: 32-45, 2007.
42. Çakmak Ö, Hevedanlı M. “Eğitim ve fen-edebiyat fakülteleri biyoloji bölümü öğrencilerinin kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi.”*Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 4: 115-27, 2005
43. McDonald AS. “The prevalence and effects of test anxiety in school children”. *Educational Psychology* 21: 89-101, 2001
44. Sarason IG. “Stress, anxiety, and cognitive interference: reaction to tests.” *J Pers Soc Psychol* 46: 929-38, 1984.
45. Kavakçı Ö, Yıldırım O, Kuğu N. “Travma sonrası stres bozukluğu ve sınav kaygısı için EMDR: Olgu sunumu.”*Klinik Psikiyatri Dergisi*, 13: 42-7., 2010.
46. Kavakçı, Ö., Güler, A. S. ve Çetinkaya, S. “Sınav kaygısı ve ilişkili psikiyatrik belirtiler.”*Klinik Psikiyatri*, 14, 7-16, 2011.
47. Kurt İ., “Sorularla Kaygı ve Sınav Kaygısı”, Ankara, 2006.
48. Corey, G., “Psikolojik Danışma, Psikoterapi Kuram ve Uygulamaları.”*Tuncay Ergene*, Ankara, 2008.
49. İnanç, B.Y., ve Yerlikaya, E.E., “Kişilik Kuramları.” Ankara, 2012
50. Burger, J. M., “Kişilik.” İstanbul, 2006.
51. Öztürk MO, Uluşahin A. “Ruh Sağlığı ve Bozuklukları.” Ankara, 2015.
52. Beck, T. A. “Bilişsel Terapi ve Duygusal Bozukluklar.”*A. Türkcan*, İstanbul, 2005.
53. Alşan, M. H. ve Dikmen, F., “Sınav terapi.” Ankara, 2014.
54. Semerci, B. ve Özer, A. S., “Sınav Stresi ve Başa Çıkma Yolları.” İstanbul, 2007.
55. Ersin, B., “Lise Öğrencilerinin Suç Eğilimleri ile Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki: Beyoğlu örneği.”*Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2010.

56. Özgüven, İ. E., “Ailede iletişim ve yaşam.” Ankara, 2001.
57. Moazedian, A., Taqavi, S. A., HosseiniAlmadani, S. A., Mohammadyfar, M. A., & Sabetimani, M., “Parentingstyleand Internet addiction”, *Journal of Life Science andBiomedicine*, 4(1), 9-14, 2014.
58. Walton, A., Flouri, E., “Contexual Risk, MaternalParentingandAdolescent ExternalizingBehaviorProblems: The Role of EmotionRegulation”, *Child: Care, Healthand Development*, 36 (2), 275-284, 2009.
59. Örgün, K. S., “Anne Baba Tutumları ile 8. Sınıf Öğrencilerinin Benlik Saygıları ve Atılganlıkları Arasındaki ilişki.”, *Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2000.
60. Sezer, Ö., “Ergenlerin Kendilik Algılarının Anne-Baba Tutumları ve Bazı Faktörlerle İlişkisi.”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 1-19, 2010.
61. Kulaksızoğlu, A., “Ergenlik Psikolojisi”, Remzi *Kitabevi*, İstanbul,2004.
62. Gökçedağ S., “Lise Öğrencilerinin Okul Başarısı ve Kaygı Düzeyi Üzerinde Anne Baba Tutumlarının Etkilerinin Belirlenip Karşılaştırılması”, *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi*, İzmir, 2001.
63. Yılmaz, A., “Anne Baba Tutum Ölçeğinin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması” *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı*, 7(3), 160-172, 2000
64. Hanımoğlu, E., “Seviye Belirleme Sınavına Girecek Olan İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinde Sınav Kaygısı, Mükemmeliyetçilik ve Anne-Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” *,Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,1304-8880, 2010.
65. Yavuzer, H., “Ana-Baba Okulu.” İstanbul, 2006.
66. Yörükoğlu, A., “Değişen Toplumda Aile ve Çocuk.”Ankara, 1997.
67. Erdoğan, M. Y.. “Ana-Baba Tutumları ve Öğretmen Davranışları İle Öğrencilerin Akademik Başarıları Arasındaki İlişkiler” *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14, 33-46. 2007.

68. Kaya, A., Bozaslan, H., ve Genç, G. “Üniversite Öğrencilerinin Anne-Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Etkisi” *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 208-225. 2012.
69. Yılmaz, Y. “Anne-Baba Tutumları İle İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okul Başarısı ve Özerkliklerinin Gelişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2007
70. Cooper G., Clements P., Holt K., “Examining childhood bullying and adolescent suicide: Implications for school nurses”, *The Journal of School Nursing*, 28(4): 275-283 2012.
71. Arslan S., Savaşer S., “Akran Zorbalığını Önlemede Okul Hemşiresinin Rolü”, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(3):118-123, 2009.
72. Seçginli, S., Erdoğan, S. & Demirezen, E., “Okul sağlığı tarama programı: bir pilot çalışma örneği” *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 13(12), (s.462-465)., 2004.
73. Ceylan SS., Turan T., “Bir İlköğretim Okulunda Okul Sağlığı Hemşireliği Uygulama Sonuçlarının Değerlendirilmesi”, *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 4(12):35-49, 2009.
74. Coşkun S., Bebiş H., “Şiddetin Okul Sağlığına Etkisi ve Hemşirelik.” *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 3(1):16-23, 2004.
75. Kora M. Yazgan M. “Okullarda Ruh Sağlığı Çalışmaları” *Türkiye Klinikleri J Pediatr Sci.*, 3(3):82-8, 2007.
76. Adana, F. (2009). Okulda Ruh Sağlığı. III. Ulusal Psikiyatri Hemşireliği Kongresi Bildiri Özet Kitabı.
77. İnternet; Psikiyatri Hemşireleri Derneği “Psikiyatri Hemşiresinin Tanımı” www.phdernegi.org
78. Boyacıoğlu N. E. “Ergenlerde mantık dışı inançlar ve sınav kaygısı”, *İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2010.
79. İnternet: Türkiye İstatistik Kurumu, http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059

- 80.** Ünalın P. C., Çifçili S, Dinç D., Akman M., Topçuoğlu V., “Üniversite sınavına girecek olan öğrencilerde sınav kaygısı düzeyi, sosyal etkinlikler ve rehberlik hizmetlerini kullanma durumu” *Nobel Med* 13(1): 61-69, 2017.
- 81.** Anne baba tutum ölçeği Usta H., “ Ergenlerde Benlik Saygısının Algılanan Anne Baba Tutumları ve Olumsuz Otomatik Düşüncelerle Yordanması: Samsun İli Örneği” *Bahçeşehir Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2017.
- 82.** Bahçeci, D. “Anatomi dersinde portfolyo kullanmanın öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal özellikleri üzerine etkisi” *Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Ankara, 2006
- 83.** Ekici G. “Lise öğrencilerinin öğrenci seçme sınavına (ÖSS) yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi.” *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28: 82-90, 2015.
- 84.** Tekbaş S. “Edirne Merkez İlçe’de İlköğretim Son Sınıf Öğrencilerinde Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Sınavı (OKS) ve Lise Son Sınıf Öğrencilerinde Öğrenci Seçme Sınavı (ÖSS) Sınav Kaygısı ve Etkileyen Etmeler.” *Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans tezi*, Edirne, 2009.
- 85.** Başpınar Erten S. “Lise son sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı ile algılanan stres düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” *İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Malatya, 2020.
- 86.** Yalçınöz V., “Ergenlerin problemlili internet kullanımı ile sınav kaygısı düzeylerinin incelenmesi” *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İzmir, 2018.
- 87.** Yıldızcan M. “İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin sınıf içi olumsuz davranışlarının öğrencileri üzerindeki psikolojik sosyal ve eğitsel etkileri” *Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi* İstanbul, 2012.
- 88.** Tekeli S. “Lise son sınıf öğrencilerinin uyku kalitelerinin ve sınav kaygılarının değerlendirilmesi.” *Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi* İstanbul, 2009.

89. Orhan F.G., “Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin sınav kaygısı ile bilişsel esneklik düzeylerinin incelenmesi.” *Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi* Elazığ, 2020.
90. Ringeisen, T., Buchwald, P., & Hodapp, V., “Capturing the multidimensionality of test anxiety in cross-cultural research: An English adaptation of the German Test Anxiety Inventory.” *Cognition, Brain, Behavior: An Interdisciplinary Journal*, 14(4), 347–364. 2010.
91. Ergene T., “Lise Öğrencilerinin Sınav Kaygısı, Çalışma Alışkanlıkları, Başarı Güdüsü ve Akademik Performans Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi.” *Eğitim 320 ve Bilim*, Cilt 36, Sayı 160, 2011.
92. Güler D., Çakır G., “Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Sınav Kaygısını Yordayan Değişkenlerin İncelenmesi.” *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal* 4 (39), 82-94, 2013
93. Softa, H , Karaahmetoğlu, G , Çabuk, F . “lise son sınıf öğrencilerinin sınav kaygısı ve etkileyen faktörlerin incelenmesi.” *Kastamonu Eğitim Dergisi* , 23 (4) , 1481-1494, 2015.
94. Erözkan, A . “Üniversite öğrencilerinin sınav kaygısı ve başa çıkma davranışları .” *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , (12) , 13-38 , 2004.
95. Özsoy, A., Eruslu, S., ve Göymen, S. “9. ve 10. Sınıflarda Özgüven ve Sınav Kaygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” *Hasan Kalyoncu Üniversitesi Psikoloji Araştırmaları* 2016.
96. Gençdoğan, B. “Lise Öğrencilerinin Sınav Kaygısı İle Boyun Eğicilik Düzeyleri ve Sosyal Destek Algısı Arasındaki İlişkiler.” *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 153-164, 2006.
97. A. Bülbül ”Ergenlerin algılanan anne baba tutumları ile yakın ilişkilerindeki psikolojik eğilimleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.” *Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi* İstanbul, 2014.
98. Özdemir, E. Z. “Bir Lisede Öğrenim Görmekte Olan Adölesanların Benlik Saygısının ve Anne Baba Tutumunun Problemlerine İnternet Kullanımına Etkisi.”

Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi Manisa, 2015.

- 99.** Kekeç, A. N. “Ergenlik Dönemindeki Bireylerde Saldırganlık Davranışları ve Algılanan Anne Baba Tutumları.” *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2019.
- 100.** Şahin, A. “Durumluk sınav kaygısı ölçeği (DuSKÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması.” *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(1), 78-90, 2019.
- 101.** Çoban, Y. ve Kısa, C. (2020). “Analysis Of The Relation Between Social Anxieties And Parental Attitudes Of The Adolescent High School Students.” *Psychology Research On Education And Social Sciences*, 1(1),1-10., 2020.
- 102.** Bilir A., “Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerde ana-baba tutumu ile sınav kaygısı arasındaki ilişki: Adana ili örneği.” *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi* Mersin, 2019.
- 103.** Metin, M . “Öğrencilerin Seviye Belirleme Sınavındaki Başarısına Etki Eden Unsurların Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi.” *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi* , 14 (1) , 67-83, 2013.
- 104.** Akanbi, S. T., “Comparisons of test anxiety level of senior secondary school students across gender, year of study, school type and parental educational background.” *IFE Psychologia: An International Journal*, 21(1), 40–54, 2013.
- 105.** Gümüşkaynak O. “Lise öğrencilerinin sınav kaygısı düzeyleri üzerinde akılcı olmayan inançların ve algılanan anne-baba tutumlarının ilişkisi” *Yeditepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi* İstanbul, 2019.
- 106.** Hanımoğlu, E , Akbaş, T .”Üniversite öğrencilerinde aile fonksiyonları, benliğin ayrımlaşması, algılanan stres, kaygı ve depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesi.” *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 27 (2) , 55-69 ,2018.
- 107.** Kırkaplan M. “Temel Eğitimden Ortaöğretime Geçiş ile İlgili 8. Sınıf Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi.” *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tezsiz Yüksek Lisans Projesi* Denizli, 2015.

- 108.** Kulakci-Altintas, H., & Ayaz-Alkaya, S. "Parental attitudes perceived by adolescents, and their tendency for violence and affecting factors." *Journal of interpersonal violence*, 34(1), 200-216, 2019.
- 109.** Gündoğmuş, G. "Yalnızlık düzeyinin yordanmasında anne baba tutumları ve okul tükenmişliği." *İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi* İstanbul, 2017.
- 110.** Özdemir, E. Z. "Bir Lisede Öğrenim Görmekte Olan Adölesanların Benlik Saygısının ve Anne Baba Tutumunun Problemlı İnternet Kullanımına Etkisi." *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Manisa, 2015.
- 111.** Ün, M. D. "Üniversite Sınavına Hazırlanan Öğrencilerde Sınav Kaygısı, Mükemmeliyetçilik ve Anne Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi." *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2018
- 112.** Toprakıaran S. "Lise son sınıf öğrencilerinin anne baba tutumları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi." *Haliç Üniversitesi Yüksek lisans tezi*, İstanbul, 2016.
- 113.** Yücel, Y. "Ortaokul öğrencilerinin algıladıkları anne-baba tutumlarının, benlik saygısı ve öğrenilmiş çaresizlik ile ilişkisi." *Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış yüksek lisans tezi*, İstanbul, 2013.
- 114.** Aktaş, S. "9. Sınıfta Anne Baba Tutumları ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi." *Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Konya, 2011.
- 115.** Aydın, E. "Ergenlerin Algılanan Anne Baba Tutumlarının Benlik Saygısı ve Psikolojik İyi Oluş İle İlişkinin İncelenmesi." *Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Erzincan, 2019.
- 116.** Çakmen O. F. "İlkokul Üç, Dört ve Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Bağımlılık Eğilimleri İle Anne-Babalarının Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi." *Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2004.

- 117.** Alpoğuz U. D. “Algılanan Ana-Baba Tutumlarının İlköğretim Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumlarına ve Türkçe Dersi Akademik Başarılarına Etkisi.” *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Kırşehir, 2014.
- 118.** Ersoy, E. “Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Anne Baba Tutumları İle Benlik Saygısı ve Depresyon Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” *Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2013.
- 119.** Biçkur, B. “Üniversite Sınavına Girecek Öğrencilerin Sınav Kaygısı, Benlik Saygısı ve Anne-Baba Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2015.
- 120.** Çakmak, A., Şahin, H., ve Demirbaş, E. A.”7. ve 8. Sınıf Ortaokul Öğrencilerinin Sınav Kaygısı ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2). 1-9, 2017.
- 121.** Tudge, J.R., Hogan, D.M., Snezhkova, I.A., Kulakova, N.N. andEtz, K.E. , “Parents' child-rearing values and beliefs in the United States and Russia: the impact of cultur eand social class.” *Inf. Child Develop.*, 9: 105-121 2000.
- 122.** Yolcu M.A. “Aile sosyo-ekonomik durumu ve ana-baba tutumlarının sınav kaygısı düzeyleri üzerine etkilerinin incelenmesi: Konya örneğinde üniversite sınavına dershaneye giderek hazırlanan öğrencilere bir uygulama” *Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi* Konya, 2014.
- 123.** Chen, H. “Impact Of Parent’sSocioeconomic Status On Perceived Parental Pressure And Test Anxiety Among Chinese High School Students.” *Int. J. Psychol. Stud*, 4(2), 228-235, 2012.
- 124.** Çapulcuoğlu, E. ve Gündüz, B. “Öğrenci Tükenmişliğini Yordamada Stresle Başa Çıkma, Sınav Kaygısı, Akademik Yetkinlik ve Anne-Baba Tutumları.” *Eğitim Bilimleri Araştırma Dergisi*, 3(1), 201-218. 2013.
- 125.** Bozkurt, N. “Bir Grup Üniversite Öğrencisinin Depresyon ve Kaygı Düzeyleri İle Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkiler.” *Eğitim ve Bilim*, 29(133), 52-59, 2004.
- 126.** Bagav, M. “Sınav Kaygısı ve Öznel İyi Oluş Arasındaki İlişki.” *Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2018.

- 127.** Küçüker, B. “7-8. Sınıf Özel Okul Öğrencilerinin Sınav Kaygısı İle Ana-Baba Tutumları ve Mükemmeliyetçi Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” *İstanbul Aydın Üniversitesi Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2018.
- 128.** Gönen, G. “Algılanan Anne Baba Tutumunun Üniversite Öğrencilerinin Bilişsel Çarpıtmaları ve Kişilik Yapıları İle İlişkisi.” *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İzmir, 2014.
- 129.** Gülkaya, M. “Ergenlerin Algıladıkları ve Mevcut Anne Baba Tutumları Arasındaki İlişki ve Algılanan Anne Baba Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.” *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Ankara, 2018.
- 130.** Akkurt K. “9. Sınıf Öğrencilerinde İnternet Bağımlılığı Siber Zorbalık Siber Mağduriyet ve Anne Baba Tutumu İlişkisinin İncelenmesi” *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi* Nevşehir, 2019.
- 131.** Savaşan İ. “Öğrencilerin sınav kaygısı ile olumsuz üst biliş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi* İstanbul, 2019.
- 132.** Ün M.D. “Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerde sınav kaygısı, mükemmeliyetçilik ve anne baba tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi” *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2018.
- 133.** İnternet: Davranış Bilimleri Enstitüsü “Öğretmen Öğrenci İlişkileri.”(<https://www.dbe.com.tr/tr/cocuk-ve-genc/11/ogretmen-ogrenci-iliskisinin-kalitesi-basariyi-etkiliyor/>).
- 134.** İnternet: Türkiye Psikiyatri Derneği “Sınav Kaygısı Nedir?” (<https://psikiyatri.org.tr/halka-yonelik/13/sinav-kaygisi>)
- 135.** İnternet: Davranış Bilimleri Enstitüsü “Kariyer Planlama Sürecine Ailenin Etkisi” (<https://www.dbe.com.tr/tr/cocuk-ve-genc/11/kariyer-planlama-surecine-ailenin-etkisi/>)

- 136.** Eker, O. “Ortaokul Öğrencilerinin Yaşadığı Sınav Kaygısının Nedenleri ve Anne - Baba Tutumlarının Sınav Kaygısına Etkisi: Merzifon Örneği.” *Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2016.
- 137.** Erdik, C. ve Özpınar, S. “Üniversite Sınavına Girecek Olan Öğrencilerde Anne Baba Tutumu ve Sınav Kaygısı İlişkisi.” *Uced Uluslararası Aile ve Çocuk Eğitim Dergisi*, 7, 158-172, 2015.
- 138.** Karlı, N. “Lise Öğrencilerinin Anne Baba Tutumları İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2019.
- 139.** Soysa, C. K., ve Weiss, A. “Mediating perceived parenting styles–test anxietyrelationships: Academic procrastination and maladaptiveperfectionism.” *Learning and Individual Differences*, 34, 77-85, 2014.
- 140.** Thergaonkar, N. R. ve Wadkar, A. “Relationship between test anxiety and parenting style.” *Indian Association for Child and Adolescent Mental Health*, 2(4), 10-12, 2017.
- 141.** Yolcu E. “Karakter Eğitiminde Öğretmen Niteliklerinin Ve Özyeterlik Algılarının İncelenmesi” *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi* Adana, 2015.
- 142.** DÜNDAR B.B. “Lise öğrencilerinde sınav kaygısı, aile tutumu ve gelecek beklentisinin okul tükenmişliği ile ilişkisi” *Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul, 2018
- 143.** Dursun, S. “Lise Son Sınıfta Dersaneye Devam Eden ÖSS Sınavına Hazırlanan Öğrencilerin Anne Baba Tutumlarının Sınav Kaygısına Etkileri.” *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi*, Elazığ, 2005.
- 144.** Kuzgun Y., Eldeleklioğlu, J. “Anne Baba Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi”. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 71. 1999.
- 145.** Özyürek, A. , Poyraz, H. “Okul öncesi 5–6 yaş çocukların problem davranışları ve ebeveynlerin disiplin yöntemlerinin incelenmesi”, *Milli Eğitim*, 166, 83–97. 2005.

146. Ogelman, H. G. ve Çabuk, F. U. “5 yaş çocuklarının sosyal konumlarının anne babalarının kabul red düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi.” *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences*, 2(18), ss. 23-45), 2013.
147. Lopez Turley, N. R. “Are children of young mothers disadvantaged because of their mother’s age or family background?” *Child Development*, 74(2), 465– 474. 2003.
148. Yavuzer, H. “Ana-baba ve çocuk.” İstanbul, 2001.
149. Ahn JA, Lee S. “Peer Attachment, Perceived Parenting Style, Self-concept, and School Adjustments in Adolescents with Chronic Illness”. *Asian Nurs Res (Korean Soc Nurs Sci)* 2016;10:300–4 2016.
150. Uytun M., Öztop D.,Eşel E. “Ergenlik ve Erişkinlikte Bağlanma Davranışının Değerlendirilmesi”, *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 26, 177-189, 2013
151. Demiriz, S., Öğretir, A. D. “Alt ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki 10 yaş çocuklarının anne tutumlarının incelenmesi” *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(1), 105-122. 2007.
152. Erözkan A. “Examination of Relationship between Anxiety Sensitivity and Parenting Styles in Adolescents.” *Educational Science and Theory & Practice* 12(1) p: 52-57 2012.

EKLER

EK 1: ÖĞRENCİ BİLGİ FORMU

Sevgili Öğrencimiz,

Bu araştırmanın amacı Aksaray ili Merkez İlçesi sınırları içerisinde bulunan liselerin 12. Sınıf öğrencilerinde sınav kaygısı ve anne baba tutumu ilişkisi hakkında bilgi edinmektir. Her sorudaki cümleyi dikkatlice okuduktan sonra her soru için size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz. İşaretleme yapmak için size uygun olan parantezin içine 'X' işareti koymanız yeterlidir. Bu bir sınav değildir ve cevapların doğru ya da yanlış olması gibi bir durum söz konusu değildir. Bizim için önemli olan sizin gerçek düşüncelerinizi yansıtmanızdır. Sizden aldığımız tüm bilgiler kesinlikle gizli kalacaktır ve yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Doldurulmuş haldeki cevap kağıtlarınızın, ailenize, okul idaresine, öğretmenlerinize ya da arkadaşlarınıza gösterilmesi söz konusu değildir. Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

1. Anket No:

2. Okulunuzun Adı:

3. Yaşınız:

4. Cinsiyetiniz: () Kız () Erkek

5. Annenizin yaşı?

6. Babanızın yaşı?

7. Kaç kardeşiniz ?

8. Annenizin eğitim durumu nedir?

() Okuryazar değil () İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu

() Lise mezunu () Üniversite mezunu () Diğer

9. Babanızın eğitim durumu nedir?

() Okuryazar değil () İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu

() Lise mezunu () Üniversite mezunu () Diğer

10. Annenizin mesleği nedir?

() Ev Hanımı () Memur () İşçi () Serbest meslek () Diğer (Yazınız).....

11. Babanızın mesleği nedir?

() Çalışmıyor () Memur () İşçi () Serbest meslek () Diğer (Yazınız).....

12. Evde kim/kimlerle yaşadığınızı belirtiniz?

() Yurtta arkadaşlarımla () Evde anne-babam ve kardeşlerimle

() Evde anne ve babamla () Evde anne-babam, kardeşlerim ve aile büyüklerimizle

() Evde arkadaşlarımla () Evde yalnız () Diğer.....(lütfen belirtiniz)

13. Bu bugüne kadar en uzun süre yaşadığınız yerleşim yerini belirtiniz?

() Köy () İlçe () Şehir () Büyükşehir

14. Düzenli ilaç kullanmanız gerektiren herhangi bir fiziksel ya da ruhsal hastalığınız var mı?

()Yok

()Var (*Belirtiniz*)

Ek-1 Devamı

15. Sorunlarınızı ya da sıkıntılarınızı en fazla kim/kimlerle paylaşabildiğiniz belirtiniz?
() Annemle () Babamla () Kardeşim/kardeşlerimle () Aile büyüklerimle
() Arkadaşlarımla
16. Ailenizin gelir durumu nedir?
() Geliri giderinden az () Geliri giderinden fazla () Geliri giderine denk
17. Aile bireylerinin sosyal güvencesi var mıdır?
() Var (Açıklayınız) () Yok
18. Boş zamanlarınızda uğraşmaktan hoşlandığınız bir hobiniz var mı?
() Evet ise (Açıklayınız.....) () Hayır
19. Okul başarınızı nasıl değerlendirirsiniz?
() Çok İyi () İyi () Orta () Kötü () Çok Kötü
20. Öğretmenlerinizle iletişiminizi nasıl değerlendirirsiniz?
() Çok İyi () İyi () Orta () Kötü () Çok Kötü
21. Arkadaşlık ilişkilerinizi nasıl değerlendirirsiniz?
() Çok İyi () İyi () Orta () Kötü () Çok Kötü
22. Aile ilişkilerinizi nasıl değerlendirirsiniz?
() Çok İyi () İyi () Orta () Kötü () Çok Kötü
23. Aile üyelerinizle birlikte hafta içi veya hafta sonu etkinlik/etkinlikler yapar mısınız?
() Evet(Lütfen genelde ayda kaç kez olduğunu belirtiniz)
() Hayır
24. Üniversite sınavı hakkında duygu ve düşüncelerinizi belirtiniz?

Üniversite sınavına gireceğim aklıma geldiğinde.....düşünüyorum.
.....hissediyorum.

25. Aşağıdaki sorunlardan hangisini yaşıyorsunuz? (Bu soruda birden fazla sayıda seçenek işaretlenebilir)
- () Yorgunluk () Ağız Kuruluğu
() Boyun veya sırt ağrısı () Uykuya dalmada güçlük
() Gece uykusunda sık sık uyanma () Kendini ifade etmede güçlük
() Kalabalık ortamlardan rahatsız olma () Güçsüzlük hissi
() Baş ağrısı () Diğer (Açıklayınız.....)
26. Gelecekle ilgili (*meslek, kariyer, evlilik....vb*) planlarınızı belirtiniz?
.....

EK 2: SINAV KAYGISI ÖLÇEĞİ

Lütfen, her maddeyi dikkatle okuyarak size en uygun düzeyi işaretleyiniz. Katılımınız için teşekkürler.					
1. Sınava girmeden de sınıf geçmenin ve başarılı olmanın bir yolu olmasını isterim.	1	2	3	4	5
2. Çevremdekiler (ailem, arkadaşlarım) sınavları başaracağım konusunda bana güvenirliler.	1	2	3	4	5
3. Sınavlar sırasında, zihnimin sınavla ilgili olmayan konulara kaydığını hissedirim.	1	2	3	4	5
4. Sınavların mutlaka resmi, ciddi ve gerginlik yaratan durumlar olması gerekmez.	1	2	3	4	5
5. Onemli sınavlardan önce veya sonra canım bir şey yemek istemez.	1	2	3	4	5
6. Eğer sınavlar olmasaydı, dersleri daha iyi öğrenirdim.	1	2	3	4	5
7. Başarı konusundaki endişelerim sınava hazırlığımı ve sınav başarımları etkiler.	1	2	3	4	5
8. Onemli sınavlara gireceğim zaman uykularım kaçır.	1	2	3	4	5
9. Başarısız olduğumda çevremdekilerin hakkımdaki düşünceleri beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5
10. Başarısız olursam insanlar benim yeteneğimden şüpheye düşecekler.	1	2	3	4	5
11. Sınavlardan önce bir türlü gevşeyemem.	1	2	3	4	5
12. Onemli sınavlardan önce zihnim adeta durur.	1	2	3	4	5
13. Sınavdan önce daima huzursuz, gergin ve sıkıntılı olurum.	1	2	3	4	5
14. Sınavların insanın gelecekteki amaçlarına ulaşması konusunda ölçü olmasına hayrete derim.	1	2	3	4	5
15. Sınavlar insanın gerçekten ne kadar bildiğini göstermez.	1	2	3	4	5
16. Düşük not aldığımda, hiç kimseye notumu söylemem.	1	2	3	4	5
17. Onemli sınavlara çalışırken olumsuz düşüncelerle peşin bir yenilgi yaşarım.	1	2	3	4	5
18. Sınav sonuçlarını almadan önce kendimi çokendişeli	1	2	3	4	5

ve huzursuz hissedirim hissedirim.					
19. İşe alınırken sınavlar veya test yapılmasını istemem.	1	2	3	4	5
20. Sınavlarda başarılı olamazsam zannettiğim kadar akıllı olmadığımı düşünürüm.	1	2	3	4	5
21. Sınavlarla ilgili endişelerim tam olarak hazırlanmamı engeller ve bu durum beni daha çok endişelendirir.	1	2	3	4	5
22. Sınav sırasında bacağımı salladığımı, parmaklarımı sıraya vurduğumu fark ederim.	1	2	3	4	5
23. Sınavlardan sonra gösterdiğim performanstan daha iyisini yapabileceğimi düşünürüm.	1	2	3	4	5
24. Sınavlar sırasında duygularım dikkatimin dağılmasına neden olur.	1	2	3	4	5
25. Başarısız olursam, kendimle ilgili görüşlerim değişir.	1	2	3	4	5
26. Sınavlar sırasında bedenimin belirli yerlerindeki kaslar kasılır.	1	2	3	4	5
27. Sınavlardan önce ne kendime tam olarak güvenebilirim ne de zihinsel olarak gevşeyebilirim.	1	2	3	4	5
28. Başarısız olursam arkadaşlarımla gözüm dedeğerimin düşeceğini bilirim.	1	2	3	4	5
29. Önemli problemlerimden biri, bir sınava tam olarak hazırlanıp hazırlanmadığımı bilememektir.	1	2	3	4	5
30. Gerçekten önemli sınavlara girerken bedensel olarak panik halinde olurum.	1	2	3	4	5
31. Testi değerlendirenlerin, bazı öğrencilerin sınavda çok heyecanlandıklarını bilmelerini ve bu testi değerlendirirken bu durumu hesaba katmalarını isterim.	1	2	3	4	5
32. Kendi notumu söylemeden önce arkadaşlarımla kaçaldığımı bilmek isterim.	1	2	3	4	5
33. Kırık not aldığım zaman tanıdığım bazı insanların benimle alay edeceğini bilirim ve bu beni rahatsız eder.	1	2	3	4	5
34. Sınavlar sırasında gerçekten bildiklerimi unutacak kadar heyecanlanırım.	1	2	3	4	5

EK- 3 ALGILANAN ANNE BABA TUTUM ÖLÇEĞİ (AABTÖ)

Lütfen aşağıdaki soruları anne ve babanızı düşünerek dikkatlice okuyunuz. Aşağıdaki durumun anne ve babanızın davranışına ne kadar benzediğini düşünerek her ifadenin yanındaki seçeneklerden en uygun olanı işaretleyiniz. Her ifade için sadece bir seçeneği işaretleyiniz.	Tamamen Benziyor	Biraz benziyor	Benzemiyor	Hiç benzemiyor
1. Herhangi bir sorunun olduğunda eminim annem ve babam yardım eder.				
2. Annem ve babam büyüklerle tartışmam gerektiğini söylerler.				
3. Annem ve babam yaptığım her şeyin en iyisini yapmam için beni zorlarlar.				
4. Annem ve babam herhangi bir tartışma sırasında başkalarını kızdırmamak için susmam gerektiğini söylerler.				
5. Annem ve babam bazı konularda "sen kendin karar ver" derler.				
6. Derslerimde ne zaman düşük not alsam, annem ve babam kızar.				
7. Ders çalışırken anlayamadığım bir şey olduğunda, annem ve babam bana yardım ederler.				
8. Annem ve babam kendi görüşlerinin doğru olduğunu, bu görüşlerini onlarla tartışmam gerektiğini söylerler.				
9. Annem ve babam benden bir şey yapmamı istediklerinde niçin bunu yapmam gerektiğini de açıklarlar.				
10. Annem ve babamla her tartıştımda bana "büyüdüğün zaman anlarsın" derler.				
11. Derslerimden düşük not aldığımda, annem ve babam beni daha çok çalışmam için desteklerler.				
12. Annem ve babam yapmak istediklerim konusunda kendi kendime karar vermeme izin verirler.				
13. Annem ve babam arkadaşlarımı tanırlar.				
14. Annem ve babam istemedikleri bir şey yaptığımda bana karşı soğuk davranırlar ve küserler.				
15. Annem ve babam sadece benimle konuşmak için zaman ayırırlar.				
16. Derslerimden düşük not aldığımda, annem ve babam öyle davranırlar ki suçluluk duyar ve utanırım.				
17. Ailemle birlikte hoşça vakit geçiririz.				
18. Annemi ve babamı kızdıracak bir şey yaptığımda, onlarla birlikte yapmak istediğim şeyleri yapmama izin vermezler.				

Ek- 3 Devamı

Aşağıdaki her ifadenin altındaki kutulardan sadece size uygun olanını işaretleyiniz.

19. Genel olarak annen ve baban okul zamanı hafta içinde gece arkadaşlarıyla bir yere gitmene izin verirler mi?

() EVET () HAYIR

Eğer cevabınız 'EVET' ise aşağıdaki soruyu cevaplayınız.

Hafta içinde en geç saat kaçta kadar dışarda kalmanıza izin verilir?

() 20:00' dan önce () 21:00- 21:59 () 23:00ya da daha geç
() 20:00- 20:59 () 22:00- 22:59 () İstedğim saate kadar

20. Genel olarak anneniz ve babanız hafta sonları, gece, arkadaşlarınızla bir yere gitmenize izin verirler mi?

() EVET () HAYIR

Eğer cevabınız 'EVET' ise aşağıdaki soruyu cevaplayınız.

Hafta sonu Cuma ya da cumartesi akşamları en geç saat kaçta kadar dışarda kalmanıza izin verilir?

() 20:00' den önce () 21:00-21:59 arası () 23:00 ya da daha geç
() 20:00- 20:59 arası () 22:00-22:59 arası () İstedğim saate kadar

Annemiz ve babamız aşağıdakileri öğrenmek için ne kadar çaba gösterirler?	Hiç çaba göstermez	Çok az çaba gösterir	Çok çaba gösterir
21. Eğer gece bir yere gittiyseniz nereye gittiğinizi,			
22. Boş zamanlarınızda ne yaptığınızı,			
23. Okuldan çıktıktan sonra ne yaptığınızı,			

Anne ve babanızın aşağıdakiler hakkında ne kadar bilgileri vardır?	Bilgileri yoktur	Çok az bilgileri vardır	Çok bilgileri vardır
24. Eğer gece bir yere gittiyseniz, nereye gittiğiniz hakkında,			
25. Boş zamanlarınızda ne yaptığınız hakkında,			
26. Okuldan çıktıktan sonra ne yaptığınız hakkında,			

EK- 3 ÖĞRENCİ BİLGİLENDİRME VE RIZA FORMU

Sayın Öğrenci,

Aksaray ili belediye sınırları içerisinde bulunan liselerin, 12. sınıf öğrencilerinde lise son sınıf öğrencilerinin yaşadıkları sınav kaygısı ile algıladıkları anne baba tutumu arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla bir araştırma yapmaktayız. Çalışmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecek ve çalışmaya katıldığınız için size ek bir ödeme yapılmayacaktır. Bu çalışma esnasında sizden Kişisel Veri Toplama Formu, Sınav Kaygısı Ölçeği Formu, ve Anne Baba Tutumu Formunu doldurmanız istenecektir. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Aşağıda imzası bulunan ben,, öğrenci bilgilendirme formunda bulunan bilgileri okudum. Araştırma hakkında sözlü olarak bilgilendirildim. Bana verilen hizmeti etkilemeksizin araştırmanın herhangi bir aşamasında çekilebileceğim ve o ana kadar şahsımda elde edilen bilgiler üzerindeki haklarımdan vazgeçmememe hakkım olduğu konusunda da bilgilendirildim. Araştırma sonuçlarının eğitim ya da bilimsel amaçlarla kullanılması sırasında mahremiyetime saygı gösterileceğine inanıyorum. Söz konusu araştırmaya kendi rızamla, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Tarih:.....

Öğrenci Adı Soyadı: